

ŠUMAVA – DISKUZNÍ FÓRUM

Budoucnost Šumavy

Ing. Vladimír Krečmer, CSc.

Vážený pane architektě,
omlouvám se, že teprve dnes děkuji za Vaše objemné dílo - Šumava a její perspektivy II, s obrovským rozsahem faktů a dat. Jelikož se zabývám kauzou NP Šumava už déle než dvě decénia, musím konstatovat, že jde o čelnou práci v tomto úseku. Měla by se ovšem dostat do rukou představitelů "divočiny", aby ji ovšem četli a pokud umějí, reagovali. K tomu se však nikdy nedostali, aby četli a posuzovali fakta z jiného úhlu pohledu, vlastně i podle jiných, než jim známých přírodních zákonů. **Je nutno otevřeně konstatovat, že v kauze NPS se uplatňuje neobyčejná nevědomost a neodpovědnost v důsledku zásadní "jenohlediskovosti", jakou se vždy vykazuje ideologie.**

Konstatují, že se tak postupuje velmi sofistikovaně, jak se moderně říká, už řadu let. Vzpomínám, jak jsem jako předseda Národního lesnického komitétu v 90. letech vyzýval kolegy profesory fakult v předsednictvu, abychom rázně vystupovali. Oni však byli rozpačití, protože tehdy hlavní protiaktéry (Duha, rozličné Matky a Okrašlovací spolky) nepokládali za pozornosti hodné, Dnes ovšem stojí s těmito občanskými organizacemi v šiku část profesorstva univerzit, dokonce i jeden profesor z právnické fakulty UK! Všichni spojeni v ideologii, odmítající jakoukoliv připomínku jako "hereš" jejich jedině správné a tedy možné víry. Vše i v duchu postmoderní ledabylosti, nedůslednosti a povšečnosti.

Patrně také víte, že už mají silnou pozici v EU, odkud se připravuje, aby členské státy vložily do legislativy, že (zatím) území Natury 2000 se má okamžitě pokládat za bezzásahové! Když takhle v roce 2008 představil, jako koncepci MŽP ČR náměstek RNDr. Pelc delegaci České lesnické společnosti (1/3 lesů ihned do bezzásahovosti, 1/3 do převodu k ní pod vedením přírodovědců a snad 1/3 k produkci dřeva "dřevožroutům!), měli jsme to tehdy tehdy za osobní fantasmagorii pana náměstka.... Dnes ovšem to bude podporovat nejen prof. Kindlmann z PřF UK Praha a celá přírodovědecká fakulta Jihočeské univerzity, ale též Katedra práva životního prostředí Právnické fakulty UK Praha.

K Vaší informaci v příloze posílám referát o semináři Okrašlovacího spolku Zdíkovska a zprávu o vysílání ČT2 opět "Nedej se". Jako NLK jsme v 90. letech zaplatili expertiéru znalce z Fakulty sociálních věd UK, že tohle vysílání režiséra Bezoušky je účelově lživé, zcela jednostranné i intonací slovního doprovodu a hudby, zcela nepřijatelné pro veřejnoprávní televizi.

Jeden z čelných borců na biologické straně, mluvčí Komise ŽP AV ČR prof. RNDr. M. Braniš CSc., podal loni písemné vyjádření, že biologickému pojetí vůbec nezáleží na tom, zda na Šumavě bude někdy zase les - to se musí ponechat na Přírodě a jen sledovat, jak probíhají sekundární sukcese (za to jsou granty a články v impaktovaných vědeckých časopisech světa, kariéry a prachy - myšlení všech kmotrů!). Prof. Braniš náhle zemřel v září 2013, bylo mu 61. let. Asi se moc rozčiloval - na článek otisknutý ve Vesmíru o krizi lesnictví poslal tak vyšperkovanou námitku, že redakce mu to vrátila, aby nejprve odstranil osobní urážky, než se bude uvažovat o zveřejnění.... Postmoderní svět je věru pestrý až k nevíře.

Přemnožování lýkožrouta na Šumavě a jeho důsledky

Ing. Ivo Vicena, CSc, lesník, soudní znalec a specialista ochrany lesa

Jako příčinu přemnožení lýkožrouta (kůrovce) a soušové kalamity na Šumavě označuje článek v Živě č.5/2013, str. 231-233 „typickou cyklickou gradací“. Na grafu o motýlu obaleči z Kanady může článek autorů P. Kindlmana, K. Matějky a P. Doležala vyvolat dojem, že současná kalamita, která přivedla zánik 20 000 ha šumavských lesů, je důsledkem přírodního vývoje. Vlnový graf z kanadského prostředí nevystihuje kalamity v našich lesích. Historická šetření našich kalamit takový pravidelný cyklus nepotvrzují. Přemnožení našich lesních škůdců, jako byli obaleči, mniška nebo ploskohřbetka tak neprobíhalo a neprobíhá tak ani u kůrovce.

Nesmírný rozsah současné kůrovcové kalamity ukazuje letecký snímek části našich a bavorských národních parků z oblastí Jeleních skoků. Suché lesy po kůrovci jsou dnes na celém hraničním horském hřebenu od Smrčiny přes Plechý, Trojmezí, Třístoličník, Bučinu, Prameny Vltavy, Černou horu, Mokřůvku, Březník, Blatný vrch až k Poledníku, Ždánidlům, Plesné a Polomu. V přilehlých oblastech jsou poškozeny další tisíce hektarů lesů, které jsou proředěny a otevřeny náporům větru a slunečnímu záru. Poněvadž se má plocha bezzásahových lesů rozšiřovat, bude se dále rozšiřovat i rozsah suchých lesů.

Zničující vliv lýkožrouta na lesy a přírodu si však autoři uvědomují, neboť ve svých doporučeních uvádějí, že v okolí bezzásahových zón, zvláště v zónách nárazníkových, je třeba důsledně proti němu zasahovat. Samotné nárazníkové zóny problém ochrany proti lýkožroutu neřeší, pouze jej odkládají. Před 10 lety byly na nátlak Rakouska vytvořeny takové zóny na Smrčině v šíři 200 m, dnes článek uvádí jejich potřebnou šířku již 1000 m, ačkoliv skutečný dolet lýkožrouta je ještě větší. Pokud však v prvních zónách budou stále ohniska kůrovce a ta se budou v nárazníkových zónách zpracovávat, dojde k postupnému proředování i nárazníkových zón a lýkožrout bude napadat další smrky i za jejími hranicemi. Kůrovec poškodí i smíšené lesy, které proředí, zničí v nich smrky a utrpí tím jejich stabilita i biodiverzita.

Velké rozlohy „bezzásahových“ mrtvých lesů, které vznikly po kůrovcovém žíru v Národním parku Šumava, vyvolaly diskuse o tom, jestli a jak se dále budou obnovovat. Tvzení, že po nich vzniknou samovolně lesy lepší, druhově pestřejší a odolnější vyplývají z romantických představ o přírodě a nelze je ověřit. Při hranici s Bavorskem je součástí prvních zón a „Divokého srdce Evropy“ tzv. Židovský les, který může být přibližným obrazem toho, jak se vyvíjely téměř bezzásahové lesy v uplynulých staletích. Židovský les byl před 167 lety vykácen, nebyl zalesněn a dnes je z něho z velké části holina nebo na ní rostou řídké shluky málo kvalitních stromů, opět jen smrků. Ty nejsou odolné ani proti větru, sněhu nebo námraze, ani proti lýkožroutu a hnilobám. Po umělém odlesnění zůstaly jen na čtvrtině plochy stromy zcela mladé a tenké, které tehdy nebylo možné zpeněžit. Nové stromy začaly pouze jednotlivě vznikat až po 140 letech jen v nejbližším sousedství starších stromů a v jejich přímém zástínu. Samovolná obnova lesa zde neprobíhá, za uplynulých 167 let na ploše 434 ha vyrostly nové stromy ve stáří do 20 let jen na ploše 3,77 ha. Snaha o umělé zalesnění před 50 lety se nezdařila. Vznikají obavy, aby to s velkými holými plochami po kůrovci nedopadlo podobně. Původní dobrá lesní půda ztratila humus a je nyní pro stromy neúrodná. Nepříznivé podmínky holých velkých ploch bez lesa vedlo k tomu, že se původní odlesněná plocha Židovského lesa zvětšila za 167 let o 40 %. Židovský les je velký, avšak rozloha odumřelého lesa po kůrovci je ještě padesátkrát větší. Proto i nepříznivý vliv přírodních podmínek může být silnější.

V lesích Národního parku jsou miliony mrtvých stojících a ležících stromů, podléhajících trouchnivění. Suché stojící stromy po několika letech spadnou na zem a vytvoří tak prostředí jako velké holoseče. Vzniká vůbec otázka, proč má tolik dřeva zůstat v lese, když v žádném pralese takové množství na zemi nenajdeme. Nemůže to být kvůli špatné lesní půdě, protože stromy před napadením kůrovcem dobře rostly a měly dostatek živin. Nové semenáčky vznikají nikoliv na dřevě, nýbrž ve vlhkém mechu a lišejnicích na jeho povrchu. To na rozdíl od některých vědců dobře vědí kořeny semenáčků, které zetlelým dřevem neprorůstají, ale obrůstají ho obloukovitě po povrchu. Vytvářejí tak chůdovitý tvar, kdy kořeny směřují nikoliv do dřeva, ale za živinami do

půdy. Stromy s chůdovitými kořeny mají nižší odolnost proti vyvrácení, protože většina jejich opěrných kořenů je nad půdním povrchem a nekotví hluboko v půdě. Tlející dřevo nemůže být považováno za hnojivo, neboť se skládá z celulózy, hemicelulózy, ligninu, tříslovin, pryskyřic a ty jsou složeny z 95 % z uhlíku, vodíku a kyslíku. Pouze na zbývajících 5 % se podílí 10 prvků, jako jsou draslík, dusík, fosfor, vápník, hořčík, síra, křemík, železo, vápník a sodík, jejichž množství je velmi nízké. V našich pralesích se na malé části mrtvého dřeva obnovují nové stromy až po jejich úplném rozkladu, který trvá 100 let a pouze tam, kde jim dospělé stromy poskytují zástín a vlhko. Pod ležícími stromy leží půda ladem, nové stromy nemohou vyklíčit a vyrůst ani na jejich povrchu ani pod nimi. Za sto let jejich tlení by na každém hektaru vyrostlo 250 m³ dřeva, takže při ploše 20000 ha to představuje ztrátu 5 mil.m³.

I po rozkladu dřeva mohou na jeho povrchu vyrůst pouze smrky, jiné žádoucí dřeviny jako jedle, buky a javory se takto neobnovují. Mohou vzniknout opět jen nesmíšené smrčiny. Kolem tlejícího dřeva vyrostou hustý porost trávy, která na slunci rychle usychá a vytváří požárně nebezpečné prostředí. Také povrch dřeva na slunci vysychá a je požárně nebezpečný. Zhoršuje se bonita půdy, poněvadž se rychle rozloží úrodný humus a voda ho již nyní odplavuje. Dokladem toho jsou vysoké obsahy fosforu a dusíku v nynějších povrchových šumavských vodách. Tvorba nové vrstvy humusu trvá 500 - 1000 let. Na skalnatých podložích bývá humusová vrstva velmi tenká a po jejím odplavení se může obnovit skalní podloží. Povrch půdy zaroste hustou trávou, která znemožní klíčení semen. Ve zbylých prořídlech lesích se snižuje přírůst dřeva i další biomasy. Zhorší se větrné podmínky, vítr nebude brzděn korunami stromů, takže větším tlakem ohrozí okolní lesy a poškodí silným ošleháváním i nejmladší stromy.

Zhorší se jakost ovzduší. Bude menší tvorba kyslíku, vzduch bude méně vlhký a bude se zvyšovat teplota. Z dřívějších hustých lesů zůstaly jen zbytky jednotlivých stromů, které nebudou vázat vzdušný oxid uhličitý ani oxidy dusíku. Živé dospělé stromy svojí zelenou listovou hmotou poutají z atmosféry uhlík a jsou hlavním prostředkem proti oteplování. Je celosvětová snaha, aby se emise CO₂ snížily. Jeden hektar jehličnatého lesa váže ročně 3000 až 4000 kg uhlíku. To při rozloze uschlého lesa po kůrovci představuje množství oxidu uhlíku 70 000 t. K tomu přistupují tuny oxidu uhličitého, který uniká do ovzduší z tlejícího dřeva. Příznivý vliv zelených stromů na ovzduší je založen na stanoviscích odborných pracovníků ČHMÚ, registru REZZO a profesorů univerzit v Praze a v Brně. Nedávná symposia v Polsku i v Brně znovu ukázala, jak se odborníci OSN snaží obsah oxidu uhličitého v atmosféře snižovat. Horské lesnaté hřebeny Šumavy mají význam pro zachycení prašných i plyných nečistot, které k nám i z velkých dálek přináší převažující západní větrné proudění. Odumírání lesů Šumavy přispívá ke zhoršení celkové smogové situace. Bude se nám hůře dýchat.

Vzniká otázka, kde se za 100 let vezme semeno, když celé horní stromové patro uhynulo po kůrovci a jiné žádoucí dřeviny jako jedle, buk a javor zde nejsou. Letecký snímek ukazuje, jak málo živých stromů v oblasti zůstalo. Zbylé smrky zničí další nálety kůrovce, poněvadž se v bezzásahových územích nemá proti němu bojovat. Pokud sem zanese vítr semeno odjinud, pak již to nemůže být z původního autochtonního porostu a bude proto geneticky nejisté.

Velké rozlohy mrtvých lesů svým nepříznivým vlivem zhoršují přírodní prostředí v širokém okolí. Zachycování horizontálních i vertikálních srážek je výrazně menší, snižuje se vzdušná vlhkost, zhoršuje se zadržování sněhu i jeho odtávání, povrchové vody rychleji odtékají a zvyšují nebezpečí povodní. Plochy se suchými stromy umožňují vysoké ozáření, teplotními a vlhkostními výkyvy se rychle rozkládá půdní humus. Přírodní poměry v CHOPAV (Chráněné oblasti přirozené akumulace vod) se zhoršují, zadržují méně horizontálních i vertikálních srážek, zvyšují erozi. Při horní hranici lesa v nadmořské výšce nad 1200 m může dojít k trvalému zničení lesa. Takových ohrožených ploch po kůrovci je na vrcholech Šumavy na 300 ha a ty po odumření lesa mohou vypadat jako holý vrchol Luzného. Voda na nich smyje tenkou vrstvu humusu, zůstane jen holá skála.

O přírodě a lesích v Národním parku panují u některých lidí i organizací romantické představy, jakoby na ně nepůsobily žádné ekonomické vlivy. Bezzásahovost není zadarmo. Má druhotný velmi nepříznivý vliv na životní prostředí. Milióny shnilých stromů bude nutno nahradit

jinými materiály, uhlím, ropou, plynem, plasty, železem nebo betonem, které jsou dražší, energeticky náročnější, pro přírodu méně ekologické a jejich likvidace je obtížná. Ve zbylých prořídých lesích se snižuje přírůst tím, že v lese zůstává menší počet stromů, půda je méně úrodná a kůrovec ničí i mladé stromy, které mohly ještě sto let žít.

Uvnitř parku bylo kůrovcem zničeno několik starých přírodních rezervací, např. Trojmezenská, Modravské a Weitfällerské slatě, Prameny Vltavy. Byly zničeny geneticky cenné původní smrkové stromy a celé porosty.

Typický vzhled šumavské krajiny se změnil a utrpí tím turistický ruch. Přírodě je lhostejné, do které zóny nebo kategorie ji člověk zařadil. Pokud stromy v některé z nich hromadně usychají, není to dobré ani pro přírodu ani pro člověka.

Tetřev nevyhání lidí, lidi vyhání ideologové divočiny

Pavel Pechoušek, Šumava podzim 2012

Tetřev dokáže žít s lidmi, ale hlasatelé divočiny nedokážou žít s lidmi, kteří normálně uvažují. Tuto známou skutečnost dokládá i bývalý hajný Vladislav Volečka z Březníku u Modravy, který říká, že tetřev byl 40 let jeho milý soused. Ten 40 let prožil ve službách šumavským lesům (od r. 1963) jako polesný a hajný. Staral se o více než 8500 ha šumavských lesů na Filipově Huti, Modravě a Kvildě. Prohlašuje: V šedesátých letech tam byly pětihektarové zbytky pralesa (pod Mokrou či směrem k Mathausenu), 500 let staré. Krásné stromy se nechaly sežrat kůrovcem, tomu opravdu nerozumím. Třeba okolo Poledníku, tam se nemůže nic uchytit, možná za 500 let. Měl jsem opravdu štěstí, že jsem poznal tu správnou Šumavu, dnes když vidím ten les, tak bych brečel.

V okolí Filipovy Hutě byla tehdy početná populace tetřeva hlušce, ti byli tenkrát všude, na Trianglu, Černé hoře, Hanifbergu, Černohorské slati, Mrtvém vrchu, Mokřůvkách, Luzném, Špičáku, Plättenhausenu, Zaroklaní, Soutoku, Studené a Modravské hoře. V období toku a také probouzející se přírody (do půlky března do konce června) začínal tok před čtvrtou hodinou a končil kolem páté.

Po hodině tokání došlo k hlučnému sletu ze stromových velikánů. Tam kde jsem kdysi čekal a tetřeva je jen suchý les a s ním zmizel tetřev, neboť se živí čerstvými pupeny jehličnanů a mravenci. Navíc tetřev toká výhradně v korunách stromů. Přestože je tetřev plachý, na přítomnost jeho nerušících lidí si zvykne. V roce 1975 sázela skupina studentů pod Velkou Mokřůvkou stromky, přičemž u jednoho starého smrku seděla na vejcích slepice tetřeva, však hnízdo neopustila. Později jsem tam sledoval její rodinku se 13 kuřaty. Podobné případy se stávaly při přibližování dříví koňmi či při kácení dřeva motorovou pilou. Tento zkušený lesník říká, přestože stromky sázelo stovky lidí, kteří je tam vozily autobusy, na populaci tetřeva to nemělo vliv, neboť ten umí žít s lidmi.

Dobrý záměr v kauze NP Šumava – bez závěrů jako obvykle Úvaha a komentář k semináři „Lesník 21. století“ (Stachy 29. 9. 2013)

Ing. Vladimír Krečmer, CSc., a Doc. Ing. Vladimír Švihla, DrSc.

Otázka „bezzásahovosti“ v lesích dostává pomalu evropské měřítko, neboť se začíná jednat o bezzásahovém managementu lesů, jenž má být všeobecně zaváděn v akci Natura 2000. Vyplývá to z jednání CEPF kolem nové lesní strategie EU a paradigmatu „zelené infrastruktury“. Jedná se bez přehánění o budoucnosti lesnictví a lesního hospodářství, což bychom měli brát velmi vážně¹.

Dobře povědomé občanské sdružení Okrašlovací spolek Zdíkovska (OSZ) uspořádalo ve snaze přispět k řešení zonace a managementu lesů NP Šumava seminář s povzbuzujícím podtitulkem „Most mezi ekologií lesa a potřebami společností“. Pozvalo k účasti a výměně myšlenek představitele obou zásadních směrů myšlení o nakládání s lesy národních parků (NP). Už dvě desetiletí je kauza pokládána za neřešitelnou. Chybí totiž věcné diskuse, při nichž obě strany sporu nebudou pokládat protistranu za nehodnou poslouchání a uvažování, jak nově konstatoval předseda STUŽ Ing. Jiří Dlouhý (2013). Moderátorem jednání byl organizátory zvolen prof. RNDr. P. Kindlmann, DrSc., z Přírodovědecké fakulty Karlovy univerzity v Praze. O stěžejní referáty byli požádáni jak představitelé idejí přírodovědně biologických, tak těch, kteří jsou povětšinou označováni souhrnně za „lesníky“. Z těch prvně jmenovaných vystoupili RNDr. Z. Křenová, PhD., a Ing. K. Matějka, CSc. Prof. Kindlmann svůj referát nepřednesl, je však otisknut s ostatními ve Sborníku semináře. Z druhé strany byly předneseny referáty Ing. K. Simona, Ing. I. Viceny, CSc. a Ing. V. Krečmera, CSc. s doc. Ing. V. Švihlou, DrSc.

Shrneme-li základní myšlenky, oba představitelé lesnictví Simon i Vicena se zabývali zejména škodami, které vznikají a mohou dále vznikat po mnoho let náhlou a rozsáhlou destrukcí stromového patra starších smrkových porostů se zásadními změnami prostředí v důsledku absolutní bezzásahovosti v kulturních lesních ekosystémech. Jejich rozloha byla stanovena (Vrška et al.) mezi 86 a 87 %, jak potvrdil i průzkum podle vyhlášky 60/2008. O plošném rozsahu přirozené obnovy lesa a o definici jeho výsledného stavu (ve smyslu podtitulku semináře také o potřebě ekosystémových funkcí lesa!) se zatím podle přírodovědně biologické základní myšlenky ani nepřemýšlí. Pro NP je to údajně naprosto vedlejší a tedy lhostejné. Čelný představitel jedné ze zájmových skupin, nedávno zesnulý prof. RNDr. M. Braniš, CSc., napsal ve svém stanovisku předsedovi Komise životního prostředí AV ČR k názorům člena KŽP a velmi erudovaného krajináře Ing. arch. M. Říhy, že biologickým vědám jde pouze o sledování sekundární sukcese v NP Šumava v režii samé přírody, výslovně nikoli o les (Braniš 2012).

Na rozdíl od tohoto věcně otevřeného stanoviska, které jasně dokládá, že *definice cílové „divočiny“ je zbytečná*, slyšíme z přírodovědně biologických kruhů rezolutní názory o tom, že ekosystém kůrovcovitými zničených lesních porostů vlastně stále trvá a lesní porost se samozřejmě obnoví. Je opravdu velmi pravděpodobné, že tímto katastrofickým postupem vznikne v budoucnosti postupně – v časovém horizontu podle zákonů přírody samé, a to mezi desítkami a stovkami let – opět lesní ekosystém; „příroda si vždy poradí“, jak říkají nadšenci. Bohužel v biologickém pojetí se nemluví ani o časovém horizontu, ani nemyslí na působení destruovaných území na okolí (také mimo hranice NP Šumava) podle přírodních fyzikálních zákonů. Proto se nehledí ani k tomu, že škody nevznikají jen „nevyužitou příležitostí“ pro národní hospodářství v produkci dřeva (Šišák 1999, 2006, 2007; Šišák, Švihla 2007). I nová lesní strategie EU zdůrazňuje význam „ekosystémových služeb“ lesa (Krejzar 2013) a vědy lesnické i environmentální skoro již 200 let objasňují vztahy lesů a krajinného prostředí. Je nutno klást závažnou otázku: jsou služby ve smyslu environmentálním i sociálním určeny pouze pro lesy hospodářské a NP v kulturní krajině se naprosto netýkají? Bude

¹ Jde o paradigma dávno připravované. Když delegace ČLS byla ministrem RNDr. Bursíkem pozvána na MŽP ČR diskutovat o nakládání s lesy NP Šumava s náměstkem RNDr. Pelcem, náměstek po uvítání důrazně prohlásil, že „nechce slyšet ani slova o managementu lesů NP Šumava“ a nastínil koncepci MŽP o lesích vůbec: 1/3 ihned do bezzásahovosti, 1/3 k nedlouhé přípravě na ni podle zásad biologů a snad 1/3 ponechat zájmům produkce dřeva.

i nadále trestán vlastníkem lesa za ohromné škody na přírodě za to, co se vedle za hranicemi národního parku pokládá za prospěšné, přírodě odpovídající?

Leccos k diskusi naznačili „lesníci“ také z oboru legislativy. Mají nemilou pravdu, že situace je kritická tím, jak zákonné normy ochrany přírody a krajiny se věcně střetají s normami životního prostředí, a to v důsledku ideově rozdílného základu: v životním prostředí se respektuje i existence člověka, kdežto v zákoně normě ochrany přírody se myslelo jen na přírodu samu; na krajinu snad v její podobě, kdy přišel praotec Čech a viděl v liduprázdné končině jen přírodní krásy strdím oplývající. Lze tedy z hledisek lesopolitických i environmentálně politických ocenit, že oba referující lesníci užili k ekonomickému vyjádření škody z destrukce stromového patra lesů NP principy, které pro MŽP ČR v 90. letech navrhl po rozsáhlém studiu prof. Ing. I. Vyskot, CSc. s týmem brněnské lesnické fakulty, a to k hodnocení škod na přírodě samé. V tomto případě tolik nevádí, že ony principy byly z hlediska ekonomického i lesopolitického analyzovány jako diskutabilní (Krečmer-Šach-Šišák-Švihla-Flora 2006). Jestliže **výše škod** byla před lety pro tehdejší lesní správu NPŠ Modrava stanovena na několik miliard Kč (Vyskot et al, 2000), dnes je uváděna už cca **100 miliard Kč** – a nikdo se k tomu nevyjádřil. Máme to za známku aktuální obecné nechuti diskutovat ke konkrétním závažným problémům, které nejsou jen problémy ekologie lesa.

Referát Krečmer-Švihla „K zamyšlení nad hledisky pro nakládání s lesy Národního parku Šumava“ shrnuje nikoli jen lesnická, ale především přírodovědně environmentální hlediska. Autoři dokládají, proč u NP v kulturní krajině a s převážně nepřirodními ekosystémy lesa je nutno respektovat nikoli jen jediné hledisko. Rychlá, velkoplošná a dlouholetá destrukce stromového patra daleko převažujících kulturních ekosystémů smrku představuje zásadní zásah do přírodních procesů, zejména také podle fyzikálních zákonů – mění se výrazně a na dlouho základní bilance energií, bilance vodní, procesy a prvky klimatogenetické, tedy bioklima, procesy půdní a vodní, a to nejen na ploše lesů. Tyto přírodní zákony ovšem nelze napravovat podle nějaké „ideové slupky“ – platí prostě všude bez ohledu na to, zda je vůbec známe, či zda se nám „nehodí“.

Z toho plyne formulace zásadních otázek, které by měla probírat věcná diskuse kompetentních odborníků k podstatě kauzy NP Šumava. Tou základní otázkou je, zda stav lesů vyšších poloh Šumavy má nebo nemá význam pro životní prostředí i podhůří – tedy kulturní a obytné krajiny, s níž park sousedí v délce víc než sto kilometrů. Je to tedy i záležitost ekosystémových služeb lesů, které jmenuje nová lesní strategie EU. Lesní zákon 286/1995 Sb. stanovil, že lesy jsou také nenahraditelnou složkou životního prostředí, zákon ochrany přírody a krajiny (114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů) zase deklaruje lesy jako významný krajinný prvek. Je snad možno mít za to, že zákonodárcům šlo výlučně o ekologii přírodních organismů?

Proto klademe otázku: platí to pro všechny lesy našich krajin, anebo snad jen pro lesy hospodářské? Jestliže trestáme ty, kteří zavinili přemnožení kůrovcovitých v hospodářských lesích, za poškození přírody samé, postihujeme je za změny přírodních procesů. Jestliže rozhodnutím o bezzásahovosti je stromové patro destruováno v lesích ve správě MŽP ČR, neprobíhají tam snad stejné přírodní procesy podle stejných přírodních zákonů? Tudiž i se stejnými následky pro okolí NP jako v okolí lesů hospodářských? Nepřináší katastrofický management lesů NPŠ stejná rizika? Jediný rozdíl spočívá přece jen v tom, že v lesích spravovaných v režimu NP si přejeme podle ideové slupky vytvářet „divočinu“ a **otázka možných rizik se zájmové skupině nehodí**. Není to snad podnět k důkladnému zamyšlení? Některé myšlenky z referátů jsou pro myšlení a činy však natolik závažné, že zasluhují veřejnou úvahu nad stěžejními myšlenkami, kterou si dovoluujeme předložit, jelikož seminář k závěrům nedospěl.

Ing. K. Matějka, CSc., vystudoval zemědělství a zaměřil se nyní na lesy. Jako základní myšlenku své argumentace postavil rozdíl, jenž má charakterizovat nakládání s lesy v CHKO a v NP: v CHKO je na místě antropocentrický základ postupů, v NP musí být výlučně neantropocentrický, tedy biocentrický. Naskytá se otázka, zda to platí bez jakéhokoliv ohledu na charakter a polohu zvláště chráněných území (ZChU). Je to choulostivá otázka zejména pro NP s převahou kulturních lesních ekosystémů. Skutečně běžně čteme odkazy nadšenců pro divočinu na NP podstatně jiného charakteru než NPŠ – často je to Bavorský národní park, někdy Yellowstone, Yosemite atp. Autor právě tak zcela pomíjí reálný charakter ZChU v jednohlediskovém myšlení. Také přístup k ochraně

přírody v CHKO není vždy jen antropocentrický.

Výrazně se toto myšlení projevuje v požadavku II. kategorie pro NPŠ v třídění IUCN, ačkoli její definici, požadující převážně přírodní a přírodě blízké ekosystémy, vůbec neodpovídá. Shodně s dalšími specialisty ekologie i s bývalým vedením NPŠ a MŽP se představuje jen úspěšná přirozená obnova lesa v NPŠ po destrukci kulturních lesních porostů smrku kůrovcovitými. O plochách, kde tomu tak není, se většinou mlčí. Ani Expertní pracovní skupina hejtmanů v letech 2009/10 se nedomohla odpovědi na rozsah a polohu takových ploch v NPŠ. Je nesporné, že i tam během delší doby několika lidských generací lesní porost může vzniknout. Zbývá otázka jeho charakteru a funkčnosti oproti lesu destruovanému, To je ovšem záležitost biologie přece vůbec nezajímající (Braniš 2012). V tom vidíme velký problém NP v kulturní a obytné krajině. Nedotýkáme se problému kompetentnějších – zda je možné, aby během pár lidských generací vznikla z kulturních lesních ekosystémů divočina přírodní a nikoli jen „emoční“ (Mrkva 2006, Vacek, Podrázský 2008)!

Domníváme se, že názory v nakládání s lesy je třeba probrat včas ve věcné diskusi a nezatemňovat samu podstatu problematiky NPŠ. Je pochopitelné, že přírodovědně biologické pojetí nakládání s lesy nezajímá inventarizace ploch dlouhodobě bez obnovy funkčního lesa ve vyšších polohách. Méně pochopitelné je však paušální označování lesů NPŠ jako jen vzácných, přírodních a přírodě blízkých ekosystémů, kde přítomnost podkorního hmytu je přirozená. Na rozdíl od Šumavy v Bavorském lese (kromě nejvyšších poloh s opravdu původními horskými smrčínami) velkoplošná destrukce kůrovcovitými nehrozí. Tam je výskyt kůrovcovitých přirozený – nedojde-li k ataku v důsledku rozšíření tohoto agens z nižších částí bezzásahové zony. V tom je totiž jeden z překerních problémů NPŠ – **v kulturních ekosystémech smrku je kůrovec činitelem nikoli přírodním, ale jen morbidním**; v jednom lesním celku sotva lze kůrovce chránit i tlumit (Krečmer, Vovesný, Zahradník 2011). Opomíjet možné následky velkoplošné destrukce stromového patra lesů nad podhůřím s kulturní obytnou krajinou pokládají poznatky jiných věd za velmi rizikové.

Živa (5/2013) přinesla výsledky vědeckého bádání i úvah mladších biologů v NPŠ. Jistě správně jsou některé výslovně definovány v území lesů nejvyšších poloh NPŠ a proti jejich výsledkům nelze nic namítat. Připadá nám poněkud nesmyslné, že by tohle bylo charakteristikou „lesnické lobby“ a jiných laiků. K věcné diskusi je ovšem přenos těchto závěrů podvědomě či účelově na celý NP – velmi jasné u některých úvah a zcela zřetelné u návrhů na zákonnou úpravu rozlohy bezzásahové zóny. Jestliže je zatím málo 30% bezzásahosti a je návrh na 50% jejího rozsahu ihned (za uvolnění druhé poloviny parku pro turismus), lze to těžko vykládat jinak, než snahu pod zástěrkou uvolnit další plochy kulturního lesa Šumavy pro destrukci stromového patra kůrovcovitými.

Přemnožení podkorního hmyzu s velkoplošnou destrukcí kulturních lesních ekosystémů smrku není jev přirozený, takže odvolávky na nutnost ctít „tradici“ mnohaletých vztahů smrk-kůrovci pokládáme za dvojnásob mylné. Za prvé proto, že nebere v úvahu dávnou proměnu charakteru lesů Šumavy, za druhé proto, že ani podhůří Šumavy už není přírodní krajinou, nýbrž krajinou kulturní a obytnou. Přirovnání destrukcí se sousedním parkem za státní hranicí nebo dokonce s Yellowstonem a podobně je věcně nesmyslné. Uvolnění přírodních procesů ve vyšších polohách může pro krajinu znamenat uvolnění přírodních živlů – tedy vážná a dlouholetá environmentální i sociální rizika, jak na to důrazně upozorňovaly také Ministerské konference o lesích severní polokoule. Možná rizika bezzásahovosti se nevztahují výlučně na změny biologické či biologie zajímavější, Proto rozhodovat o nakládání s krajinou jen z hlediska jediného zřetele je mimořádně riskantní.

Vidíme to i z nepředneseného, ve Sborníku semináře otisknutého referátu prof. RNDr. P. Kindlmana, DrSc., „Zonace a management lesů – jak najít řešení?“. Za jeho klíčovou myšlenku pokládáme, že bezzásahový režim by se neměl uplatňovat na území, kam potenciálně patří původní smíšené lesy a kde stávající lesní porosty nebyly utvářeny jen přírodou. Vidíme v tom možnost pokročit v řešení základního, dosud neřešitelného problému NPŠ, jenž by zasluhoval vysoce ocenit a probrat ve věcné diskusi. Poprvé se v kauze NPŠ v hledisku biologa objevují ekosystémové služby lesů lidské společnosti – jmenovitě poměrů vodních, půdních i ovzdušných. Takové vymezení jádrové zóny a postupná přeměna kulturních lesních ekosystémů národního parku na lesy

klimaxové je v souladu také s vědami environmentálními a lesnickými. Takové byly i závěry Expertní pracovní skupiny hejtmanů (Mrkva R. – Herman J. – Vovesný J. – Krečmer V. – Zahradník P. – Kroupar J. 2010), kteřé – jako všechny odborné a vědecké práce s jiným názorem – nejsou dosud snad ze zásady asi ani čteny, rozhodně ani citovány ani referovány².

Poněkud překvapující je však v médiích ohlášený, nově podaný návrh jménem biologického paradigmatu: rozšířit zónu bezzásahovosti na 50 % plochy NPŠ, za což se nabízí otevřít druhou polovinu parku turistům. Každé rozšíření bezzásahovosti mimo jádrovou zónu, danou porosty přírodou regulovanými, je přece podle prof. Kindlmanna nenáležitě. Nepochybně znamená další riziko pokračováním kůrovcové destrukce stromového patra podle už známé ideje „zničit smrk v co nejkratším čase na co největší ploše. NPŠ“.

Lze chápat, že přírodovědný svět v zahraničí je pohoršen, jsa neinformován představiteli ctihodných institucí, vědeckých společností i osobně o reálné situaci v NPŠ. Jako by pár nevědomců, či nedovzdělaných absolventů pochybných učilišť nechápalo smysl existence národních parků. Tohle ovšem lze mít za ideologický podložený politický krok – že by skutečně šlo o principy v diplomacii zvané „fait accompli“? **Krok užívaný odedávna k dočasnému zastření cílů** a tím pod zástěrkou nečekaně velkorysé podpory turismu v NPŠ k vytvoření stavu, s nímž už nelze nic udělat. Qui vivra, verra – říkají Francouzi, kdo dožije, uvidí.

Seminář byl OSZ upřímně míněn, předložil stanoviska obou základních stran sporu o nakládání s lesy NPŠ, avšak nedospěl k žádnému závěru. Jak se dávno ukazuje, ten by snad byl možný, kdyby si za stůl sedlo několik kompetentních odborníků k věcné diskusi o standardních vědeckých poznatcích. I k tomu došlo během mnohaleté historie NPŠ úsilím Národního lesnického komitétu (s pozvanými biology v lovecké chatě VÚLHM a poté s odborníky ochrany přírody v předsednictvu STUŽ 1999) nebo snahou Odboru lesního hospodářství ČAZV (s Komisí životního prostředí AV:ČR 2011). Pokaždé „lesníci“ přednesli svá fakta o lesích jako krajinnotvorném faktoru, byli vyslechnuti s patrným jistým údivem a pokaždé se našel z protistrany někdo, kdo měl věcnou diskusi za potřebnou. Zatím k ní nedošlo. Snad tu pořád má odezvu šťavnatě teatrologické vyjádření, že v takových sdruženích se „shlukují lidé, kteří si říkají vědci, ale v nejlepším případě jsou nevléčitelně nemocni fachidiotismem“. Kolečko na lesnickém pluhu je zlámané a jen lesnictvo je může spravit – nikoli vysvětlování, že nemáme žurnalisty pro les planoucí či dobře zaplacené...

Národní plyšák Šumava (Zdroj: ČT 2, Datum: 08.12.2013, Relace: Nedej se)

MVDr. Jaromír BLÁHA, Hnutí DUHA:

Lidé se stěhují do velkých měst. Podle prognóz OSN v horizontu několika desetiletí se přesune do velkých měst 80 procent obyvatel Evropy. A v tom umělém světě je pro ně divočina nepostradatelná, protože ti lidé potřebují to spojení s přírodou. Druhá věc je, že Evropská unie se zavázala zastavit pokles biologické rozmanitosti v Evropě, to znamená to vymírání druhů, do roku 2010. Ten závazek nesplnila, přesunula ho nově do roku 2020 a hledá cesty, jak to dokázat.

moderátorka:

Na letošním Světovém kongresu o divočině se vědci shodli v tom, že ohrožené druhy potřebují k přežití větší klid a prostor. V Evropě se teď hledají oblasti, kde by divoká příroda mohla dostat novou šanci. My už takovou jedinečnou oblast na Šumavě máme, říká doktor Bláha. Bohužel

² Nepočítáme emoční reagece – např. na vypsání dvacetiletých osobních zkušeností s kauzou NPŠ Krečmer V. – Říha M.: Příspěvek k diskusi o managementu lesů jako nenahraditelné složky životního prostředí v kauze ne/zasahování proti lýkožroutu v NP Šumava, Zpravodaj Společnosti pro trvale udržitelný život, 1. 2012; 37-43 došlo jen vzplanutí z jedné univerzity a k odmítnutí diskuse: „Racionálně myslící lidé nereagují na lži a polopravdy“.

nad její další existencí právě teď visí otazníky.

MVDr. Jaromír BLÁHA, Hnutí DUHA:

S tím, a jak se objevují ta velká chráněná území divočiny jinde v Evropě, jak se lidé snaží znovu ty plochy divoké přírody obnovit, tak ostře kontrastuje to, co sledujeme u nás, kdy například v Národním parku Šumava politicky dosazený ředitel Jiří Mánek, člen Regionální rady ODS se snaží vlastně omezit ochranu divoké přírody, kterou my tady máme. Na rozdíl od té západní Evropy. On dokonce navrhuje vyřadit Národní park Šumava z toho seznamu evropských a mezinárodně uznávaných parků a přeradit ho do jiné kategorie nějakých managementových území. Já jsem byl organizátory kongresu požádán o to, abych řekl, jaká je situace na Šumavě a ten problém tam blíže vysvětlil. Byla to věc, která možná i šokovala řadu těch účastníků kongresu, zejména ze západní Evropy, když viděli, že tady vlastně tu divokou přírodu musí chránit lidé proti politikům i proti třeba Ministerstvu životního prostředí. Já jsem ukazoval fotky z blokády, kde lidé v podstatě čelili dokonce i policejním útokům. A to bylo hodně šokující pro účastníky kongresu.

osoba:

Jau! To zase strašně bolí. Neblbněte! Vždyť mi zlomíte rameno!

MVDr. Jaromír BLÁHA, Hnutí DUHA:

Na kongresu dokonce vznikla rezoluce, kde delegáti celého toho kongresu vyzývají Vládu České republiky, aby v souladu s tou dobrou praxí, která v České republice dosud byla, Česká republika je vnímána jako země, která dokáže chránit přírodu, aby zachovala šumavskou přírodu jako unikátní světové přírodní dědictví.

moderátorka:

Letos na jaře zaslalo 72 vědců a ředitelů národních parků ministru Chalupovi dopis. Apelují v něm na zachování unikátních šumavské přírody. Jeden ze signatářů, ředitel platformy Wild Europe se v červnu přijel na Šumavu podívat. A nám se s ním podařilo natočit krátký rozhovor.

Toby AYKROYD, ředitel Wild Europe:

Byly to nádherné dva dny, i když počasí nebylo zrovna moc přátelské. První den pršelo, ale bez ohledu na to je to nádherné rozsáhlé území, překrásné scenérie. Zažít ekosystémy s takovou rozmanitostí je samozřejmě mimořádně vzrušující pro každého odborníka. Je to fakt jedinečné a není divu, že Šumava je biosférickou rezervací UNESCO, což ji staví mimo jiné na velice speciální úroveň. Víím, že tu teď máte problém s kůrovcem a že se díky tomu mění i ráz krajiny. Ale i to je atrakce sama o sobě. Ty velké změny tomu všemu dodávají na dramatičnosti. A sledovat to je úžasně přitažlivé. Dali jsme dohromady petici 72 signatářů z různých světových organizací na ochranu přírody z celé Evropy. Podepsali ji ředitelé národních parků a vědeckých ústavů. A já bych chtěl jenom upozornit, že tady nejde o žádné kázání, jak máte pečovat o přírodní zdroje. To je zcela na vás. A je tu velký respekt k tomu, jakou péči věnuje Česká republika přírodním zdrojům. Důvodem pro petici v případě Šumavy je téměř jednotný názor vědců z celé Evropy, že tu máte opravdu velmi specifický prostor. Jak z pohledu biodiverzity, tak z pohledu nedotčenosti ekosystémů a rozsahu toho všeho. Zároveň jsme chtěli upozornit na obavy z plánů, které tuto jedinečnost ohrožují. Pokud by k takovým navrhovaným změnám došlo, bude to v podstatě nevratné. Změnit kategorii národního parku z dvojky na pětku, nepovažuji za dobré. Každá země má pětku. Dokonce i u nás máme kategorii pět. Ale takový národní park vůbec neodpovídá tomu, co máte tady na Šumavě. Chcete-li mít něco zvláštního, a o tom turismus je, tak musíte něco zvláštního nabídnout.

moderátorka:

Současné vedení šumavského parku, dosažené bývalým ministrem Chalupou má pravděpodobně jiný cíl, neboť porušuje zákonné předpisy, které divokou přírodu v parku chrání.

MVDr. Jaromír BLÁHA, Hnutí DUHA:

Správa národního parku krytá Ministerstvem životního prostředí porušila v Národním parku Šumava snad všechno, co porušit mohla. Prokázali jsme, že použití jedovatých pesticidů, postřiků proti kůrovci bylo nelegální. Prokázali jsme, že kácení těch kůrovcem napadených stromů bylo nelegální, že došlo k porušení zákona na ochranu přírody a krajiny, že došlo k porušení evropských směrnic na ochranu přírody. Konstatoval toto porušení zákonů i evropského práva ombudsman. Tou věcí se stále ještě zabývá i Evropská komise.

JUDr. Jaromír KYZOUR, právník; bývalý předseda Hnutí DUHA:

Především jde o to, že při té masivní těžbě napadených stromů v Národním parku Šumava dochází ke vzniku holin a jiným poškozením lesa. A tato činnost je podle zákona o ochraně přírody a krajiny na území národního parku zakázána. Zákon říká, že se nemá hospodařit takovým způsobem, aby docházelo k podstatným změnám v biologické rozmanitosti nebo struktuře a funkci ekosystémů, což tato činnost jednoznačně naplňuje. Jediná možnost, jak tento zákaz prolomit, je získání potřebných výjimek za určitých okolností. A Správa Národního parku Šumava v posledních letech těmito výjimkami rozhodně nedisponuje. Dále při těchto činnostech také může docházet k rušení citlivých druhů živočichů, jako je například chráněný tetřev, nebo k poškozování jejich biotopů. A toto je rovněž na celém území národního parku zakázáno. A zase jediná možnost, jak tento zákaz prolomit, je získání příslušného povolení za předem stanovených podmínek. A ani těmito povoleními správa národního parku nedisponuje. Konečně zbývá dodat, že pro své hodnoty je Národní park Šumava také součástí evropské sítě Natura 2000 a podle evropských směrnic by mělo před realizací těchto zásahů proběhnout také takzvané naturové posouzení, kdy se vyhodnocují vlivy těchto činností, jejich dopad a zvažují se možné alternativy nebo vůbec také otázka, zda má smysl takovéto činnosti provádět. To, že Správa národního parku nemá tato povolení k dispozici, kritizoval na příkladu známého kácení na Ptačím potoce také ombudsman, respektive jeho kancelář, který ve své závěrečné zprávě z roku 2012 konstatuje, že přesně tato povolení Správě národního parku chyběla. A chybělo i to posouzení, které vyplývá tedy z naturových směrnic.

moderátorka:

Z šetření vyplynula řada pochybení správních orgánů, upozornila zástupkyně ombudsmana. Pochybila jak Správa národního parku, tak Ministerstvo životního prostředí jako dozorový orgán, tak Inspekce životního prostředí, která věc dostatečně neprošetřila.

RNDr. Mojmír VLAŠÍN, zoolog:

Už tím, že své rozhodnutí vydala více jak jeden a půl roku od chvíle, kdy se to stalo, v některých případech i více než dva roky, tak už tím tu svoji roli neplní. Inspekce má zasahovat okamžitě a zákon jí k tomu zmocňuje. Ona může dokonce škodlivou činnost na místě zakázat. To znamená, inspektor přijde a řekne: "Zastavte!" A oni musí toto rozhodnutí respektovat. To se nestalo a inspekce neustálým zkoumáním a odkládáním rozhodnutí vlastně umožňuje správě parku, aby se chovala tak, jak se chová, to znamená, porušovala zákon.

JUDr. Jaromír KYZOUR, právník; bývalý předseda Hnutí DUHA:

Je pravda, že soudy postupně vydávají různá rozhodnutí. Zmínil bych například, že v letošním roce Nejvyšší správní soud potvrdil, že Ministerstvo životního prostředí v roce 2007 postupovalo v souladu se zákonem, když vydalo rozhodnutí, na základě kterých se umožnilo rozšířit bezzásahová území v Národním parku Šumava. V letošním roce například jsme také v Hnutí DUHA v kauze používání zakázaných biocidů v Národním parku Šumava dosáhlo významného soudního rozhodnutí, kdy správní soud řekl, že právě úředníci zanedbali své

povinnosti, když nenechali to používání chemie na území národního parku posoudit. V médiích bylo často zmiňováno předběžné opatření, které vydal soud a které vlastně v té době zakázalo Hnutí DUHA pořádat tuto blokádu. Nicméně šlo pouze o předběžné opatření. Když potom měla Správa národního parku ve věci samé ta svá tvrzení doložit a když tvrdila, že jí vzniká nějaká škoda, tak to důkazní břemeno naprosto neunesla. Ten soudní spor prohrála. To rozhodnutí je pravomocné. A ještě musela správa národního parku platit soudní výlohy Hnutí DUHA. Po vydání té závěrečné zprávy Kanceláře ombudsmana nedošlo ze strany státních orgánů ke zlepšení jejich přístupu k ochraně přírody na Šumavě, nicméně alespoň Česká inspekce životního prostředí se rozhodla udělit Správě národního parku právě i za to kácení na Ptačím potoce nebo i za nedovolené používání biocidů na Šumavě pokutu v řádu několika set tisíc korun. Nicméně zatím ta pokuta není pravomocná. Budeme čekat, jak celé řízení dopadne.

moderátorka:

Právě v souvislosti s pesticidy v Národním parku Šumava vedli rozsáhlé vyšetřování kriminalisté z Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality.

Jaroslav IBEHEJ, tiskový mluvčí policie:

K této věci mohu sdělit, že kriminalisté našeho útvaru zahájili trestní stíhání vedoucího pracovníka Správy národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumavy, kdy tato osoba byla obviněna z trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby. Mohu sdělit, že vyšetřování této věci již bylo ukončeno, kdy jsme podali návrh na podání obžaloby na Okresní státní zastupitelství v Prachaticích.

moderátorka:

Podle nám dostupných informací měl obviněný pracovník nutit podřízené pod hrozbou výpovědi k legalizaci nepovoleného použití biocidů v národním parku. Připomeňme, že ředitel Stráský v médiích tehdy tvrdil, že použitý pesticid Vaztak je k ostatním živočichům šetrný.

RNDr. Mojmír VLAŠÍN, zoolog:

Chemický prostředek Vaztak je velmi nebezpečný a hubí i necílové živočichy. Jak jiné druhy hmyzu, které vlastně jsou součástí toho ekosystému, tak jejich predátory. To jsou především hmyzožravé druhy hmyzu, sýkory a tak dále. Čili jeho použití v národním parku je naprosto mimo a měl by být tedy postihován takový ředitel, který dopustil použití tohoto prostředku, by měl okamžitě odstoupit.

MVDr. Jaromír BLÁHA, Hnutí DUHA:

Studie Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti prokázaly, že na těch tak zvaných otrávených lapácích zahyne více ostatního hmyzu než kůrovce. Popisují ty účinky doslova jako drastické. V případě, že dojde k úniku těchto jedů do vody, tak otráví všechn vodní život. Vědecké studie prokázaly genotoxicitu, cytotoxicitu těch jedů a karcinogenitu.

moderátorka:

Správa parku dostává pokuty a prohrává soudy. Zároveň si najímá agentury, které realitu přikrašlují nebo obracejí v opak. Jen v období blokády vyplatila externí agentuře přes milion korun. Požádali jsme proto ředitele Mánka o bližší informace a rozhovor. Ani po urgenci odpověď nepřišla.

GÖBLOVÁ, redaktorka:

Dobrý den.

osoba:
Dobrý den.

GÖBLOVÁ, redaktorka:
Můžete nám poradit? Sháníme pana ředitele. Pana ředitele Mánka.

osoba:
Paní asistentka jeho říkala, že někam odjel.

GÖBLOVÁ, redaktorka:
Odjel? A nevíte, kdy bude?

osoba:
Vůbec netuším. A ona taky odešla pryč, takže prostě.

GÖBLOVÁ, redaktorka:
On nám totiž neodpovídá.

osoba:
Aha. Aha.

GÖBLOVÁ, redaktorka:
Na žádosti o rozhovor. Můžete nám říct, kdy tu bude? Jestli třeba během zítřka.

osoba:
Já můžu jenom doufat, protože to ví jenom ona. Ona má rozpis jeho akcí a všeho, takže to nevím.

GÖBLOVÁ, redaktorka:
A nemůžete jí zavolat?

osoba:
Na mobil jí můžu zavolat.

GÖBLOVÁ, redaktorka:
No.

osoba:
Já to zkusím. Není? Hm. No, dám, dám. Jasně. Dobrý. Tak jo. Tak čau! Takže paní asistentka pana ředitele říká, že byste měli s tiskovým mluvčím. Já vám dám na něj číslo. S tím byste si to měli domluvit. Pan ředitel by tu měl být.

GÖBLOVÁ, redaktorka:
Tomu jsem to posílala taky.

osoba:
No vidíte.

GÖBLOVÁ, redaktorka:
Panu Pechouškovi.

osoba:
Pechouškovi, no.

GÖBLOVÁ, redaktorka:
A nic.

osoba:

No. No. No. No, tak zkusit ho nějak. Já nevím, kde on teda je, Pechoušek.

GÖBLOVÁ, redaktorka:

A zítra jste říkala, že by byla šance pana ředitele zastihnout?

osoba:

Jo, říkala, že by tu dopoledne měl být, ale. Takže jako zkuste to. Ale byste nejeli zbytečně. Počkejte.

Zkuste nějak toho Pechouška dohnat.

PECHOUŠEK, tiskový mluvčí:

Haló, Pechoušek.

GÖBLOVÁ, redaktorka:

Göblová, Česká televize, pořad Nedej se. Dobrý den.

Mohl byste mi poradit?

PECHOUŠEK, tiskový mluvčí:

Dobrý den.

GÖBLOVÁ, redaktorka:

Sháníme pana ředitele Mánka. Byli jsme včera na správě, dali mi tenhle kontakt na vás, abych se s vámi domluvila. Já jsem mu posílala žádost o rozhovor a otázky, ale zatím mi nikdo neodpověděl. Mohl byste mi poradit, jestli tam dneska bude a kdy bychom s ním ten rozhovor mohli natočit případně?

PECHOUŠEK, tiskový mluvčí:

Já se ho zeptám. Pokud bude mít vůbec zájem odpovídat, tak se ozveme.

moderátorka:

Mluvčí Pechoušek se už neozval a telefony nezvedal. Zájem odpovídat nebyl. Vedení parku je přitom kritizováno, že manipuluje s fakty. Rozdíl v údajích pro novináře a ve vlastní evidenci správy se v některých případech liší až o sto procent.

Petr JEŠÁTKO, bývalý lesní inspektor NP Šumava:

Vím, proč pan ředitel nechtěl odpovědět. Protože vlastní hospodářská evidence a statistika ho usvědčují ze lži.

A to se nejedná jenom o holiny. To se jedná o výsadby listnatých dřevin, kdy třeba v roce 2010 bylo vysázeno více než 500 tisíc listnatých dřevin. Za pana Mánka vloni bylo vysázeno přes 200 tisíc. A to se týká i podsadeb, to znamená přeměn smrkových monokultur, kde třeba v roce 2010 za Krejčího bylo 50 hektarů podsadeb. Za pana Mánka v roce 2012 devět hektarů. Zároveň mizí i pracovní příležitosti pro místní lidi. Protože když se nezalesňuje, tak je má práce. Zalesňování, obnova lesa je zanedbávána. V popředí jsou dneska plyšovní medvídci a podobně. A tím nemám nic proti plyšovým medvídkům.

moderátorka:

Ředitel Mánek v tisku tvrdí, že pokud by někdo navrhoval ponechat 50 procent území divočině, byl by to hazard s přírodou. A že potrvá stovky let, než se v parku opět vytvoří přírodní prostředí.

Doc. RNDr. Jakub HRUŠKA, CSc., Česká geologická služba:

Série článků v časopise Živa ukazuje na pokračujících výzkumech, že šumavská příroda je

opravdu unikátní, že má schopnost regenerace a že naopak tam, kde byla příroda ponechána samovolnému vývoji, se zvyšuje biodiverzita, ekosystémy se lépe rozvíjejí a jsou druhově bohatší. Ukazuje se, že přírodní procesy jsou nastartovány již v tu chvíli, kdy starý les padá. Není potřeba žádné dlouhé přechodné období a přírodě pomáhat. Horské smrčiny jasně dokazují, že jsou na tuto alternativu připraveny vždy.

moderátor:

Bývalý ministr Chalupa navrhuje ponechat divočině pouhých 22 procent území parku. Vědci z Akademie věd a Univerzity Karlovy nedávno spočítali, navrhli a zdůvodnili více než dvojnásobek.

Prof. RNDr. Pavel KINDELMANN, DrSc., Centrum výzkumu globální změny AV ČR:
Tento návrh vznikl na základě zhodnocení vegetačních map biotopů, které se na Šumavě vyskytují, které byly původně pořízeny pro systém Natura 2000. Z těchto biotopů byly vytipovány takové, u kterých by zásahový režim významně negativně ovlivnil biodiverzitu, kde je tato skutečnost prokázána. A ty jsou navrhovány jako bezzásadové. Nejsou to zdaleka jenom podmáčené smrčiny, ale jsou to i bučiny, kaňony řek, rašeliniště a další oblasti. Kromě těchto bezzásadových území jsou součástí navrhovaných prvních zón i území zásahová, kde naopak je třeba zasahovat. Typickým příkladem jsou třeba orchidejové louky. Ve značné části této první zóny by byl dovolen volný pohyb turistů kdekoliv. Jenom tam, kde by to vadilo nějakým předmětům ochrany, to znamená tetřevovi nebo jiným druhům, tak tam by lidé nesměli. Nemělo by to být jako za dnes už našťestí bývalého ministra Chalupy, kdy všechno bylo děláno za zavřenými dveřmi a nikdo vlastně neví, proč chtěl vyhlásit pouze 22 procent bezzásahových. Nevidím k tomu důvod já osobně. Kde je důvod, proč jenom 22 procent, a ne víc? Čím konkrétně by větší bezzásadové zóny škodily místním obyvatelům?

moderátorka:

Ještě před pádem Nečasovy vlády se objevily dva návrhy zákona o Národním parku Šumava. První z Plzeňského kraje poslanci smetli ze stolu. Druhý z ministerstva však pustili do dalšího čtení, přestože tento návrh byl ostře kritizován.

Prof. JUDr. Milan DAMOHORSKÝ, DrSc., vedoucí Katedry práva ŽP; Právnická fakulta UK:

Ty základní nedostatky toho bývalého zákona, který toho času spadl spolu s Nečasovou vládou pod stůl, byly v tom, že vlastně řešil problémy konkrétního národního parku zákonem v tom detailu, že zasahoval do moci výkonné. Tedy řešil tam konkrétní rozhodnutí vynětí území, dával preference v mnoha ohledech turistickému území, lesnímu a dalšímu využití před tím hlavním, a to je uchování a rozvíjení přírody v národním parku.

GÖBLOVÁ, redaktorka:

Laicky řečeno, by spíš způsobil chaos a nejistotu?

Prof. JUDr. Milan DAMOHORSKÝ, DrSc., vedoucí Katedry práva ŽP; Právnická fakulta UK:

On by způsobil chaos a nejistotu, na druhou stranu by možná způsobil jistotu pro developery, těžaře a tak dále. Ale pro obyčejné lidi, pro společnost zejména pro přírodu by byl asi nebo jistě krokem zpět. Já si myslím, že to první, co se musí vyhodnotit, je, jestli na stávající režim všech našich čtyř národních parků nestačí stávající zákon o ochraně přírody a krajiny. Ten zákon, který má vlastně specifikovat ten který národní park, by měl jenom postihovat odlišnosti, specifika a spíš zpříšňovat ten režim. A konkretizovat v detailu, nikoliv však vládnout abstraktní obecnou normou namísto správních rozhodnutí konkrétních orgánů. To je podle mého názoru první věc. A pokud by ten zákon měl být přijat, tak by samozřejmě neměl

vidět konkrétní investice, lyžařské areály a vyjímat území. Měl by zohledňovat, jak jsem říkal, zonaci, měl by zohledňovat kategorie lesů v národních parcích a hlavně by měl nadřadit to, že ta první, hlavní a nejdůležitější je ochrana přírody. To ostatní je všechno vedlejší. Nejsme v obyčejné přírodní památce, nejsme někde ve volné krajině. Jsme v nejvyšší kategorii ochrany v této zemi. Jak by řekl Karel Čapek: "Jsou to klenoty." A taky si nebalím svačinu do listů z Kodexu vyšehradského. Takže ta pokora, ta prosba o tu pokoru, o tu úctu tady musí být.

MVDr. Jaromír BLÁHA, Hnutí DUHA:

Já i moji kolegové v Hnutí DUHA vnímáme ochranu šumavské divočiny jako precedens pro ochranu přírody v celé České republice. Jestliže nedokážeme ochránit divočinu na Šumavě, tak těžko dokážeme ochránit ostrůvky divoké přírody rozesté jinde v republice. A nenastoupíme na ten evropský trend rozšiřování území ponechaných přírodě. Já osobně jsem vlastně tomu obětoval velkou část svého života a když třeba přijdu do Trojmezenského pralesa, který se podařilo blokádou ochránit, připadám si skoro jako v chrámu. Vidím nějaké výsledky, které ta práce měla. V tom roce 1999 nám říkali, že les bude kůrovcem zničen, a dnes tam vede naučná stezka, která ukazuje turistům, jaké jsou přirozené cykly obnovy horském smrkovém pralesi. A dnes když jdete do těch území ponechaných přírodě, tak skutečně vidíte nádherná místa, která jsou nesmírně rozmanitá spleť tvarů, struktur, barev a života, který v nich je.

Ředitel Národního parku a CHKO Šumava - Jiří Mánek

Náš nejstarší národní park Krkonoše je zařazen v rámci kritérií IUCN do kategorie V a nikomu to nevádí. Ministr T. Chalupa a náměstek Tesař i přes to, že si dali práci, nenašli v archivu Ministerstva životního prostředí žádný dokument, který by závazně zařadil NP Šumava do nějaké kategorie.

V příštím roce lze předpokládat konec kůrovcová kalamity na Šumavě, k jejímuž konci přispěly účinné zásahy na celém území parku. Kdybychom loni nekáceli, letos by kůrovec nenapadl 60 tisíc stromů, ale možná i 350 000 stromů. Správa pod vedením Jana Stráského zvolila v boji s kůrovcem dobrý postup, který opravdu přináší výsledky.

Chtěl bych vytvořit svůj vědecký poradní sbor, který by se scházel přímo v terénu (v němž by byli i někteří členové současné „stínové rady“). Určitě vždy budu vystupovat slušně, férově, seriózně a apoliticky (včetně hospodaření se dřevem).

Jiří Mánek (1973) je rodilý Šumavák, absolvoval Přírodovědeckou fakultu UK v Praze a Lesnickou fakultu ČZU a dokončuje doktorandské studium (PhD.). Ve Správě NP a CHKO Šumava pracoval od roku 1996, odkud po deseti letech byl odejít pro odborné neshody. Předchozí ředitel Jan Stráský, který jako krizový manažer vedl NP jeden a půl roku, si ho pro jeho kvality vybral jako svého náměstka. E-mail: jiri.manek@npsumava.cz

Souhrnné stanovisko k lesům jako nenahraditelné složce životního prostředí v kauze ne/zasahování proti lýkožroutu v Národním parku Šumava

Vladimír Krečmer, Martin Říha

Národní park Šumava (NPŠ) byl vyhlášen nařízením vlády č. 163/1991 Sb., tedy před více než 20 lety. Tehdejší vedení MŽP v ustanoveních nařízení vlády formulovalo jasně jako jeho předmět ochrany zděděné přírodní i kulturní bohatství části území, vymezené z tehdejší CHKO Šumava. Území nezahrnuté do NP zůstalo jako CHKO a mělo plnit úlohu ochranného pásma. Součástí vymezení NP byla i zonace, která I. zónu NP nedrobila, ale obsahovala celistvě společenstva zbytků původních lesů, rašelinišť a luk v nejcennějších partiích území. Nepůvodní smrkové lesy z obnov po kalamitách na konci 19. století, založené jako lesy hospodářské, byly v původní zonaci z podstatné části zahrnuty logicky do 2. a 3. zóny NP nebo do CHKO. Tam se k ochraně lesa naopak s případnými zásahy proti přemnožení kůrovce počítalo, spolu s postupnou přeměnou na vícedruhový a různověký les, odolnější proti škůdcům i povětrnosti už ze své podstaty. Tak se měla druhová skladba dřevin jen postupnou a dlouhodobou transformací přibližovat skladbě původní, odpovídající stanovištním podmínkám, s výhledem na rozšíření bezzásahového území do II. zóny až za desítky let.

Od začátku vyhlášení NP bylo tedy vyhlášovatelům zřejmé, že tyto lesy, mají-li být zachovány přes svůj nepůvodní charakter, pro onu transformaci i plnění důležitých mimoprodukčních (environmentálních) funkcí, budou muset být lesnickými zásahy ochraňovány proti škůdcům. Jejich vysoký porost totiž tvoří podstatnou část krajinného rázu Šumavy, významný krajinný prvek a součást územního systému ekologické stability. Zastíněním lesní půdy tvoří i specifické stanoviště pro mnohé chráněné a ohrožené druhy rostlin i živočichů, tedy součást krajiny chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, i kdyby se nenacházely v národním parku. Tvoří však i jeden z hlavních předpokladů plnění vodohospodářských funkcí Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV). Těmi je „vyčesávání“ vlhkosti ze srážkových oblaků, zadržování srážek, akumulace vody v území a zpomalování jejího odtoku. Plní i funkce ochlazování, zvlhčování, aromatizování a filtrování ovzduší v rámci funkce klimatické a řídí bioklima v měřítku mezo- a mikroklimatickém i ochranu ovzduší. Tím vším pak činí toto území schopné řízení dlouhodobé transformace kulturních lesních ekosystémů na lesní ekosystémy přírodě bližší, a to bez velkoplošných destrukcí lesního biotopu, trvale atraktivního také pro návštěvníky, pro odpočinek, sport, pro cestovní ruch, ale i k plnění funkcí vědecko-výzkumných,

vzdělávacích. Proto se považovalo za samozřejmé, že tyto nepůvodní smrkové porosty budou chráněny lesnický a proti škůdcům bude zasahováno tak, aby jejich působení nepřerostlo ve velkoplošnou kalamitu. Mělo být zasahováno ihned po objevení napadení jednotlivých stromů nebo malých skupin kůrovcem v případě potřeby i kácením a na vniklých světlinách měla být podsadba již volena takovými druhy, které budou původní monokulturu smrku obohacovat o další druhy dřevin, vhodných pro tato stanoviště. Ty by bylo nutné chránit proti okusu lesní zvěří a postupně tak měnit dozívající stejnověký vysoký smrkový les na druhově i věkově pestřejší porost, odolnější svojí formou proti větrným, sněhovým i kůrovcovým kalamitám a přibližující se postupně původní dřevinné skladbě, aniž ztratí, byť jen na přechodnou dobu, výše popsané veřejně prospěšné mimoprodukční funkce. Ty jsou důležité nejen pro komplexní ochranu území národního parku samotného, ale i pro plnění environmentálních, ekonomických a sociálních funkcí krajiny širokého okolí. Protože nepůvodní smrkové porosty tvořily cca 86 % lesů Šumavy, bylo logické, že pro plnění takových úkolů byli vybráni první ředitelé Správy NP a CHKO Šumava z řad lesníků, jimiž byli jak Ing. Kec, tak Ing. Žlábek.

Během více než dvacetiletého trvání Národního parku Šumava se však zhruba od přelomu století začaly uplatňovat k managementu lesů v NP kritické hlasy a silně se vyostřily stříty zájmové skupiny vědců-ochránců přírody a environmentálních aktivistů na jedné straně, se zastánci a uplatňovateli vědecky standardních argumentů věd lesnických, environmentálních, přírodních a společenských na straně druhé. Léta komplexně neřešená problematika kauzy NPŠ přešla z pole apolitické objektivní vědy na pole mocensko-politické i virtuálně-publicistické a kauza se tak stala, bez odstranění tohoto ideologického základu, věcně (racionálně) neřešitelnou. Je charakteristické, jak první jmenovaná zájmová skupina ochránců předkládá veřejnosti své vědce za vědce jediné. S každou snahou o věcnou diskusi na základě vědecky standardních faktů dokládá svými skutky, jak právě tohle je pro ni svízelné a vlastně nepřijatelné. Nemá-li jistou většinu hlasů v odborné diskusi, vyděluje se jako ideově politická opozice se silně emočním vystupováním, jakoby nositelé jiných názorů byli škůdci a zrádci, ba kriminálníci. Těchto pojmenování bylo skutečně užito a nikdo se nedistancoval ani nepodivil, ač by to pamětníkům doby předlistopadové mělo způsobovat mrazení v zádech („kdo nejde s námi, jde proti nám a toho lid smete“).

Jsou nasazovány propagandisticky účinné manipulativní postupy lidového hlasování, průzkumů mínění pečlivě vybíraných známých osobností a „celebrit“ – zatím co jiné se ke slovu nemohou dostat. Uplatňují se i jiné figly ze sféry politického boje, jako je ustavení stínového orgánu, **nereagování na podstatná věcná fakta a skutečnosti, prosazování jen idejemi podložených virtuálních skutečností, vizí a přání.** To vše s podivuhodnou podporou médií, která rovněž po léta a houfně odmítají popisovat objektivně tristní vývoj v území a přijímat jiné názory. Zruční moderátoři a komentátoři šíří pouze publicisticky zajímavé nepravdy a účelové polopravdy až do – mimo bulvár – společensky neobvyklé míry dehonestace, kde nehodící se vědecké názory jsou prezentovány jako v nejlepším případě výmysly osob postižených nevyčísitelným fachidiotismem. Jsou to naše konkrétní prožitky.

Zabýváme se kauzou od samého počátku existence NPŠ, a to jak v rámci specializace na lesy jako součásti krajiny a důležitého činitele životního prostředí, tak z hlediska funkcí lesů v krajině v rámci územního plánování a jeho úloh při hledání rovnováhy mezi environmentálními, ekonomickými a sociálními aspekty vývoje řešeného území. Jasný názor na další vývoj NPŠ vyjádřil už počátkem 90. let minulého století Ing. arch. Svatopluk Cingroš a kol. z Terplanu a. s. Praha, když odmítl učinit ze Šumavy neživotný skanzen, ale připouštěl obnovu a další rozvoj alespoň některých zachovaných obcí a osad, návrat šetrné zemědělské výroby, především pastvy, na trvalých travních porostech a měkké formy rekreace a cestovního ruchu. Tyto myšlenky včetně přeshraniční spolupráce s Horním Rakouskem a Bavorskem pak dále rozvíjel tzv. „Trilaterální koncept rozvoje Šumava - Viertel - Bayerische Wald“ Ing. arch. Jaroslava Bedrny a spol., rovněž z Terplanu a. s. Oba tyto dokumenty byly schváleny vládou ČR a potvrzovaly, že člověk toto území už po staletí obýval, využíval a po dočasném nepřírozeném vyklizení hraničního pásma po roce 1945 se sem má v rozsahu nutném pro údržbu krajiny a pro přírodu nepoškozující rekreaci, sport a cestovní ruch život opět vrátit. Necháпали jsme, čím je podložen obrat náhledů na ně na MŽP ČR rokem 1999 a zvrát

v managementu od roku 2003. Co zapříčinilo přechod od ochrany a transformace převládajících lesních ekosystémů spolu s ochranou a zlepšováním prostředí podle platné, pro NPŠ zakládací právní normy, jakou bylo vládní nařízení 163/1991 Sb., o zřízení NP a CHKO Šumava, **k velkoplošné a mnohaleté „disturbanci“ lesů skokem v důsledku nedefinované, avšak prakticky absolutní bezzásahovosti s ochranou jen přírodních procesů, s vrcholem za působení ministrů RNDr. Bursíka a RNDr. Mika.**

Nechápali jsme zejména to, že skupina vědců-ochranářů přírody nebere vůbec v úvahu základní skutečnosti v případě NPŠ – totiž naprostou převahu (86%) kulturních a nikoli přírodních, tedy autochtonních lesních ekosystémů, často jen ekocenóz (monokultur) smrku nepůvodní provenience – čemuž naprosto neodpovídá zařazení NPŠ do II. kategorie parků podle definic kategorií IUCN. Soudili jsme, že tyto zdánlivé nelogičnosti – **volba II. kategorie NP, vytvoření velké zóny bezzásahovosti a její svévolné rozšíření, přísná ochrana podmínek pro skokovou velkoplošnou destrukci stromového patra lesů Šumavy a jasné pomíjení úlohy „lesů jako nenahraditelné složky životního prostředí“** (citujeme ze zákona č. 285/1995 Sb., o lesích), jako významného krajinného prvku a důležité součásti územního systému ekologické stability krajiny (citujeme ze zákona č. 114/1992 Sb.), i nešetření rázu krajiny – jsou vysvětlitelné buď ideologickým základem postupu anebo omylem. Omylem, jenž obdivuje „tisícileté vazby smrku a kůrovce“, ale nebere na vědomí, že lesy Šumavy už dávno nejsou přírodní včetně přemnoženého kůrovce v nich a pod horami je kulturní obytná krajina – na rozdíl od dávné Silva Gabreta. Snad to nepramení z nevědomosti možných důsledků a rizik environmentální, z nich zejména klimatické a vodní (hydrické) povahy, ale také i sociální povahy pro park sám i okolní region. Vždyť ony environmentální a sociální efekty lesů zejména vyšších poloh mají dávno známý význam v působení na daleko širším území i mimo park. Vědy environmentální tohle přece studují a ctí už skoro dvě století.

Snažili jsme se po léta diskutovat toto téma s kolegy ochranáři přírody, jak přírodovědci, tak i lesníky. V pozadí jejich myšlení jsme vnímali nepochybně velmi výrazný zájem o přírodu samu o sobě a vycitřovali jsme despekt k lidské společnosti s jejím vykořisťováním přírodních zdrojů, beze stop duchovních vazeb k přírodnímu veškerenstvu. Jakoby naprostá jednostrannost čistě antropocentrického myšlení měla být vystřídána naprostou jednostranností myšlení biocentrického. Postoje a axiomata stojící mimo vědy jsou vhodné rozhodně na obou stranách k zamyšlení, protože jsou odedávna využívané (i zneužívané) kazateli, věrozvěsty a zapálenými osobami na řečništích a v čele manifestantů – nikoli skutečnými vědci.

Až nedávno náhoda umožnila Ing. Krečmerovi písemnou diskusi na odpovídající věcné úrovni s upřímnými, promyšlenými a otevřenými formulacemi na téma kauzy NPŠ z univerzitního a nepochybně i vědeckého zdroje. Musíme konstatovat, že z této diskuse a z postoje podporovatelů bezzásahovosti vyplývá:

a) Zásady péče o lesy NPŠ (paradigma) ochranářů přírody stojí na čistě ideové platformě s tím, že v národním parku musí být přenecháno volné pole přírodním procesům bez jakéhokoli ohledu na cokoli jiného než na přírodu samu.

Na ploše národního parku (*nemyslí se na jinou než II. kategorii IUCN!*) tedy plně platí zásada hlubinné ekologie (deep ecology), že „vše co příroda činí, vždy jen dobře činí“. Člověk nemá uvědomělým zasahováním napravovat své minulé činy, má to ponechat přirozené sukcesí. Proto je pro management lesů lhostejné, zda park byl zřízen v pustinách Sibiře, Aljašky, Kanady, Amazonie, Konga, nebo na Šumavě. Je to první ideologický předpoklad, z něhož plyne, že

b) NPŠ by nemohl být národním parkem, kdyby absolutní bezzásahovost nebyla uplatněna, jak se dosud via facti dělo, alespoň na 30% a nepokračovalo se rychle až na 75% plochy podle rámcové definice pro II. kategorii podle IUCN.

Jakoby platilo, že jakékoli opatření péče o lesy NPŠ dehonestuje národní park, vylučuje jej ze světových národních parků a je tedy nezbytné vyrobít na Šumavě „divoké srdce Evropy“ v co nejkratší době a na co největší ploše – tedy cestou destruktivního chování, ponechání lesů žíru kůrovce a jeho výzkumu bez ohledu na jakákoli jiná hlediska, byť jen pro uplatnění principu předběžné opatrnosti. Někteří nadšenci jsou si jisti, že tento princip má platit výlučně pro ochranu

přírody samé.

c) Ideologicky stvořená základna kauzy NPŠ je závazným rámcem vysloveně mimo vědy stojícím. Jen v tomto rámci pracují přírodní vědy – především na potvrzení, že vznik divočiny je nutný a na objasnění, jak k ní dospět co nejdříve a na ploše co největší.

Kruh vzorově biocentrického myšlení se tím uzavírá: národní park je výlučnou experimentální základnou pro výzkum dílčích oborů přírodních věd – v podstatě výzkum destruktivní. Vůbec se nepomýšlí na to, že destrukce stromového patra lesů takového měřítka, k jakému došlo v důsledku bezzásahovosti v NPŠ, má možná, pravděpodobná, avšak *nikdy předtím ani dnes předem nešetřená environmentální i sociální rizika*. Lesní ekosystémy krajiny nejsou zde brány holisticky jako celek, nýbrž jen jako zájmová množina vybraných a „uznaných“ dílčích oborů věd přírodních. Veškerá varování odborně kompetentních institucí a znalců byla a jsou paušálně odmítána, pomíjena, popř. prohlašovaná za nevědecká. Např. Ministerská konference pro ochranu lesů (Wien 2003) považuje v lesích území zvláště chráněných za možný jen nedestruktivní výzkum. To vše bez jakékoli odezvy.

V kauze NPŠ, na území národního parku dané charakteristiky, jsou hlediska ochrany přírody samozřejmě podstatná. Avšak nelze se zabývat výlučně hledisky přírody samé o sobě. Je slyšet názory, že velkoplošný rozpad smrkových porostů je přirozeným dějem a je nutno sklonit se pokorně před tisíciletým vztahem smrku a lýkožrouta! Ovšem smrkové lesy Šumavy jsou dávno jiné než bývaly listnaté a smíšené lesy *Silva Gabreta* – s převládajícím smrkem jen v nejvyšších polohách, s přechodem k jedlo-bukovému lesu v polohách nižších. A také krajina části hor i pod horami se stala krajinou kulturní a obytnou; takže destrukce stromového patra lesů nad ní je možným rizikem environmentálním, ekonomickým i sociálním. Vztahy smrk-kůrovec jest tam proto posuzovat jinak než kdysi, aby to nebyl poklek u oltáře starých bohů, kteří dávno zmizeli.

Zejména politici všech kategorií by měli vážít širší hlediska, než jsou zájmy řady dílčích oborů přírodních věd. Z bodů výše uvedených přece vyplývá, že vědcům-ochráncům přírody naprosto dostačí, když „Šumava zůstane zelená“ pro půdní mikrobiology, botaniky a zoology všech specializací, zatím co další vědci, zabývající se atmosférou (zejména meso- a mikroklimatem), vodou, půdou a rostlinstvem jako *základními složkami soudobé krajiny*, jsou nežádoucí a jejich argumenty nejsou připouštěny. Člověk s jeho legitimní zájmy je zde považován bezmála za nežádoucího vetřelce, za „škodnou“.

Namísto odpovídajících analýz reálných faktů přírodních zákonů, ba i bez respektu k platným zákonným ustanovením z oblasti environmentálního práva, bývají slyšet sice zajímavá, avšak věcně podivná mínění. Tak např. kulturní krajina v okolí NPŠ prý nestojí za nějakou ochranu prostředí; ať se odstěhuje, komu se to nelíbí. Nejasnou otázkou prý je, *kdo a proč vlastně potřebuje lesy na horách*. Dokonce dohled nad lesy jako nad složkou životního prostředí podle zákona č. 282/1991 Sb., o ČIŽP s působností v ochraně lesa – jako dozorčím orgánem MŽP – se i podle oficiálních hlasů osob z bývalého vedení MŽP hodí tak právě jen pro lesy hospodářské. Advokátské práce pak ruče rozvedou právní názor, jenž stvrzuje virtualitu přírodních skutečností jako realitu pro lesy ve správě MŽP ČR, ba i virtuální skutkové podstaty v zájmu virtuální přírody. Takže máme dokonce dvě rozdílné přírody – pro jednu v hospodářských lesích je např. disturbance žírem kůrovců nesmírně škodlivá pro přírodu samu (v míře vědecky stvrzené po zadání MŽP v řádech miliard), pro tu druhou – v lesích ve správě MŽP – naopak i obrovské disturbance se zkázou vzrostlého porostu netřeba v účincích ověřit ani v kulturní krajině více, než si žádají zájmy dílčích věd přírodních. Zkrátka v případě, že zákony ukládají ve věcech životního prostředí to, co se dílčím disciplínám nehodí (třeba co se týká lesů jako významného krajinného prvku s funkcí stabilizační nebo funkcí lesů jako nenahraditelné složky životního prostředí v oblasti klimatické či hydrické), jsou to prý jen výplody ovlivnitelných zákonodárců, skrývajících zájmy dřevařské lobby a není třeba je dodržovat – „zákon není argument“.... Jakoby v národních parcích neplatila právní zásada, že se na celém státním území uplatňují a musí se dodržovat všechny v České republice platné právní předpisy, ne jen ty, které se někomu hodí a jiné (zákony o lesích, o vodách, o ovzduší a dokonce i některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny) nikoliv.

Tohle všechno bylo rozebráno a zveřejněno v řadě studií, stanovisek a podání. Je škoda, že zatím

neposloužilo politikům. Jak ukázala jednání k návrhu zákona o NP Šumava, nejvyšší státní orgán je stěží schopen zastat se účinně toho, že národní park v kulturní obytné krajině není přírodovědná laboratoř jako „Ding an sich“. V ní přece nemůže jít jen o přírodu samu o sobě bez znalosti toho, kam to s parkem dospěje po desítkách i nějaké stovce let; co to bude vyžadovat z environmentálně-, sociálně- a kulturně-politických hledisek regionu, jaké kapacity, v jaké míře a za kolik bude nutné jednou nasadit v zájmu funkcí lesa – ze zákona nenahraditelné složky životního prostředí regionu. Náš společný přítel, lesník-ekolog, nám k tomu před léty řekl: „Vím o rizicích, ale to mne nezajímá, mne zajímá jen Příroda“. Jako soukromník si to jistě mohl dovolit. Jako názor projektanta – specialisty na ochranu životního prostředí, přírodu a krajinu v územně plánovací dokumentaci to však při nutné komplexnosti územního plánování bylo tehdy a je dosud neobhajitelné. Také politikové by však měli mít zájem širší, vážít soukromé záliby a skupinové vize a přání se zájmy veřejnými na bázi vědecky standardních argumentů a hledisek environmentálně-, sociálně- a kulturně-politických i ekonomických.

Tohle všechno by se bylo mohlo diskutovat a objasnit naprosto legálně před zahájením ochrany přírodních procesů, kdyby noví politici, mající jiné představy o managementu lesů NP Šumava, než jeho zakladatelé, předem seznámili veřejnost se svými záměry, s jejich vědecky podloženým vyhodnocením možných přínosů a rizik. Kdyby v demokratické diskuzi a v řádném správním režimu dosáhli společenského schválení záměrů tak, aby následně nesli morální, politickou a popř. i trestní odpovědnost, budou-li si počínat jinak. Jak dalece je dnes vykořeněná logika možno soudit z veřejně předneseného názoru, že za stav lesů NP Šumava může vláda JUDr. Pitharta, když veřejnost při jeho vyhlášení neobeznámila s tím, jak národní park musí být přenechán přírodě, aby šlo o národní park (!). Ovšem nic takového nikdo ze zakladatelů neměl v úmyslu, jak dokládá zakládací vládní nařízení č. 163/1991 Sb. a stručně rekapituluje druhý odstavec tohoto textu.

Věcný rozpor záměru absolutní bezzásahovosti s reálnými podmínkami, opřeny o věcně nesprávnou interpretaci jediného ustanovení právní normy (zatímco jiná ustanovení téže právní normy byla a jsou ignorována), byl po roce 1999 účelově nevěcně zamlžován či utajován (norma byla upravena až v létě 2009). Takže ještě vnuci našich pravníků mohou být překvapováni, co vše se z obrovské a dlouhotrvající destrukce stromového patra lesů vyšších poloh Šumavy bude vyvíjet pro krajinu i pro širší region v sousedství NP Šumava, nedojde-li k návratu k standardním vědeckým argumentům.

Tento souborný text překládáme v naději, že se k tomu věcně vyjádří všichni, kdo formálně či ideově nesou odpovědnost za nakládání s krajinou v měřítkách národních parků v kulturní a hustě obydlené střední Evropě.

Ing. Vladimír Krečmer, CSc. (1928)

1992-1998 předseda České bioklimatologické společnosti.

1997-2005 předseda Národního lesnického komitétu

Čestný člen ČAZV a dalších odborných institucí

e.mail: v.krecmer2@seznam.cz

Ing. arch. Martin Říha (1945)

1990 - 1992 náměstek ministra životního prostředí ČR

1992 - 2000 výrobní náměstek ředitele Terplanu a. s. Praha

2000 - 2004 ředitel odboru EIA/SEA MŽP ČR

e-mail: arch.martin.riha@seznam.cz

Prameny k úvaze:

Čermák J.: Živý a mrtvý les – voda a kůrovec na Šumavě. Sborník celostátní konference „Šumava 2011 – bod zlomu – Záchrana krajiny a zelených lesů Šumavy“. Modrava 26.-27. X. 2011, Správa NP a CHKO Šumava, Vimperk a Státní fond životního prostředí Praha; 12-16.

Jeník J. : Lesní ekosystém a kauza „kůrovec“ z hlediska různých věd. Lesnická práce, 83, 2004, č. 5; 16-18.

Krečmer V.: Současné trendy v ochraně přírody a lesnictví. In. Odkaz profesora Karla Domina. Zborník referátov z medzinárodnej konferencie m Tatranská Lomnica 26.-27.10.2006.

Štátne lesy TANAP, Tatranská Lomnica; 59-65.

: Vazby legislativy lesní, ochrany životního prostředí a ochrany přírody jako jeden z lesopolitických problémů pro lesní hospodářství a státní správu. (Rozbor problémů věcných i právních). In: Smysl lesnictví a principy lesního hospodářství. Sborník referátů semináře 22.11.2007. Česká lesnická společnost, Praha 2007; 4-18.

: Lesní hospodářství v právních souvislostech s ochranou životního prostředí a ochranou přírody. Nakl. Lesnická práce, Kostelec n. Černými lesy 2007; 78 stran. II. doplněné vydání 2009; 83 strany.

: Smysl existence horských lesů pro kulturní obytnou krajinu. Lesopolitická a environmentálně politická problematika lesů a ochrany vod. In: Ochrana vod a vodních poměrů v lesním hospodářství ČR. Sborník referátů. Česká lesnická společnost, Praha 2008; 41-45.

: Vztahy lesní a environmentální legislativy s legislativou ochrany přírody z pohledu vlastníka a správce lesa. In: Vlastníci lesů a lesní hospodářství ve vazbách k environmentální politice a legislativě ČR. In: Sborník referátů XII. Sněmu lesníků, Hradec Králové 15.10.2009. ČSL Praha 2009; 22-26.

: Lesní a environmentální legislativa. Krizový faktor současného lesnictví. EKO, Ekologie a společnost, 20, 2009, č. 5-6; 33-35.

: V čem se střetávají lesnictví s environmentalismem. In: Šumava na rozcestí. Sborník konference Sekce krajinářské architektury IFLA ČR 10.-11.září 2009 v Železné Rudě. Edit. P. Valtr, UrbioProjekt, Plzeň 2010. Nestránkováno; 6 stran.

: Co vyprávějí šumavské smrčiny, Průvodce lesními ekosystémy Šumavy. Lesnická práce, 89, 2010, č. 10; 33. (úvaha nad knížkou prof. Šantrůčkové a kol.)

: Kauza NP Šumava po dvaceti letech. Působí lýkožrout udržitelně? EKO, Ekologie a společnost, 21, 2010, č. 6; 5-7.

: Krize lesnictví a lesního hospodářství. Lesopolitická analýza podnětů k evropské lesní politice představitelů IUFRO o budoucnosti lesnictví a lesního hospodářství s ohledem na situaci tuzemskou. Lesnická práce; Samostatná příloha 1/2011; 52 strany.

: Základní principy nakládání s lesy v dvacetileté kauze „Národní park Šumava“. Lesnická práce, 90, 2011, č. 6; 10-11.

: Otázka rizik velkoplošných disturbancí lesů v národním parku Šumava. Živa, 59, 2011, č. 3; XLVIII-XLIX.

: Dva rozporné pohledy na management lesů Národního parku Šumava – pohled ochrany přírody a pohled ochrany životního prostředí. Zpravodaj STUŽ, 2011, č.1; 36-45. (Nepatrně aktualizovaný reprint studie z roku 2007)

: Zákon o NP Šumava, Anketa LP. Lesnická práce, 90, 2011, č. 9; str. 7.

: „Vyhřezlé problémy“, Reakce čtenářů. Lesnická práce, 90, 2011, č. 12; 50.

Krečmer V. - Vinš B.: V čem se střetají lesnictví s environmentalismem. In: Zpravodaj STUŽ, č. 2, 2008 /2009/; 43-47.

Krečmer V., Vovesný J., Zahradník P.: Ke smyslu ochrany lesů národních parků. Úvaha nad prací Expertní pracovní skupiny hejtmanů Jihočeského a Plzeňského kraje v kauze managementu lesů NP Šumava. Nakladatelství Fortuna, JUDr. František Talián, Praha 2011; 40 stran.

Mrkva R.: Kam bude směřovat Národní park Šumava. In: Hlavní problémy lesnictví, Sborník 9. Sněmu lesníků, Hradec Králové 1.6.2006. Česká lesnická společnost Praha; 36-44.

: Spor o NPŠ – dva přístupy ke stejnému cíli? In: Šumava, zelená střecha Evropy II, Sborník referátů konference v Srní 20.9.2007. Česká lesnická společnost Praha; 13-18.

: Kauza Národního parku Šumava není jen problém odborný. Sborník celostátní konference „Šumava 2011 – bod zlomu – Záchrana krajiny a zelených lesů Šumavy“. Modrava 26.-27. X. 2011, Správa NP a CHKO Šumava, Vimperk a Státní fond životního prostředí Praha; 9-11.

: Národní park Šumava se stal ikonou zelených hnutí. In: Kůrovcová kalamita, Víc než spor přírodovědců. Sborník textů č. 94/2011, CEP Praha; 45-62,

Mrkva R., Herman J., Vovesný J., Krečmer V., Zahradník P., Kroupar J. : Souhrnná zpráva Expertní pracovní skupiny pro posouzení stavu managementu péče v Národním parku Šumava se zvláštním zřetelem na gradaci kůrovců pro zadavatele. Lesnická práce, 89. 2010, č. 2; 6 až 9.

Slabý R. – Krečmer V. : K účelu vyhlášení národních parků ve střední Evropě. Sborník celostátní konference „Šumava 2011 – bod zlomu – Záchrana krajiny a zelených lesů Šumavy“. Modrava 26.-27. X. 2011, Správa NP a CHKO Šumava, Vimperk a Státní fond životního prostředí Praha; 47-49.

Vacek S, Podrázský V.: Stav, vývoj a management lesních ekosystémů v průběhu existence NP Šumava. Kostelec nad Černými lesy 2008. Nakl. Lesnická práce; 95 stran,

Situační souhrn kauzy Národního parku Šumava (NPŠ). Stanovisko Prof. Ing. J. Jeníka, CSc, dr.h.c., Prof. Ing. P. Kantora, CSc., Ing. V. Krečmera, CSc., Prof. Ing. V. Podrázského, CSc., Prof. Ing. L. Šišáka, CSc., Prof. RNDr. S. Vacka, CSc. a doc. Ing.P. Zahradníka, CSc.; 3 strany. Předáno osobně ministru Mgr. T. Chalupovi 1. února 2011 v Parlamentu ČR.

311. usnesení Senátu parlamentu České republiky z 11. schůze, konané dne 24. srpna 2011 k petici „Zachraňme Šumavu“ (senátní tisk č. 84); 2 strany.

Kůrovcová kalamita. Víc než spor přírodovědců. Sborník textů č. 94/2011. Marek Loužek, edit.. CEP, Centrum pro ekonomii a politiku, Praha; 150 stran.

Prohlášení Odboru lesního hospodářství ČAZV k situaci v Národním parku Šumava z 24. srpna 2011; 1 strana.

Otevřený dopis lesníků, přírodovědců a univerzitních učitelů ministrovi životního prostředí. Praha 10. ledna 2012; 5 stran. S 13 podpisy vědeckých pracovníků a vysokoškolských pedagogů.

Listinný archiv autorů; Korespondence, dokumenty.
V Praze a Hradci Králové - červenec 2012

František Urban

Přihlašuji se k tomu, co napsali pánové Krečmer a Říha. Možná, že bych některé věty formuloval jinak, ale vcelku je to docela přesné vystižení situace. Národní park jsem (spolu)zakládal a dnes z toho mám výčitky svědomí. Bez něj mohla být Šumava zdravá a plná života, „naturevé lokality“ nepoškozené. Je hrozné sledovat diskuzi o kategorizaci – jako kdyby plnění byrokratických kritérií (a kategorizace IUCN nic jiného není), mělo přednost před ochranou přírody ! Bohužel mě velice zklamal postoj některých lidí v IUCN. Druhá mise byla zmanipulovaná, manipulace zřejmě pokračují.

Kategorizace IUCN nemá pro praktickou činnost v národních parcích ani v jiných chráněných územích žádný význam. Dělat z kategorizace známkovací systém je hloupost a je to proti smyslu tohoto systému. Navíc je zařazení do jednotlivých kategorií velmi sporné. Národním parkem je území proto, že ho jako národní park vyhlásil stát – a do toho nemá IUCN co mluvit.

Ing. František Urban (1937), lesník, spoluzakladatel ČSOP, pracovník ÚHUL, KS SPPOP, MŽP, AOPK, IUCN (víceprezident pro Evropu, střední a severní Asii), člen Světové komise pro chráněná území (WCPA). E-mail: f.urban@c-box.cz

Antonín Schubert

Národní park Šumava ?

Parta ekologických nadšenců v roce 1991 na Šumavě, vlastně v Praze, prosadila vyhlášení národního parku na Šumavě. Čistá, vznosná myšlenka, ochránit šumavskou přírodu před nepřítelem – nepřítelem člověkem. Člověkem hospodářem, člověkem turistou. Neuplynuly ani dva roky a byl na světě další skandál – národní park Šumava měl být zprivatizován. A tak byl položen základní kámen šumavského osudu.

Kdo ví, o co vlastně na Šumavě jde ? Jaký se na Šumavě vede spor a kdo ho vlastně vede a proti komu ? Kdo má jaký na Šumavě zájem ? Kdo a jak je využíván a zneužíván ? Kdo je poctivý, kdo je uražený a kdo se mstí ? Jak poznat co je dobré a co je zlé ?

Na některé otázky odpovědět nedokážu a na ty co dokážu, tak mě odpovídat ani nenapadne. Nad vši pochybnost jsem ale přesvědčen, že naprostá většina obyvatel Šumavy, ale i jejich návštěvníků se v záplavě informací ztrácejí a tak se raději ze Šumavy vytrácejí. Místní obyvatelé přišli o práci, turisté o část přírody, všichni o příslovečný zádumčivý šumavský klid.

Nebylo by lepší ten národní park nechat tehdy raději zprivatizovat ? Vždyť šlo jenom o peníze. Vždy jde především o peníze ! Je tu sice pár hlupáků, kteří se domnívají, že nejde o peníze a tak s údajnou čistou myslí pomáhají těm, komu o prachy jde.

Je možné se podívat se na šumavský problém podívat z prostého hlediska, bez ideologie. A já se považuji za prostého člověka, který reprezentuje většinový názor obce Modrava, jejíž obyvatelé jsou prostí lidé. Ani mne nenapadne hovořit za všechny šumavské obce. Co chce Modrava a jakou má vlastně zkušenost ?

Mně je jedno, zda existuje jedna nebo tisíc mezinárodních ekologických organizací, institucí či korporací, které rozdávají na to či ono území nějakou nálepku. Pokud nálepkování porovná s ideou Zelená úsporám, financovanou např. z čistého ovzduší Modravy, které si japonský průmyslník zakoupí od České republiky, aby pomohl svému sousedovi či jeho koze vypustit na hlavu o několik tun exhalací navíc, pak je mi jasné, že ekologie je super kšeft.

Místní obyvatelé souhlasili s vyhlášením národního parku a bez jejich souhlasu by vyhlášen nebyl. Rok po jeho vyhlášení byla Modrava těmi ekologickými nadšenci určena k praktické likvidaci. Přes odpor státu a orgánů ochrany přírody se podařilo tuto zvrácenou ideu naplnit. Modrava je svébytnou obcí, která leží v žaludku zejména partě okolo pochybného strážce státní pokladny Kalouska. Právě Modravou obhajuje ministr Kalousek svůj plán ožebračení šumavských obcí. Prý je Modrava bohatá a je prý nenormální, aby tak málo obyvatel dostávalo tolik peněz ! Nedostávali ty peníze obyvatelé, ale území ! Území, které tento stát vyhlásil za TOP VIP území – národním parkem. Bohatne Modrava z toho, že o ni stát pečuje jako o centrální obec NP Šumava ? Nebo z toho, že zde stát buduje ekologické projekty ? Bohatne z návštěvnosti NP Šumava. **Kdyby měla Modrava žít z NP Šumava, tak už by dávno zanikla !** Stupidní aplikace zákona o veřejných zakázkách vehnala místní obyvatele do šílených výběrových řízení, která jim sebrala práci nebo snížila ocenění vykonané práce pod otrockou hodnotu ! Paradox dospěl pro místní obyvatele do té fáze, že si nelze uprostřed tisíců hektarů suchého lesa pořídít palivové dříví na otop. Je to asi stejné, jako kdyby lidé, žijící uprostřed Sahary museli přijmout skutečnost, že došel písek !

Značka Národní park Šumava se nikdy nestala a dlouho nestane etiketou kvality a namísto toho, aby něco etiketa přinášela, tak bere. Kdyby tomu bylo naopak, tak by byla naplněna základní filosofie evropských národních parků, že národní parky jsou jedinečným místem pro turistické poznávání cílů ochrany přírody. **Ale na Šumavě se najde vždy dostatek argumentů, proč tuto myšlenku nezrealizovat.** Modrava myšlenku evropského národního parku podporuje, ale to by Modrý sloup nesměl být rudým hadrem pro ty, kteří dnes hulákají, že Šumava přijde o statut národního parku.

Dle mého názoru ani Modrý sloup, ani kůrovec nejsou těmi pravými symboly současného „boje“ o národní park. Skutečným pravým symbolem je obyčejná lavička na Březníku. To, že tam nějaká je, je vítězství Modravy pro návštěvníky. V nedávných dobách postavil člověk na Březníku hájovnu a u ní lavičku, na které s největší pravděpodobností sedával i sám Karel Klostermann. Díky jeho románům šli lidé Šumavu zamilovali a laviček se tam postavilo více. Tolik, kolik jich bylo potřeba. A co na to tetřev ? Nic ! Žil zde s člověkem stejně, jako zde žil bez člověka. Možná líp, protože člověk vyhubil vlky, rysy, medvědy a jiné dravce, pro které je tetřev vítanou pochoutkou. Pak ale přišly jiné časy a lavička i s celým Březníkem se octla za neprodyšnou železnou oponou, která svými několika tisíci volty mnoho tetřevů usmažila. A co na to tetřev ? I tuhle dobu přežil. Jen ta lavička zůstala nějak osamocena a posloužila k příjemnému odpočinku těch, kteří za železnou oponu v rámci pracovních povinností mohli vstoupit. Železná opona padla, padla i lavička na Březníku a s ní málem i celý Březník. Jenom velkým úsilím se podařilo tento stát přesvědčit, že Březník je tu pro lidi, tak jako kupříkladu bavorský Luzný či Roklan. Březník byl opraven a jeho

návštěvníci mohli spočinout na nových lavičkách a kochat se pohledem na majestátní homolovitou horu Luzný. Co na to tetřev hlušec ? Nic ! **Bohatá populace tetřeva v Luzenském údolí nepřežila jeho uskutečňovanou přísnou ochranu a odstěhovala se jinam – do lesa.** Kdo to zavinil ? Světe div se – lavička ! Návštěvník Březníka na ní sedí, povídá o svých zrovna prožitých zážitcích a to prý ruší hlušce. Ale nějakou lavičku se nám tam zachránit podařilo. Skoro by se dalo říci, že jsme lavičku vyměnili za Moudrý sloup.

V čem je ta pointa ? Totiž **ti samí lidé, co tam nechtějí tu lavičku, ti nechtějí ani ty návštěvníky. Ti chtějí mít ze Šumavy svůj pašalík a tak píší do Bruselu a spřáteleným novinářům,** že to či ono je pro šumavskou přírodu špatné. Z části mají samozřejmě pravdu. Stačí porovnat jak Šumava vypadala Šumava před vyhlášením národním parkem a jak vypadá dnes. A co na to tetřev ? Já myslím, že se mu po člověku stýská. Proč by se jinak vyskytoval na Šumavě zejména tam, kde jsou lidé ? Třeba mu je líto, že po staletích vzájemného soužití někdo nařizuje, že tetřev a člověk spolu žít nemohou.

A co ta lavička ? Ta má ještě jeden hlubší symbol. Ta na tom Březníku stejně nebude. On totiž stát nemá na národní park na Šumavě peníze a první co padne, bude lavička. Březník vydrží trochu déle, protože je vystavěn z kamene. Tak já nevím, nebylo by lepší ten národní park hned na počátku zprivatizovat ? Nebo že by ta cesta byla tím cílem ?

Reakce

- Prof. Radomír Mrkva,

Text je čtivý a má pointu. Bylo by škoda, aby se to nedostalo dál. Zkuste to třeba poslat na server „Česká pozice“, kde dlouhodobě probíhá diskuze o NPŠ nebo na „Neviditelný pes“. Pokud by to přímo nevzali v MF Dnes, ale to by bylo třeba nějak navázat na hysterický poplach stran klasifikace a parku.

- Jiří Vacek, starosta Strážný, strarosta@strazny.cz

I já se připojuji ke komentáři z modravských lesů. Myslím, že spousta šumavských obyvatel má podobné názory, ale modravský Tonda o prostě umí podat.

K návrhu zákona o Národním parku Šumava

Zřejmě se rychle blíží doba, kdy bude Poslanecké sněmovně předložen návrh zákona o Národním parku Šumava, který připravoval pan ministr životního prostředí Tomáš Chalupa. Návrh zákona se rodil na kulatých stolech, u kterých bylo zastoupeno široké spektrum šumavských zájmů - ministerstvo životního prostředí, správa šumavského parku, kraje, obce, poslanci, senátoři, vědci a občanská sdružení. Jako přímý účastník oficiálních jednání u kulatého stolu i mnoha dalších neoficiálních jednání vím, že ministr Chalupa se snažil o přijetí takového dokumentu, který by se dal nazvat kompromisem možného. V podobném prostředí ani nebylo možné vytvořit nic jiného. Tím „jiným“ míním příkladnou moderní právní normu uspořádávající situaci v NP Šumava na několik let či desetiletí. Odvedenou práci na přípravě návrhu zákona zdevalvovaly dvě věci.

Tou první byla informace, která se stala počátkem tohoto roku mediálním tématem číslo jedna, že ministr Chalupa vyměnil zónaci v národním parku za lanovku na Hraničnick. Každá šumavská obec schvalovala zónaci na svém správním území sama za sebe, za své vědomí a svědomí a nikoliv za lanovku na Hraničnick. Odpůrcům konsenzu na Šumavě sdruženým okolo stínové vědecké rady, ŠumavaPro, Hnutí Duha a jim podobným se však dlouholetá problematika lanovky hodila, jelikož mohli v médiích rozšířit na jejím příkladě hanlivé sousloví „developerské projekty“. Pravdou zůstává, že o stavbě lanovky na Hraničnick není v návrhu zákona o Národním parku Šumava ani slůvko. Zůstává pravidlem, že každý projekt v národním parku musí schválit orgán státní správy, kterým je Správa Národního parku Šumava. Pokud v národním parku vznikne něco, co tam být nemá, pak to souvisí pouze a jenom s kvalitou výkonu státní správy. A tu návrh zákona neřeší.

Tou druhou je informace, že ministr Chalupa chce chránit přírodu v národním parku až za 45 let. Toto tvrzení je záměrná nepravda. Způsob jak pečovat o přírodu stanoví ve většině národních parků základní předpis, kterým je zónace. Nyní platí zónace, na základě které je do první (přírodní) zóny zařazeno 13 % území národního parku. Stávající režim této první zóny je tzv. zásahový a možnost zásahů proti kůrovci tzv. ekologičtí ředitelé NP Šumava rádi využívali. V návrhu zákona je do bezzásahové první zóny navrženo 22 % území a 4 % území do zásahové první zóny. Tedy navýšení výměry 1. zóny o 100 %. Do 45 let by se měla výměra první (přírodní) bezzásahové zóny zvětšit na 35 % území NP Šumava. To, že odpůrci takového postupu chtějí mít okamžitě kůrovcem sežráno na Šumavě 75 % plochy lesa národního parku neznamena, že návrh zákona dostatečně nechrání Šumavu. **Opak je pravdou. Rozumným a odpovědným zvětšováním výměry první zóny dosáhnout kvality a nikoliv kvantity.** V této souvislosti mnohokrát slyším, že takovým pomalým zvětšováním první zóny dojde k likvidaci biotopů, které jsou nezbytné pro nerušený život tetřeva hlušce či datlíka tříprstého. Základem jejich biotopu je zdravý lesní ekosystém obsahující celou škálu přirozených procesů či prvků k uspokojování jejich potřeb. Někteří si myslí, že rozsáhlé stovky či tisíce hektarů suchého lesa, na který navazují stovky či tisíce hektarů vykáceného lesa jsou pro tetřeva tím nelepším, co ho mohlo v životě potkat. Tetřev si to rozhodně nemyslí a tak opustil svá historická tokaniště a stávaníště, což s nelibostí komentují tím, že tetřev byl uchráněn k smrti.

Ing. Antonín Schubert, lesník, starosta Modravy, e-mail: antonin.schubert@seznam.cz

Jiřina Rippelová

Dobré řešení pro Šumavu? To, s kterým souhlasí lidé, kteří tu žijí.

V těchto dnech jsme se s kolegou senátorem Tomášem obrátili už i na předsedu evropské komise José Manuela Borossa. Nemohli jsme mlčet po přečtení dopisu evropského komisaře pro životní prostředí Janeze Patočnicka, který poslal našemu ministrovi Tomáši Chalupovi. Vložil se do sporu o kácení napadených stromů Na Ztraceném u Modravy a je znepokojen tím, co se na Šumavě děje. Evropská komise podle něj obdržela znepokojující důkazy o tom, že přijatá opatření na Šumavě minulý rok významně zasáhla chráněné druhy, zejména tetřeva hlušce, a způsobila podstatný úpadek smrkového biotopu. Naléhavě žádá ministra, aby zastavil velkoplošné kácení, jinak prý dokonce nemůže vyloučit, že navrhne Evropské komisi, aby vůči ČR přijala právní opatření kvůli porušení směrnic. S kolegou Jirsou jsme pana Barosse upozornili, že poprvé po mnoha letech se vedení parku podařilo získat důvěru větší části místních obyvatel, a že to je bezesporu velký úspěch. Víme, že žádné řešení na Šumavě není dobré, pokud s ním nebudou souhlasit místní obyvatelé. Vnímáme, že stále větší počet turistů a návštěvníků Šumavy je nespokojeno, že uměle vysazený šumavský les velkoplošně usychá pod heslem „ponechme přírodu přírodě“. Po letech dlouhých diskuzí odborníků i veřejnosti došlo ke shodě mezi MŽP, vedením NP a CHKO Šumava i zástupci řady obcí a nechápeme tyto vnější zásahy. Udivuje mě, že vysoký evropský úředník pošle dopis nejdřív médiím a pak na ministerstvo, přičemž nevládní organizace se snaží ovlivňovat názory veřejnosti, ještě než je vydáno oficiální stanovisko. Zarážející je činnost různých ekologických hnutí, jejich obstrukce bez ohledu na lidi co mají rádi Šumavu. Není přece řešením, že Šumavu zavřeme a zabráníme lidem (po vzoru ekologů) v průchodu např. historickou stezkou Luzenským údolím k hraničnímu přechodu Modrý sloup. Zvláště, když nakonec upřednostní jinou neoficiální stezku, kde se podle expertního posouzení vyskytuje mnohem více tetřeva než v Luzenském údolí. Musíme nacházet řešení, které Šumavu ochrání a neuzavře do inkubátoru.

JUDr. Jiřina Rippelová, senátorka, e-mail: jirina@rippelova.cz

Radovan Holub

Těžít se bude. Ať bude ministr jakýkoliv.

Kvalitní příroda může existovat navzdory kategoriím. To by si měli uvědomit ti ekologičtí aktivisté, kterým se nelíbí záměry nového ředitele šumavského národního parku Jiřího Mánka. Média mají jednu charakteristickou vlastnost. Potřebují kladné a záporné hrdiny. Z bývalého ředitele Správy Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava Jana Stráského vyrobila dřevorubce zbroceného pilinami, který mění Šumavu v holé kopce, a z jeho zeleného předchůdce, který těžil ještě víc, jemného milovníka ptáků a kytiček. Holé kopce byly na Šumavě vyrubány dávno před Stráským, s laskavým svolením zelených ministrů. Tři roky před Stráského nástupem nastartovalo zelené vedení parku drastické těžby s pomocí molochů na těžbu dřeva, zvaných harvestory. Velké plochy lesa byly zničené hlubokými erozními rýhami, jedna vyvážecí souprava za druhou vyjížděla z parku. A to všechno po orkánu Kyrill, který měl podle slov ochranářů poskytnout odrazový bod k netěžení, k nefalšovanému národnímu parku, kde se ponechá příroda přírodě.

Zelení ministři sice mluvili o mezinárodně uznávaném národním parku, ale přitom nechali park drancovat. Je to něco podobného, jako když místo historické cesty z Březníku u Modravy na hraniční přechod Modrý sloup otevřel v roce 2009 propagátor šumavské divočiny a tehdejší ministr L. Miko trasu vedenou oklikou nejchráněnější šumavskou divočinou, ve které se podle expertních posudků z roku 2005 nachází nejvíc chráněného tetřeva.

Obtížná cesta k dohodě Národní park Šumava, zařazený do II. kategorie podle Mezinárodního svazu ochrany přírody IUCN právě tak narychlo, jako byl v roce 1991 konstituován, pravděpodobně nemá opodstatnění pro svou vysokou kategorizaci. O tom hovoří experti od roku 1999. Kategorie II v zásadě požaduje, aby 75 procent chráněného území zůstalo bez zásahu, což v případě Šumavy jednoduše nelze a je docela možné, že se to neuskuteční ani ve „vzorovém“ Národním parku Bavorský les – kvůli protestům veřejnosti. Pokud bude schválen zákon o Národním parku Šumava, stanoví bezzásahovost na 35 procent plochy parku během 45 let, což kategorii II podle IUCN neodpovídá. U nás jsou navíc další problémy: není odpovídající zonace rozdělující území parku na velkou bezzásahovou zónu a ochranný prstenec lesů kolem, kde se intenzivně zasahuje (jako v případě původní části Národního parku Bavorský les). Národní park Šumava, který je dvaapůlkrát větší než bavorský soused, nemůže bez vysokých těžeb ekonomicky přežít.

Další problém je v nemožnosti dohody. Experti IUCN dali v roce 2002 šumavským starostům a ochranářům ultimátum: domluvte se. Bez dohody mezi parkem a obcemi není existence národního parku možná. K této dohodě ani deset let po jejich misi nedošlo, i když jak Stráský, tak jeho nástupce Jiří Mánek mají u šumavských obcí zatím největší důvěru ze všech předchozích parkových šéfů. Mánek v roce 2004 připravil a v obcích projednal první skutečně konsenzuální zonaci parku, kterou přijali jak obce, tak vědci z různých vědních oborů, a dokonce i řada ekologů. Vlivem radikálních nátlakových skupin však tato zonace nikdy přijata nebyla. Radikální ekologové svými utopiemi o okamžité bezzásahovosti cestu k dohodě na Šumavě uzavřeli.

Místo dohody s obcemi začala zelená správa parku potichu pracovat na uskutečnění velké nepřístupné plochy, zvané Divoké srdce Evropy (iniciátor Z. Křenová), v centrální části Národního parku Šumava a Národního parku Bavorský les. **Divoké srdce mělo být záhy převedeno do nejvyšší ochrannářské kategorie Ib podle IUCN, měly tu být zrušeny cesty a zamezeno přístupu turistům.** Veřejnosti o tomto plánu nikdo neřekl. Plán na divočinu se probíral jen na vědeckých sympoziích a ve Straně zelených. Divočina kategorie Ib byla posléze roku 2009 schválena na Mezinárodní konferenci o divočině v Mexiku. Překategorizování směrem nahoru se však už ani u nás, ani v Bavorsku nepodařilo politicky protlačit. Šumavské kyvadlo se znovu rozhoupalo a dnes se nové vedení parku snaží najít rozumnou cestu ven. Cestu, která možná neexistuje.

Kvůli Národnímu parku Šumava docházejí ministři Tomáši Chalupovi protesty. Protestní dopisy sepisují ti, kdo Šumavu znají jen z rychlíku anebo tam vůbec nebyli (zelený poslanec z Mnichova

Eike Hallitzky, bruselský komisař pro životní prostředí Janez Potočnik nebo úředníci Mezinárodního svazu ochrany přírody ze švýcarského Glandu). Jejich hlasy šumavský spor nevyřeší, protože místní obyvatelé jim nevěří. Místní mají šumavskou přírodu rádi, ale bez zásahů zvenčí. Obávají se změněné tváře šumavské krajiny, pokud odumřou další plochy smrkových porostů, obávají se nových zákazů vstupu a uzavírání cest. Kategorie ochrany přírody je pro ně abstraktní pojem.

„Žiji na Šumavě od narození a je mi jasné, že si přírodu musíme chránit sami a občas jí pomoci, abychom si ji zachovali a mohli ji rozumně využívat. Aby nebyla znovu zadrátovaná, abychom se na ni nemuseli dívat z výšky,” říká Jan Novák ze Železné Rudy, který má Šumavu prochozenou i projetou na kole křížem krázem. Názory většiny místních i turistů jsou podle něj podobné. „Měli bychom si umět rozhodovat sami, a nikoliv o nás bez nás. To už tady několikrát bylo, a jak to dopadlo. Rozhodnutí od bruselského nebo jiného vzdáleného stolu bývá často tristní a neodpovídá potřebám místních obyvatel.”

Kategorizace chráněného území je posvátná kráva v očích ekologů. Právě na ni lze dobře nasadit vizi divočiny korunované zákazy vstupu, o nichž ekologové sní nad šálky bylinkového čaje. Je to víc psychologický než faktický problém. Mnohem důležitější je nová zonace, která je zatím ve hvězdách. S trochou nadsázky lze říct, že Šumava může mít ještě víc přírodě ponechaných míst, i když bude v kategorii IV. Ať už bude Národní park Šumava ve dvojce, nebo čtyřce, les se tu bude muset pěstovat a zdokonalovat lidskou rukou a hlavně se tu bude těžit, i když bude u moci ministr zelený, nebo modrý. Pravděpodobně ale by snížení kategorie mělo psychologický dopad: znamenalo by konec iluzí o nepřístupné divočině. **Šumava potřebuje vyváženost mezi zelenými sny a každodenní realitou.** Příroda o tom, že má nějakou kategorii, neví.

PhDr. Radovan Holub, publicista, předseda o.s. Otevřená Šumava a pořadatel protestních pochodů Šumavou, e-mail: radovan.holub@seznam.cz

Zemědělské a lesnické hospodaření na Šumavě a v chráněných územích

Česká zemědělská společnost, tajemník Ing. Antonín Svoboda

Dendrologická Dobřichovice, o.s. Mgr. Iva Kubátová, e-mail: cesles.dd@seznam.cz

Chtěli bychom podpořit úsilí o rozumné hospodaření uvnitř parku a otevřít diskusi o této problematice. Proto připravujeme seminář k této problematice v Domě techniky ČSVTS v Praze na Novotného lávce (a prosíme o vaši účast). Uvnitř NPŠ se vždy hospodařilo, zemědělství a lesnictví hospodáři byli na naší, německé i rakouské straně.

Byla jsem osobně účastna besedy pana ředitele AOPK, která se konala v rámci úsilí vytvořit NP Křivoklátsko. Většina občanů (kromě pana starosty) měla na vytvoření parku zcela opačný názor, takže svými sliby přítomné v sále nepřesvědčil.

V Biosférické rezervaci Dolní Morava mají značné zkušenosti ve spolupráci hospodářských subjektů, veřejné správy a občanů tam žijících, s ochranou přírody.

Vodní režim a lesní porosty na Šumavě

Ústav pro hydrodynamiku AV ČR, RNDr. Miloslav Šír, e-mail: sir@yahoo.com

Před lety jsme dospěli k závěru, že holiny s mrtvými stromy podstatně extremalizují přízemní klima. Také se prokázalo, že transpirující porost zvětšuje produkci entropie oproti netranspirujícímu povrchu v těchže klimatických podmínkách. **To znamená, že plochy s mrtvými porosty mají jasně nižší produkci entropie, tudíž i nižší odolnost vůči poruchám všeho druhu.** Na druhou stranu se prokázalo, že dostatečně transpirující povodí je odolné vůči všem klimatickým perturbacím. Transpirace je však podmíněna vedle existence kvalitního vegetačního krytu (což

nejsou polochcípé stromy) dostatečnou retenční kapacitou půdy. A ta je zase podmíněna trvalým přísunem organické hmoty do půdy. Tu zaručuje opad z dostatečně produkčního porostu, a kolo se uzavírá. Závěr je jasný – omezení transpirace na velkých holinách zvyšuje riziko klimatických a následně hydrologických extrémů, zvláště když je plocha velká.

Vedení NPŠ toto však dokonale ignorovalo a naopak lhalo, že se nic neděje. Když vedení NPŠ ignorovalo naše informace, informovali jsme býv. hejtmana RNDr. Zahradníka, který pak tlačil vedení NPŠ aby opustilo riskantní způsob (ne)hospodaření v lesích, avšak jeho odchodem z funkce se vše vrátilo do předchozí ideologie.

Šumava a její perspektivy a diskuze

Ing. Vladimír Krečmer, CSc., e-mail: v.krecmer2@seznam.cz

Knihla Šumava a její perspektivy je dílo obdivuhodného rozsahu i obsahu. Snad protistrana někdy nabude někdy odvahy nekřičet, nebušit do bubnů propagandy a bez dehonestace diskutovat nad standardními vědeckými poznatky. **Tohle se zatím, za těch 20 let existence NP Šumava, podařilo jen zcela výjimečně.** Zůstalo také na přednesení názorů jedné strany druhé, která špitla, že by bylo potřeba dál diskutovat. K tomu však ještě nikdy nedošlo: ať se např. jednalo o jednání 3+3 STUŽ versus Národní lesnický komitét 1999, nebo Odbor lesního hospodářství ČAZV versus Komise životního prostředí AV ČR 2011. Přes odstup mnoha let se kupodivu jednalo o stále stejnou tematiku ! **Protistrana zásadně dodržuje zásadu neodpovídat** na korespondenci - ať se jedná o představitele státní správy v ochraně přírody a ekologii či žurnalisty. Když se mi podařilo proniknout do přírodovědného časopisu Živa (číslo 3/2011) díky šéfredaktorce a redakční radě, a uvést tam rozbor možných environmentálních rizik, jako důsledek bezzásahovosti v NP Šumava, protistrana zůstala tiše. Mají to vše dobře promyšleno podle klasických propagandistických pravidel, jak jsme zažívali v době totality hnědé i rudé.

Porovnání ideologické vize bezzásahové divočiny (I) a koncepce racionálních asistenčních ekosystémových intervencí přírodního vývoje (R) – publikace „Šumava a její perspektivy II“ (předběžné znění kapitoly)

Filozofie

I: Iracionální dogmatická ideologie nesledující impakty, dopady, ekologické principy a zákonitosti, širší a zpětné vazby, vychází z tzv. hlubinné ekologie: „Jde především o stav mysli a rozhodnutí srdce, ponechání přírody přírodě, protože ona ví, co je potřeba k vyrobení Evropské divočiny“, (jež však bude pouze virtuální divočinou), tedy bez lidských intervencí do přírodních procesů, takže zásadně přikazují nezasahovat v národním parku. Ideologie divočiny dogmaticky obhájí přírodní procesy, ochrana přírodních hodnot je nepodstatná, zavrhovány jsou antropogenní vlivy, byť prospěšné a žádoucí. Nevyřčeným záměrem je **vyloučení člověka z přírody**. O dogmatech se však nediskutuje.

Zelení aktivisté Hnutí Duha, pomocí sofistikované propagandy emotivních hesel se stali atraktivní pro media. Ideologové bezzásahovosti v NPŠ urputně požadují zařazená do II. kategorie ochranných podmínek IUCN, kam jsou zařazena zcela přírodní, převážně „geomorfologických“ americké NP. Této ideologii napomohli „zelení“ ministři a jimi dosazení ředitelé NPŠ podporovaní „ekologickými vědci“, kteří prohlašovali, že hnutí lesa a následné efekty jsou normální a žádoucí. V tomto případě se neuznávají běžné a racionální principy, např. předběžná opatrnost či demokratická volba, resp. posouzení impaktů „koncepce“ - SEA (environmentální, sociální a ekonomická).

Epiteton ideologů požadujících disturbance by mohl znít: „Destruujeme staré pořádky a struktury Šumavy, nastolíme čistou přírodu, bez lidí a sídel, kterou dále ochráníme.“

Prof. R. Mrkva říká: „Čím méně vědomostí, tím větší křik, více nevráživosti a bezostyšných osočování, jak už to u agresivních ideologií bývá. Pod pošetilou záminkou ochrany kůrovce, co by

přírodní síly, způsobili destrukci toho nejcennějšího co stálo za ochranu – lesních ekosystémů a na ně vázaných druhů.“ Další úvahu zveřejnil v článku NP Šumava se stal ikonou zelených?“
Soudní znalec Ing. I. Vicena sděluje: „Po zřízení NP Šumava došlo v lesích Šumavy k radikální změně. Např. původní rezervace Trojmezna a Plešné jezero byla zařazena do I. zóny, v níž NP záměrně připustil katastrofální přemnožení kůrovce, takže všechny dospělé stromy do konce r. 2008 podlehly tomuto škůdci a lesní biotopy na skalnatých plochách přestaly být lesem.“

R: Žádoucí je **zajišťovat ohrožené ekosystémy (biogeocenózy), zejména ekologicky stabilní les postupným obnovením zonality, původní dřevinné skladby a prostorové struktury lesů**, přírodě blízkým hospodařením (např. doplňování chybějícího jeřábu, klenu, buku, jedle). Gradace kůrovce bez vhodných zásahů pokračuje, odolné smrky neexistují, prioritně odchází staří, genotypově významní jedinci, původní ekosystémy bez racionální asistence jsou rozvrácené, příhodné biotopy ohrožených živočichů zanikly. „Klíčovým problémem péče o lesní ekosystémy v NPŠ je zpracování nového plánu péče o lesní ekosystémy, který by vycházel z **nové zonace, postavené na exaktních základech a důsledné diferenciaci stanovištních a porostních poměrů**. Prioritním úkolem managementu lesů NPŠ bude nyní **obnova přírodního lesa** na místech kůrovcové kalamity. Jsou to v podstatě úkoly stabilizačního a revitalizačního managementu v lesích, charakterizované jako opatření orientovaná na odstranění primárních příčin kůrovcových kalamit:

- obnova přírodě blízkých druhových skladeb
- soustavná péče o genofond
- postupná náprava narušené věkové a prostorové textury lesa
- postupná náprava narušeného půdního režimu biologickou meliorací
- náprava narušeného vodního režimu
- postupná náprava narušených vazeb mezi základními složkami lesních ekosystémů.“

prof. S. Vacek, prof. V. Podrázský, 2008

Vývoj biotopů

I: Politicky prosazený „management“ nikdy nebyl nikdy věcně specifikován, ani odborně, natož společensky zdůvodněn. Speklativní je prohlašování, že kůrovcové disturbance jsou evolučně **žádoucí přirozené procesy a že kůrovec je součástí dynamiky horských smrčín. Po uhynulých smrčínách opět vzniknou nestabilní monokulturní jednoetážové smrkové nestruturní lesy**, bez věkové diferenciaci, které budou opět podléhat vichřicím a kůrovcům, tedy nepřirozené lesy, jež budou výsledkem ideologicky nařízené antropické devastace lesního krytu.
Soudní znalec Ing. I. Vicena říká: Plochy suchých lesů nebrzdí vítr, ten pak s větší rychlostí dopadá i na plochy mimo NP, suché koruny stromů nefiltrují vzduch od prašných a plyných nečistot. Suché stromy neasimilují vzdušný CO₂, čímž zvyšují množství skleníkových plynů a přispívají k oteplování. Suché stromy nezadržují sněh ani odtékající vody. Dochází ke zrychlení rozkladu a odplavování humusu, do vody proniká větší množství dusíkatých sloučenin, které zhoršují její kvalitu (ty se v l. 2007 - 2007 zvýšily 6x ve vodách odtékajících z hřebenu mezi Třístoličnickem a Smrčínou). Skalnaté podloží, které doposud zakrývala tenká vrstva lesního humusu rychle mizí, neboť organické látky jsou urychleně rozkládány zvýšeným slunečním zářením a následně odplavovány. Protože humus se vytváří až 500 let, budou mít případně nově rostoucí stromy podstatně horší podmínky pro svůj růst. Suché stromy nemohou produkovat kyslík ani volatilní vonné látky. Řídký nízký nálet pod odumřelými stromy bude vystaven suchu, horku, plazivému sněhu, námraze a prudkým přízemním větrům. Protagonisté divočiny obvykle jednají jako příslušníci partyzánské skupiny, která nežije v demokratické zemi.
Ideologové divočiny nedokáží predisponovat další vývoj. V Evropě není analogická zkušenost z bezzásahovostí kulturních lesů. Jistě však stačí poučení z vegetačně silnějších podmínek Středozeří, kde po likvidaci lesa vznikly pouze rozsáhlé nevyužitelné křovinaté macchie a garrigue. Světová ponaučení o bezzásahovosti poskytují zejména někdejší plantáže na Kubě, v Barmě či Srí Lance, tedy v územích s obrovskou tropickou „vegetační silou“, kde půl století po opuštění jejich obhospodařování se nenastoupila žádoucí přírodní společenstva, ale vzniká zdivočelá krajina s převládajícími invazivními a expanzivními (např. Acacie aj.), mnohdy karanténní taxony, příp. nebezpečnými patogeny. V žádném případě nevzniknou přirozená a odolná lesní společenstva.

V podmínkách Šumavy mohou bezzásahovostí vzniknout jen ekologicky nestabilní biotopy, v příznivějších lokalitách jakási „suchá smrčinná tundra“, v exponovanějších polohách odkrytá skaliska. Na plochách uhynulých smrkových lesů, se suchými stojícími či padlými kmeny, dojde místně a roztroušeně k obnově náhradní vegetace: nárůstu semenáčů smrku, příp. i skupinek tzv. mlazin, ojediněle s jeřábem (zaneseným ptáky) či břízou (zanesenou větrem), přitom plošně bude převládat travní porost tvořený z kompetičně zdatných trav (např. třtina chloupkatá – Calamagrostis villosa, smilka tuhá - Nardus stricta, metlice trsnatá – Deschampsia caespitosa, psineček obecný – Poa vulgaris, kostřava ovčí – Festuca ovina, ostřice – Carex sp.agg. aj.). Dále se mohou vyskytnout na některých stanovištích např. kapradina horská – Athyrium alpestre, sleziník severní (Asplenium septentrionale), vrbovka (vrbka) úzkolistá (Epilobium (Chamaenarion) angustifolium, brusnice borůvka – Vaccinium myrtillus, b. brusinka – Vaccinium oxycocum či maliník – Rubus idaeus v nižších polohách), v závislosti na ekologické valenci uvedených taxonů. Vzešlé smrky však budou relativně brzo odumírat, např. usycháním horní části koruny, vzhledem k extrémnějším podmínkám stanoviště. V horším případě dojde k eroznímu odnosu humózních substrátů vodním srážkami a k odkrytí skalního podkladu. Následující obnovní proces bude však kriticky limitován nedostatkem semenných stromů. Mnohoznačné škody, způsobené tímto vynucovaným, náhlým destruktivním rozpadem současných lesů, jsou uváděny v další kapitole.

Jediným konkrétním záměrem ideologů bezzásahové divočiny je repatriace vlků a medvědů na Šumavu a tiché vymýcení obyvatel a turistů a všech pozůstatků po nich. Ideologie bezzásahovosti, uplatňovaná v podmínkách kulturní Šumavy, je fatálně škodlivá, neboť znamená postupnou, dlouhodobou deforestaci, desertifikaci a denaturalizaci a současně likvidaci příznivých podmínek pro existenci obyvatel. Vybájené rajské vidiny budou v reálu přecházet v kataklyzmatický vývoj. Světově nechtěných příbuzných příkladů je mnoho, stačí je jen chtít vnímat.

R: Horské geobiocenózy vznikaly dlouhodobě a i přes určité výkyvy kontinuálně, v závislosti na klimatických a půdních podmínkách. Na nich je kauzálně závislé množství živočichů (zejména ptáků) a rostlin.

Záměrem je komplexní ekosystémový přístup průběžné adaptace na základě věkového a prostorového strukturování a kontinuální generační obměna. Koncepce vychází ze zajištění ekologické integrity dynamického vývoje ekosystémů, s využitím potřebné komplexní adaptivní péče, vycházející z trvalého hodnocení aktuální situace a asistenční podpory a udržování vyrovnaného, celistvého a adaptabilního celku se strukturou (druhovým složením, diverzitou a funkční organizací) a procesy srovnatelnými s přírodním ekosystémem zdejší oblasti.

Ani historické šumavské pralesové rezervace nejsou v našich podmínkách bez lidské asistenční pomoci člověka schopny přežít, což dokládá vědecká analýza Dynamika vývoje pralesových rezervací v ČR - III. Šumava a Český les, zpracovaná autorským kolektivem T. Vrška, P. Šamonil, P. Unar, L. Hort, D. Adam, K. Král, D. Janík, vydaná v r. 2012 v Akademii Praha. Závažné ponaučení z učiněných závěrů spočívají ve skutečnosti, že

- je nezbytné celistvé oplocení rezervací k ochraně před nadměrným okusem jelení zvěří pro umožnění přirozené obnovy dřevin

- **porosty, které nesplňují kriteria strukturní diferenciaci (a tedy i věkové), druhového zastoupení a genetického původu nelze zařazovat do bezzásahového režimu**

- existence klimaxových společenstev v okolí je podmínkou, že po disturbančním rozpadu nedojde k zániku a degradaci půd do předklimaxových stadií

- nezbytné je návazné okolní stabilizační ochranné pásmo k tlumení disturbancí (polomy, kůrovec) a tam: výchova strukturně (tloušťkově i výškově) diferencovaných porostů, realizace kotlíků buku a jedle a výběrným hospodařením zajištění trvalosti a stability porostu.

Protože bezzásahovost nenaplnuje kýžené potřeby zajištění biodiverzity a ekosystémové stability, neměla by vůbec být uváděna ve zkulturněných biotopech na území chráněné Šumavy.

Na Šumavě se odehrává zásadní střet teoretických biologů (vč. části entomologů, pro něž usychající stromy jsou rajským světem), navíc ovlivněných tzv. hlubinnou ekologií, versus aplikovaní biologové – lesníci, zemědělci či vodohospodáři, ale i místní obyvatelé a turisté se

„selským rozumem“, jež jsou však z praxe znalí přírodních procesů, širších a zpětných vazeb, biologických vývojových cyklů a ekologických principů a zákonitostí. Ideologická skupinka, která za M. Bursíka arogantně „potichu“ naoktrojovala rychlou a bezbřehou bezzásahovou „divočinu“ v kulturních ekosystémech, je zcela iracionálním zločinným záměrem, přinášejícím rozsáhlé škody. Opomíjí se princip udržitelnosti jak environmentální, tak ekonomické a sociální, ale i demokratické principy, možnost vyjádřit názor a demokraticky se rozhodnout. Zatím je společnost masivně sofistikovaně mediálně (dotačně) přesvědčována o „přínosu“ bezzásahové divočiny (už i KRNAP vidí, že bezzásahovost je nesmysl, oproti asistované ekosystémové pomoci, např. v realitě k invazním a expanzivním taxonům - křídlatky, velkolisté šťovíky aj.). Jedná se o poměrně složitou problematiku, která se dá však pochopit zdravým rozumem, nebo zkušenostmi.

Zatím jakoby vítězí **jednostranně sofistikovaně mediálně hlásaný názor**, prosazující idealistickou myšlenku, že *přírodní procesy nám navrátí původní přírodní biotopy* i v kulturních biotopech. Toto však u lidsky ovlivněných biotopů nefunguje a proto je tam zcela nezbytná asistenční lidská biotopová pomoc. Nejsou váženy tristní světové příklady, např. „přirozeného vývoje někdejších dubových lesů střeozemní Evropy a jejich následné přeměny na macchie a garrigue. **Dopady ekonomické a sociální naprosto nejsou vnímány.** Trvalé iniciační aktivity bezzásahovosti vyvíjí zejména Přírodovědecká fakulta Jihočeské univerzity (profesoři Hana Šantrůčková, Jaroslav Vrba, Karel Prach: ***I bez ohledu na zonaci bychom dali přednost tomu, aby kůrovec zapracoval a zlikvidoval tyto nepřirozené porosty***). Žel, za pomoci zkorumpování, příp. zastrasování či „mlžení“ a nevědomých medií, dochází k rozsáhlým zločinným škodám.

Praktickou aplikaci chování teoretických a aplikovaných biologů je možno doložit z konkrétní praxe v jemenské biosférické rezervaci UNESCO ostrova Sokotra. Teoretičtí biologové jsou ochotni kdekoli vymežit „plochy hodné ochrany“, avšak aplikovaní biologové tam dokázali úspěšně realizovat první hektary uměle vysazených lesních výsadeb místních, kriticky ohrožených endemitů, v oblasti suchých tropů (myrhovník – Commiphora myrrha, dračinec – Dracaena cinnabari), ke kterým byla přivedena voda ze vzdálených horských pramenů (pracovníky Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně a České zemědělské univerzity v Praze). Do zalesňovacích prací se podařilo zapojit místní komunity, přičemž realizovaný systém obnovy lesních ploch dosáhl mezinárodního ohlasu, takže se stal cílem mnoha odborných i politických exkurzí.

Proto se nelze divit úpornému totalitnímu prosazování bezzásahovosti chráněné Šumavy a dehonestování racionálních snah aplikovaných biologů za účinné pomoci neobjektivních medií.

Schéma přístupu k současně uskutečňovanému modelu ochrany přírody

	teoretičtí biologové	aplikovaní biologové (lesníci, zemědělci, vodohospodáři)
Základní axiom	bezzásahovost k zajištění „divočiny“	ekosystémové asistenční intervence k zajištění udržitelného vývoje
Vymezení a provádění systému ochrany	statické - vymezení územní trvalé území ochrany	dynamické – racionální extenzivní využívání cenných území k udržení a rozvoji biodiverzity
Přístup ke chráněnému území	pasivní ochrana, nadřazovány přírodní procesy nad přírodními hodnotami	aktivní ekosystémová pomoc lesním, travním i vodním plochám
Přístup k obyvatelům a návštěvníkům	obyvatelé zcela nežádoucí, návštěvníci max. omezení	obyvatelé využívání k pomoci na zajištění předmětu ochrany, návštěvníci vychovávání k citlivému vnímání chráněných hodnot

Přístup ke chráněným organismům	preferováno několik taxonů, které jsou (zástupným) důvodem k zamezení přístupu lidí do území (tetřev, rys, vydra), preferování návratu predatorů (vlci a medvědi)	biotopová ochrana včetně potřeby zajištění bezlesí se škálou nejvíce ohrožených taxonů a postupného zajišťování přírodní skladby lesních ekosystémů
Sledování dopadů a udržitelného vývoje	odmítání, protože přírodní procesy jsou „posvátné“, <i>jiná legislativa kromě ochranné zde neplatí</i>	snaha o praktické zajištění biodiverzity a ekostabilních společenstev, sledování environmentální, sociální i ekonomické udržitelnosti

V důsledku prosazované ideologie bezzásahovosti a přístupu jeho protagonistů k obyvatelům a návštěvníkům, se předmět ochrany přírody stává „experimentální exteriérovou laboratoří přírodních procesů“ a virtuální divočinou pro zvířata, s přístupem pouze pro vybrané stejnověrce. Díky „správným lidem“ na správných místech ve státní správě (MŽP, AOPK) se tak předmět ochrany přírody jaksi „privatizuje“ v prospěch skupinky jedinců, kteří si ho zajišťují vysíláním „nesmyslných vzkazů prostým lidem“ (podle jejich pokynů), např. prostřednictvím výše postavených osob:

- doc. RNDr. Ladislav Miko, ředitel odboru přírodních zdrojů Generálního ředitelství pro životní prostředí EU
- Nikita Lopoukhine (Lopuchin), předseda Světové komise pro chráněná území Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN)
- Janez Potočnik, komisař pro životní prostředí Evropské komise.

Dochází tak k pokračování **totalitního vnucování iracionální ideologie bezzásahové divočiny na Šumavě**, při zvyšování napětí ve společnosti, za aktivní účasti neobjektivních a neodborných informací mediálních prostředků.

Škody způsobené bezzásahovostí, pasivní ochranou, nedostatečným managementem a absencí monitoringu v plochách velkoplošně chráněného území Šumavy (publikace „Šumava a její perspektivy II“ - úvodní znění kapitoly)

Motto:

Posláním národního parku je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí.

Nařízení vlády č. 163 ze dne 20. března 1991, kterým se zřizuje Národní park Šumava, § 2

Zachování lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí a podpora trvale udržitelného hospodaření v něm je nutná pro plnění všech jeho funkcí.

Zák. č. 285/1995 Sb., o lesích, § 1

V důvodové zprávě k nařízení vlády č. 163/1991 Sb., je mj. uvedeno, že území Šumavy patří k nejzachovalejším částem krajiny nejen v České republice, ale i ve střední Evropě. Šumava je tvořena relativně zdravými lesními porosty a spolu s Bavorským lesem vytváří nejrozsáhlejší středoevropský komplex. Na Šumavě se nacházely pestřejší a stabilnější ekosystémy a přírodně významnější, než na straně bavorské. Zřízením národního parku Šumava a stanovení jeho ochranných podmínek mělo jen v malé míře a s dostatečným časovým odstupem omezit lesnické postupy, a to transformační v kulturních lesních ekosystémech, v souladu s dlouhodobými zájmy ochrany přírody na Šumavě. Lesnictví bylo popsáno jako nejvýznamnější plošná aktivita na území národního parku se zřetelem na zvláštní poslání lesů, což bylo rozuměno jako zlepšení přírodních veřejně prospěšných funkcí lesa, tj. funkcí lesa jako složky životního prostředí. **NP Šumava byl vymezen v plochách s převládajícími kulturními lesními ekosystémy a to v kulturní obytné krajině.** V I. zónách se měly lesnické zásahy postupně omezovat na opatření vedoucí k obnově a udržení samovolného vývoje lesních ekosystémů. V II. zónách mělo jít především o prodloužení obmýtní doby a o postupnou změnu druhové skladby ve prospěch vyššího zastoupení listnatých dřevin. (Podklady pro důvodovou zprávu v roce 1991 zpracoval Ing. J. Matas, Ing. V. Polák a Ing. K. Simon).

Nová strategie ochrany biodiverzity EU požaduje zhodnocení tzv. ekosystémových služeb ve smyslu společenských přínosů po členských státech do r. 2014. Pilotní hodnocení travinných biotopů ČR, které zaujímají cca 11% území našeho území, zpracovalo Centrum pro otázky životního prostředí UK v l. 2010-11 (*Vačkář D., Melichar J., Lorencová E., Hönigová I., In: Ochrana přírody 2/2012*). Konstatuje jejich ohrožování např. zanecháním hospodaření s následným zarůstáním lesem. Z mapy celkové hodnoty služeb vyplývá, že průměrné ekonomické hodnoty jsou cca 50 tis. Kč / ha. Nejvyšší hodnoty mají vlhké a aluviální louky 75–100 tis. Kč / ha, příp. více, přičemž jsou zejména na severu Čech či Českomoravské vysočině, zatím co Šumava spíše „propadá“. Nejnižší hodnotu ekosystémových služeb mají intenzivní louky a pastviny. V rámci regulačních služeb bylo hodnoceno ukládání uhlíku (regulace klimatu), zadržování a odtok vody, regulace půdní eroze, odstraňování dusíku (zneškodňování odpadů) a odolnost invazním druhům. Jako rekreační funkce estetická hodnota, jako zásobovací funkce produkce travin, resp. masa. Uvádí se, že horské louky nejlépe slouží rekreaci a nejlépe odolávají invazím, avšak travní biotopy v mírném pásu jsou podmíněny lidskou péčí. Závěrem se sděluje, že identifikace a zhodnocení služeb přírody je nezbytným krokem k zastavení degradace přírodního prostředí a začlenění složek přírody do rozhodovacích procesů.

Náměstek ministra životního prostředí Ing. Tomáš Tesař v r. 2012 sděluje, že *bezzásahovostí žádné škody na Šumavě nevznikají, neboť se jedná o národní park*, avšak běžní lidé se selským rozumem říkají: právě proto tam vzniká nejvíce škod. Možná z neznalosti, možná účelově, neboť již po generace sledují enviromentální a lesnické vědy lesy jako složku životního prostředí ve vazbě na bioklimatické, hydrické, vodohospodářské a protierozní funkce.

Krátkozrace vynucované spontánní degradační procesy náhlou destrukcí stromové složky lesních porostů, zejména ve vyšších polohách, mají rozsáhlé dlouhodobé negativní dopady. V optimálním případě nový, funkčně účinný les vyroste za dobu 3 lidských generací. **Pozitivní přínosy bezzásahovosti nebyly analyzovány a racionálně zdůvodněny, protože jsou založeny na ideologické a nedefinované „divočině“.** Přesto je tento princip urychleně „politicky“ **prosazován.** Uvedený text rozsáhle publikuje škodlivost této fundamentální ideologie, vycházející z tzv. „hlubinné ekologie“ a to jak v environmetální, tak ekonomické i sociální oblasti. **Selhalo zejména Ministerstvo životního prostředí ČR a Správa NP a CHKO Šumava, k selhání vydatně napomohli někteří členové tehdejší vědecké rady a fundamentální aktivisté divočiny.** K pochopení rozsahu vzniklých škod je potřebné závěrem analyzovat konkrétní vyhodnocení dopadu avanturistického hazardu nátlakové skupinky požadující bezzásahovost proto, aby získali experimentální objekt dílčích oborů přírodních věd a mohli doma vidět průběh přírodních procesů v kulturním území bez ohledu na společnost. Dochází tak k „privatizaci státní správy chráněné Šumavy pro skupinové, úzce odborné zájmy“.

Škody v oblasti Šumavy již specifikovala řada znalců a právníků, např.:

- doc. Ing. Pavel Alexandr, CSc.
- Ing., aut.Arch. Samuel Burián, znalec v oborech ochrana přírody a ekonomika
- prof. Ing. Jan Čermák, CSc.
- doc. Ing. František Fér, CSc.
- Ing. Vladimír Krečmer, CSc., znalec v oborech ochrana přírody a mimoprodukční funkce lesa v krajinném prostředí
- Petr Martan, poradce v lesnictví
- Ing. Václav Alexandr Mazín, PhD., znalec v oboru ochrana zemědělských půd a oboru krajinná ekologie
- Prof. Ing. Radomír Mrkva, CSc., znalec v oboru ochrany lesa
- Ing. Karel Simon, znalec v oboru lesní hospodářství (funkce lesů v krajinném – přírodním a životním prostředí)
- prof. Ing. Luděk Šišák, CSc

- JUDr. František Talián
- Ing., aut. Arch. Pavel Valtr, znalec v oboru ochrana přírody (životní prostředí, ekologie, dendrologie) a znalec v oboru ekonomika (vlivy antropogenních činností) - zpracováno posouzení imisních škod lesních porostů v l. 2001 a 2002
- Ing. Ivo Vicena, CSc., znalec v oboru lesnické ekonomiky
- Prof. Ing. Ilja Vyskot, CSc., pověřený MŽP ČR vědeckým rozbořem ekonomické hodnoty přírodních procesů pro přírodu
- Město Kašperské Hory.

VZHLEDEM K IDEOLOGICKÉ ZVŮLI, „MÓDNĚ“ SLEDUJÍCÍ NÁSILNÉ ZAVEDENÍ „BEZZÁSAHOVÉ DIVOČINY“ NA ŠUMAVĚ, PODPOŘENÉ SLEPOU POLITICKOU MOCÍ, DOŠLO BEZ RACIONÁLNÍHO ZDŮVODNĚNÍ A LEGISLATIVNÍHO OPODSTATNĚNÍ K NEZMĚRNÝM MNOHAGENERAČNÍM, REGIONÁLNÍM I CELOSTÁTNÍM ŠKODÁM, JEŽ V KULTURNÍM SVĚTĚ NEMAJÍ OBDOBU.

Protagonisté této zhoubné ideologie obvykle sledovali osobní profit a osobní postoje, ne však trvalou udržitelnost a veřejný, celospolečenský zájem. Byla narušena zásada trvalé udržitelnosti, proklamovaná EU, takže vznikají rizika rozsáhlých environmentálních, sociálních a ekonomických ohrožení a poškození, o nichž vyšla řada seriózních vědeckých a odborných analýz s užitím standardních vědeckých poznatků, na které není odpovídáno vědeckými argumenty.

Místo zodpovědné správy svěřených přírodních hodnot dochází k hazardnímu experimentu, v jehož pozadí se rýsují zločinné škody. Dochází k situaci, kdy je potřebné sledovat náklady, které má společnost nést k uspokojení skupinového zájmu „bádání“ jak si příroda pomáhá sama a to ve velkém měřítku v kulturní krajině a současně náklady nevyužitých příležitostí.

Vznikající škody jsou v následujících oblastech ohrožení:

- **škody na lesních pozemcích :** dočasné i trvalé
- **škody na horní hranici lesa :** nebezpečí trvalého odlesnění
- **škody na lesních porostech :** řediny, zabuřnění, likvidace přirozené obnovy, prodloužení doby obnovy
- **škody na dřevoprodukčních funkcích:** ztráty na dřevě, dřevo k zetlení, tlející stojící stromy, ztráty přírůstu na mladých stromech, vysoký úhyn mladých stromků z přirozené i umělé obnovy, nutnost náhrady dřeva jinými materiály, např. železem či plasty z neobnovitelných zdrojů
- **škody na nedřevoprodukčních funkcích:** sběr plodin, klestu
- **škody na chráněných biotopech:** BR, EVL, PO, NP, CHKO, PR, TUH (trvale udržitelné poškození hospodářství, poškození genetického základu-odumření geneticky cenných stromů a celých porostů
- **škody na biodiverzitě a chráněných organismech:** nižší počet ptačích druhů, malé věkové rozpětí stromů, nižší počet druhů bylinné vegetace
- **škody na krajině a krajinném rázu:** změna typického vzhledu, zhoršení podmínek pro rašeliniště
- **škody na vodním režimu:** zadržování vláhy, vsak do půdy, rychlejší tání sněhu, nebezpečí povodní, kvalita spodních vod, eutrofizace, CHOPAV, regulace oběhu vody včetně výparu, přísušky
- **škody na půdním režimu:** likvidace humusu, eroze, obnažení skalního podloží, ochuzení půdního edafonu, zamokření, zhoršení půdní bonity, přehřátí
- **škody na mezoklimatu:** oteplování, obsah oxidu uhlíku, zhoršení vlhkosti, zrychlení větru, zkrácení doby sněhové pokrývky, zvýšené přímé sluneční záření, nižší vázání vzdušného dusíku

- škody na zdravotních funkcích:** zhoršení smogové situace, zhoršení filtrace ovzduší i horizontálních srážek, přenos imisí do vzdálených míst, menší tvorba vzdušného kyslíku a antialergenů i příznivých volatilních látek
- **škody ekonomického vývoje:** snížení zaměstnanosti, likvidace dřevozpracujících řemesel, živností a průmyslu
- **škody sociálně společenské:** zhoršení bezpečnosti proti úrazům a proti požárům, omezení přístupu, likvidace cest
- škody na sousedních i vzdálených majetcích:** šíření škodlivých vlivů na lesy v ČR i škody na lesích Bavorska a Rakouska
- škody ze zvýšení požárního nebezpečí-škody na stabilitě lesa:** proředění porostů, snížení zakmenění, otevření porostních stěn, ukazatelem může být objem nahodilé těžby
- škody na možnostech prodeje dřeva:** potíže s certifikací PEFC, FSC
- škody na ceně majetku:** dle zák.č.151/1997 Sb. a oceňovacích vyhlášek, náhrada lesa za travní biotop
- škody finanční:** mimořádné náklady na zpracování, odkorňování nastojato umělé krácení tj. lámání stojících stromů, spotřeba odparníků, dotace ze státního rozpočtu pro NP a nevládní organizace, poskytování grantů, zaměstnávání dočasných specialistů ke zjišťování výskytu kůrovce, neúčelná asanace napadených stromů po výletu kůrovce.

Demagogická vize divočiny byla většinové opoziční společnosti vnucována nejprve pokradmu a nenápadně, následně pak s využitím „klasických“ metod prosazení skupinových zájmů: účelová propaganda, mlžení, korumpování a zastrasování. Ideologie bezzásahovosti, uplatňovaná v kulturním území Šumavy, přinášející dlouhodobé škody, připomíná revoluční, tragicky realizované komunistické vize „lysenkismu“ sovětského bloku v zájmu světlých zítřků, „kulturní revoluce“ či „velkého skoku“ v Číně, nebo současnou skutečnost v převážně bezzásahové Kubě, s fatálními dopady. Žel mladší, nebo i starší generace, neznalá světových situací, není ochotna tyto zkušenosti reflektovat. Pro zamezení a opakování podobných rozsáhlých katastrof je nutno hledat osobní selhání a odpovědnost jednotlivých konkrétních pracovníků. Jedná se o období let 1991 – 2010, zejména po roce 1999.

Současná rigidní konzervativní územní ochrana přírody často snižuje chráněné hodnoty biotopů a biodiverzity, přičemž naše nadměrná ochrana začíná závažně limitovat a ohrožovat vyváženost environmentálního, ekonomického a sociálního rozvoje. Opodstatněnost prováděné velkoplošné ochrany je potřebné dokládat referenčním porovnáním stavu chráněných subjektů před vyhlášenou ochranou a následně vždy po 5 letech. Bez vědouce asistenční ekosystémové pomoci dochází pouze ke snižování žádoucí biodiverzity. Současně realizovaný způsob ochrany přírody fatálně selhal, zejména zcela nezodpovědně politicky prosazovaná bezzásahovost v druhotných / kulturních biotopech. Selhalo MŽP ČR, Správa NP a CHKO Šumava, ČIŽP, ale i demokratické principy. Selhává také právo.

UVEDENÉ SKUTEČNOSTI SI VYŽADUJÍ PŘEHODNOTIT SOUČASNĚ USKUTEČŇOVANÝ ÚZEMNÍ ZPŮSOB OCHRANY PŘÍRODY V ČR, VČETNĚ OCHRANY ŠUMAVY.

Ochrana přírody a krajiny pod vedením MŽP ČR ani nemůže být koncepční, neboť od r. 1990 se zde vystřídalo již 15 ministrů:

- 1990 – 91 Prof. RNDr. Bedřich Moldán, CSc.
- 1991 – 92 Ing. Ivan Dejmal
- 1992 - 96 Ing. František Benda
- 1996 – 98 Ing. Jiří Skalický
- 1998 RNDr. Martin Bursík
- 1998 – 2002 RNDr. Miloš Kužvart
- 2002 – 2006 RNDr. Libor Ambrozek

2006 – 2007 Ing. Petr Kalaš
2007 – 2009 RNDr. Martin Bursík
2009 Doc. RNDr. Ladislav Miko, PhD.
2009 – 2010 JUDr. Jan Dusík, MSc.
2010 Ing. Jakub Šebesta
2010 Ing. Rut Bízková
2010 Mgr. Pavel Drobil
2011 Mgr. Tomáš Chalupa

Dopis ministrovi Tomáši Chalupovi od Ivo Viceny z 25.8.2012

Vážený pane ministře,

podle zprávy v tisku má ve dnech 12. a 13.9. t.r. navštívit naši republiku skupinka z Evropské komise pod vedením pana Stefana Leinera v doprovodu českého pracovníka EK pana Ctibora Kocmana. Při této příležitosti bych rád upozornil na to, že jsem v červenci r. 2011 písemně upozornil našeho evropského komisaře pana Stefana Füleho na velmi nepříznivý stav šumavské přírody a lesů a škodlivé vlivy, které tento stav přináší pro naše životní prostředí. Nepříznivé vlivy rozsáhlého usychání lesů po kůrovci přináší velké ztráty ekonomické, zhoršují naše ovzduší zvyšováním obsahu oxidu uhličitého a zhoršenou filtraci vzdušných nečistot, výrazně také zhoršují hydrologii celého území z hlediska jímání a odtoku srážek i kvality podzemních vod a oteplování. O těchto nepříznivých vlivech jsem informoval na jaře t.r. naše evropské poslance p. Ouzkého, Falbra, Remka a pí. Roithovou. Považoval bych za neobjektivní přístup, kdyby návštěva z EU pracovala pouze s nesprávným výkladem současného stavu přírody na Šumavě pánů dr. Míka a dr. Vlašína. Nepříznivé vlivy, ke kterým došlo za působení Vašich předchůdců pánů ministrů Ambrozka, Bursíka a Míka jsou doloženy vědeckými autoritami Akademie věd ČR, Karlovy univerzity, Zemědělské univerzity v Praze, Mendelovy univerzity v Brně a výzkumných ústavů, jejichž jména jsou známá a možno je uvést.

Ing. Ivo Vicena, soudní znalec a specialista ochrany lesa

Krajinný ráz a jeho duchovní rozměr

Václav Alexandr Mazín

Prvotní myšlenkou ochrany krajinného rázu je **funkce kontinuity a dynamiky vývoje způsobu života**, a to jak našeho, tak našich předků. Jak uvádí výklad § 12 zákona č. 114/1992 Sb. č.j. 40246/ENV/08924/600/08 MŽP ČR z 5.6.2008 **krajinný ráz je věcí odborných disciplin a fenoménem obecným, který má sloužit právu vymezujícímu a zaručujícímu širokou ochranu hodnot krajiny. Ochrana vzácných biologických hodnot je zajištěna prostřednictvím ustanovení o územní, druhové a evropské ochraně.** Základním metodickým problémem ochrany krajinného rázu je stanovení přiměřené míry ochrany zájmového území a místa. Někteří z odborníků se shodují na tom, že při posuzování kulturně historické hodnoty krajinného rázu se skrývá vždy nějaký příběh. Vzácnost a cennost hodnoty charakteristického znaku projevujícího se hmotně nebo duchovně v určitém místě je nutné posuzovat v širším kontextu krajiny (Bukáček, 2011). Podle doporučených metodických postupů (VaV/640/1/99/6 „Krajinný ráz“), které vychází z třiceti let profesionálních a občanských zkušeností v praxi územního plánování, pozemkových úprav, hospodářských úprav lesů i ochrany přírody (Löw, Michal 2001) byl pro účely zpracování tohoto posudku zvolen následující postup:

- Převzetí typologie západní části Šumavy jako vstupního rámce pro diferencii krajinného rázu na

regionální úrovni (zjištění potenciálních hodnot území)

- Hodnocení samotného území západní části Šumavy (vyhodnocení aktuálního stavu), vymezení regionů se stejnou rázovitostí ve všech třech strukturách krajinného rázu, tedy z hlediska kontinuity vývoje (potenciál krajinného rázu regionů)
- Zjištění míry dochovanosti znaků krajinného rázu ve vymezených regionech (aktuální stav) porovnání zjištěných potenciálních hodnot znaků a jejich míry dochovanosti. Určení postižení hodnot krajinného rázu lokality. Součástí tohoto metodického kroku je i posouzení zásahu do krajinného rázu kalamitami. Jde o vyhodnocení vlivu a výsledného působení kalamit na jednotlivé typické znaky krajinného rázu.

V dosavadním hodnocení krajinného rázu, byla věnovaná pozornost především potenciálním přírodním hodnotám původní krajiny bez objektivního současného stavu kolapsu a historii způsobů využívání krajiny a jejímu osídlení. Z terciární struktury krajinného rázu je věnovaná pozornost především estetickým hodnotám. Zcela opomíjený „čtvrtý rozměr“ krajinného rázu je otázkou nehmotných veličin duchovního pozadí, přičemž je evidentní, že v případě konfliktu stran okolo bezzásahovosti a znepřístupnění Šumavy se již nejedná jen o odbornou záležitost ekologů, lesních hospodářů nebo ochránců přírody, ale střet dvou protichůdných názorů. V tomto směru lze zaznamenat řadu ideologických propagačních materiálů aktivistů a ekologů, kteří jsou zastánci hlubinné ekologie, tedy ideologie a doktríny návratu k divočině, zeleného srdce Evropy apod. Naproti tomu racionální argumentace autorů zastávajících tradiční, konzervativní názory v literatuře a publikacích, na této duchovní rovině, kteří zcela chybí. K podobným závěrům dochází poslední studie (Valtr 2012), poukazující na nedostatek racionální argumentace, což vede k radikalizující se aktivitě občanských iniciativ, případně i některých odborníků.

Jak již bylo uvedeno, rozhodujícím kritériem kvality hodnocení krajinného rázu je jeho komplexnost a vyváženost všech tří struktur. Vzhledem k tomu, že přírodní hodnoty historie osídlení a způsobů využívání jsou dostatečně popsány jinými autory, je žádoucí a vzhledem k radikalizující se situaci střetu dvou stran, zabývat se duchovním rozměrem tradičních hodnot, které daly vznik a současnou podobu západní části Šumavy a čerpají z křesťanských hodnot. Přitom je zřejmé, že výsledkem tohoto zhodnocení nemůže být návrat k podobě života obyvatel a stavu krajiny před rokem 1938, ale rozumný postoj všech zodpovědných účastníků vzniklého konfliktu, vycházející z reality. Eliminovat nebo minimalizovat střet člověka s přírodou tak, jak mají za cíl bezzásahové ideologie, je možné jedině na základě vědeckého bádání, které čerpá z poznání minulosti.

Míra dochovanosti krajinného rázu západní části Šumavy

Bohužel povinnost „ze zákona“ provádět monitoring přírodních procesů na území NP Šumava není naplněna a nemůže být proto stanoven konkrétní předmět ochrany v konkrétní lokalitě nebo oblasti. Proto je během posledních dvaceti let měněna koncepce ochrany NP Šumava a vymezení jejich zón ochrany. Přesto je možné pro účely terciární struktury krajinného rázu provést obecně platné vyhodnocení sociokoregion

Sociokoregion	Míra dochovanosti typických znaků krajinného rázu
Královský hvozd	Disturbanční odumírání hřebenových horských smrčín, ztráta pohledového horizontu a typických dominant (Ostrý, Jezerní hora) Neobnovené turistické stezky, znemožnění panoramatických pohledů a poznání krajiny člověkem Obnažené skalnaté hřebenové horských lesů s mrtvými stromy, stísněné pocity
Šumavské pláne	Zarůstání bezlesí náletem smrku, ztráta vizuálně vnímaných scénérií a horizontů Snížení druhové diverzity a pestrosti luk a pastvin v zónách bezzásahovosti Změna typického obrazu plužin a rozptýlené zástavby (Zhůří, Stodůlky) Cestní síť redukována na účelově budované vojenské cesty, zlikvidovaná sídla a stavení

Pošumaví	Postupující sukcese vysoko položených plužin Členění pozemků bezlesí nezachované, porušené měřítko krajiny scelením a velkoplošným využíváním
----------	--

Aby bylo možné vyhodnotit názorový střet, je nutné provést srovnání jednotlivých okruhů problematik tradičních konzervativních hodnot a ideologie hlubinné ekologie.

Srovnání tradičních konzervativních hodnot a ideologie hlubinné ekologie

Okruh problematiky	Tradiční konzervativní hodnoty	Ideologie hlubinné ekologie
Ochrana přírody a krajiny	Asistenční péče a diferencované způsoby využívání ekosystémů	Bezzásahovost a zneprístupnění krajiny, ztráta biodiverzity
	Aktivní přístup k ochraně životního prostředí člověka	Omezování člověka na úroveň minimálního vlivu na ostatní formy života
	Potřeba monitoringu a kontinuálního vyhodnocování přírodních procesů	Nemožnost podrobení problematiky Šumavy racionální analýze
	Zachování historické kontinuity kulturní krajiny s diferencovanou péčí a ochranou svěřeného dědictví	Mýtus divočiny na území Šumavy a strnulá doktrína pasivního spoléhání na Matku přírodu
Využívání a bydlení v krajině	Udržitelný rozvoj území a racionálně aplikovaná krajinná politika a územní plánování	Nezájem o život lidí bydlících na území NP Šumava a dogmatické sledování ideologických cílů
	Identita člověka s domovem, krajinou, pocit důvěrnosti a bezpečí, zachování kvality života lidí	Odcizení člověka od přírody a místa, kde bydlí, vylidnění krajiny a zpřístupnění jen pro vyvolené vědce
	Diferencované, šetrné zemědělské využívání bezlesí a lesů, udržení biodiverzity	Ponechání ekosystému samovolnému procesu neřízené sukcese, pustina
	Zachování a obnovení polních a lesních cest a turistických tras pro regulovanou návštěvnost	Zrušení cest a komunikací „ve jménu“ experimentu stoleté proměny Šumavy
Duchovní oblast, náboženství a občanské postoje	Spolupráce člověka se Stvořitelem na péči o Zemi, správa Země	Uctívání bohů přírodních sil a spoléhání na vesmírnou energii
	Víra v Boha a odkaz otců ke křesťanským hodnotám	Ekologicky spirituální kultura orientovaná směrem k New Age
	Respektování zákonných norem, občanských práv a povinností, etické postoje	Nábožensko-fundamentální hnutí s nátlakovými akcemi občanských iniciativ
	Zodpovědnost za stav krajiny, předběžná opatrnost, plánování, mezigenerační solidarita	Fatalismus determinující i zničení Šumavy broukem nebo ohněm, zhouba
	Láska a snášenlivost	Nerespektování obyvatel a přírodních hodnot, nesnášenlivost

Poznámka: Propad etiky je dnes obecným jevem duchovního vykořenění a devastací morálních hodnot.

Zákonná povinnost provádět monitoring přírodních procesů na území NP Šumava není naplněna a tak nemůže být stanoven konkrétní předmět ochrany v jednotlivých lokalitách a oblastech. Během posledních dvaceti let je měněna koncepce ochrany NP Šumava i vymezení jejich zón ochrany.

Současnou situaci regionu západní části Šumavy je možné přirovnat ke kolapsu regionu jak z hlediska přírodního prostředí, tak v geopolitické a sociální oblasti. Odborníci i politici se shodnou, že tato prohlubující se krize má již mezinárodní rozměr v rámci střední Evropy. Chybí nejen dlouhodobý monitoring přírodních procesů na území Národního parku Šumava, ale i situační analýza, která by objektivně popsala problém z hlediska celostního pojetí. Řada odborníků je

nucena konstatovat, že místně příslušné správě na úseku ochrany přírody chybí dlouhodobá nebo alespoň střednědobá koncepce, který by respektovala kontinuitu vývoje této vzácné a cenné krajiny.

Podle všech indicií je kolaps Šumavy teprve v počátečním stádiu a období regenerace socioekoreginu bude trvat desítky let. Tím, že se neustále prohlubuje neřád, ztráty v ekonomice a celkový úpadek civilizace, zvyšuje se náročnost na občanské postoje každého jedince.

Kontakt:

Ing. Alexandr Václav Mazín, ředitel Pozemkového úřadu Plzeň / Občanské sdružení Otevřená Šumava,
mail: Alexandr.Vaclav.Mazin@seznam.cz

Předsedkyně Poslanecké sněmovny
Miroslava Němcová
Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

Plzeň 5. 6. 2012

Vážený paní předsedkyně PS ČR,

jsem rád, že publikace **Šumava a její perspektivy I.** je na světě, proto Vám posílám propagační výtisk. Řada spoluautorů požadovala co nejrychlejší vydání, aby byla na světě oponentura vůči vynucované bezzásahovosti a podklad k vyjednání racionální koncepce vč. zákona o Šumavě (proto je poněkud uspěchaná). Na Šumavě se odehrává zásadní střet teoretických biologů (vč. části entomologů, pro něž usychající stromy jsou rajským světem), navíc ovlivněných tzv. hlubinnou ekologií, versus aplikovaní biologové – lesníci, zemědělci či zahradníci (ale i místní obyvatelé a turisté), jež jsou však z praxe znalí přírodních procesů, biologických cyklů a ekologických principů a zákonitostí. Ideologická skupinka, (která za M. Bursíka) arogantně naoktrojovala bezbřehou bezzásahovou „divočinu“ v kulturních ekosystémech, zapomíná na demokratické principy, možnost vyjádřit názor a demokraticky se rozhodnout.

Ideologická skupinka bezzásahovců je finančně bohatě dotovaná (např. z EU – doc. Miko) aj., sofistikovaně mediálně podporovaná (vč. posledního filmů blokádníků), racionální protistrana využívá převážně své prostředky v obhajobě veřejného zájmu a trvalé udržitelnosti.

Jménem zdravé společnosti Vás prosím o prověření připravovaného zákona o Šumavě, resp. zdokladování opodstatěnosti specifikovaných požadavků, neboť uspěchanost se může generačně vymstít. Zatím NP Šumava de facto existoval protikákonně, neboť měl být zřízen zákonem.

Proto uvádím z připravovaného dílu II. stat' o připravovaném zákonu:

Zákon o NP Šumava a nová zonace

„Kde je vůle, tam je i cesta.“

G. B. Shaw

Politici a úředníci musí fungovat nikoliv jako autoritativní státní „vrchnost“, formulující sami ochránářské vize, ale jako služebníci veřejnosti a moderátoři jejich diskuze s odborníky. Ideologové bezzásahovosti ve zkulturněné krajině programově likvidují rodinné stříbro – krajinu Šumavy pro imaginární vizi kočičího zlata - divočiny Šumavy.

Velkoryse vymezený NP Šumava začíná postrádat smysluplnost. Náš největší národní park Šumava nebyl zřízen zákonem, ale pouze Nařízením vlády a tak existoval „protizákonně“ 20 let, neboť zákon o ochraně přírody říká, že NP se zřizuje zákonem. Sousední NP Bavorský les je třetinový, bez obcí, zatímco na **naší straně byl NP vyhlášen na katastrálních územích 22 obcí.** Obce v NPŠ se sdružily do Svazu obcí NP Šumava s cílem hájit oprávněné zájmy občanů. Na území NP má své pozemky a nemovitosti, obvykle lesy, řada dalších právnických a fyzických subjektů. Ve městech Kašperské Hory a Vimperk platí usnesení

městského zastupitelstva o vystoupení z NP, pokud nedojde k dohodě.

Dogmaticky prosazovaná bezzásahovost je v reálné situaci Šumavy zcela nesmyslným, reálně neodůvodněným, zločinným hazardem. V případě prosazení „divočiny“, by zonace Šumavy pozbývala svůj smysl, neboť by byla totálně zneprístupněna. Návrh zákona o NP by měl být projednán a odsouhlasen obcemi na území NP a připomínkován jednotlivými ministerstvy.

Prosazovaná rozsáhlá až většinová bezzásahovost je naprosto nesmyslná, vzhledem ke skutečnosti, že naprostá většina biotopů NP Šumava je druhotných, zcela nestabilních. Přínos našich historických pralesových lokalit zdaleka nenaplnil proklamované kýžené potřeby zajištění biodiverzity a ekosystémové stability, což dokládá vědecká analýza Dynamika vývoje pralesových rezervací III, zpracovaná 7 autory a publikovaná v r. 2012 v Akademii Praha. Závažné poučení z jejich závěrů spočívá ve skutečnosti, že ani ty bez lidské asistence nedokáží přežít, neboť:

- **je nezbytné celistvé oplocení rezervací** (k ochraně před nadměrným okusem jelení zvěří) pro umožnění přirozené obnovy dřevin
- **existence klimaxových společenstev v okolí** je podmínkou, že po disturbančním rozpadu nedojde k zániku a degradaci půd do předklimaxových stadií
- **porosty, které nesplňují kritéria strukturní diferenciaci, druhového zastoupení a genetického původu nelze zařazovat do bezzásahového režimu**
- **nezbytné je návazné okolní stabilizační ochranné pásmo** k tlumení disturbancí (polomy, kůrovce) a tam: provádět výchovu strukturně (tloušťkově i výškově) diferencovaných porostů, realizovat „kotlíky“ buku a jedle a výběrným hospodařením zajišťovat trvalost a stabilitu porostů.

Proto by vůbec neměla být bezzásahovost zaváděna na území chráněné Šumavy, s výjimkou současných pralesových rezervací, avšak i ty, jak bylo prokázáno, potřebují naši pomoc.

Návrh zákona o NPŠ předložený současným ministrem životního prostředí Tomášem Chalupou naprosto nereflexuje současnou skutečnost a biotopové stabilizační potřeby. Jeho „přínos“ mj. také spočívá v návrhu převodu části finančních prostředků MŽP na MF a dále v omezení financí pro Správu NPŠ.

Samovolný bezzásahový vývoj pomocí přírodních procesů, který je základním požadavkem ideologů divočiny, je bez obrovských environmentálních, ekonomických a sociálních škod možný jen v přírodních biotopech. Původně byla vytypována 4 „jádrová“ území:

- Modravské slatě s horskými a podmáčenými smrčínami (jež byly bezzásahovostí zlikvidovány) a tetřevem
- Třístoličník – Trojmezna s ledovcovým karem, horským pralesem (který bezzásahovostí byl zlikvidován) a výškově zonovanou vegetací (smrkové bučiny, papratkové smrčiny)
- Křemelná s blatkovými bory, rašeliništi, územím VVP a tetřívkem
- Vltavský luh s údolními rašeliništi, mokřady a blatkovými bory.

Postupně pak požadavky na bezzásahová území dále rychle narůstaly, s tím, že některá území jsou označena jako přípravná, pro jejich předání přírodním procesům a živlům.

Co vlastně chrání NP Šumava? - O nás bez nás

Ing. A. Schubert

Předseda Světové komise pro chráněná území Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN) Nikita Lopoukhine (Lopuchin) se písemně obrátil na ministra životního prostředí Tomáše Chalupu s obavou o budoucnost Národního parku Šumava. Učinil tak v kontextu připravovaného zákona o Národním parku Šumava.

Za dvacet let bylo o šumavské kůrovcové specialitě napsáno či řečeno mnoho laických i odborných názorů v různé kvalitě. Názor pana předsedy světové komise však, dle mého názoru, vysoce ční nad odbornými, politickými, ombudsmanskými, selskými či fundamentalistickými názory na Šumavu. Pan Lopoukhine ve svém dopise píše: „Velké části šumavských lesů jsou nezkažené habitaty, což odůvodňuje jejich určení jako národního parku (kategorie IUCN II)“. Toto tvrzení je absurdní v kontextu faktu, že od 16. století probíhala v šumavských lesích, až na maloplošné výjimky, jejich přeměna na hospodářský les. Výsledek přerodu byl základem pro vyhlášení největšího lesnatého národního parku široko daleko a ani uplynulé dvacetiletí ponechávání některých částí šumavské přírody svému osudu nemohlo vytvořit 93% přírodní zóny parku, jak píše pan Lopoukhine. Názor pana předsedy se dle jeho sdělení opírá o informace řady členů WCPA a IUCN, kteří ho informovali o svých vážných obavách. Z toho usuzuji, že pan předseda nikdy na Šumavě nebyl, jelikož mimo vyjmenované významné populace rysa, puštica bělavého a losa evropského, by nezapomněl na tetřeva hlušce (coby ptáka roku 2012) či kulíška nejmenšího, namísto zbloudilého a vycpaného losa. Avšak

mimo vyjmenované druhy je Šumava domovem člověka.

Na to pan předseda zapomněl a nezbývá než doufat, že nepatří mezi ty, kteří chtějí vyexpedovat šumavský lid mimo území národního parku, jak je tomu pravděpodobně u těch, z jejichž informací vycházel.

Co je však na celém dopise zarážející je hodnocení ekonomického přínosu. Pan Lopoukhine zřejmě nemá informaci, že stávající I. (přírodní) zóna má 13% výměry národního parku. Návrh zákona o národním parku, který jsem považoval za konsensuální produkt zástupců pracovní skupiny ministra Chalupy, předpokládá navýšení na 26%. Pokud dobře počítám, tak dochází k rozšíření přírodní zóny a nikoliv k jejímu zmenšení, což je v rozporu se zásadami uvažovanými v 5. cíli strategického plánu, jak hartusí Lopoukhine. Kde však příslušný komisař vyvěštil názor, že aktivní ochrana proti kůrovcům může mít pozitivní vliv na turistiku a místní ekonomiku? O Šumavě už bylo řečeno mnoho hloupostí, ale tato hloupost může kralovat. Přesto dopis pana Lopoukhina přináší zásadní informaci. Kategorie II. dle IUCN znamená 93% přírodní zóny. To Šumava nesplňuje a nikdy, pokud budou v české kotlině žít lidé, splňovat nemůže. Je na vládě české republiky, která v roce 1991 šumavský park vyhlásila, aby jasným stanoviskem zamezila mezinárodně šířeným hloupostem, které degradují Šumavu „na prostor určený významné populaci losa evropského“.

a) Návrh Plzeňského kraje

Návrh byl připraven Plzeňským krajem ve spolupráci s Jihočeským krajem a šumavskými obcemi. Obce na území NP Šumava nebyly při vymezení NP vyjmuty z chráněného národního parku jako je to obecně obvyklé. Proto návrh zákona vymezuje ještě další zónu IV. Dále upravuje pravidla co se v jednotlivých zónách může a co ne. Určuje, že ve II. a III. zóně musí NP zasahovat proti škůdcům lesa (např. kůrovci). Dále stanoví, že I. zóna bude v těch opravdu hodně nejceněnějších územích a bude mít rozlohu 18 %. Druhé zóny, které do 20 - 30 let mohou cílenou lidskou činností přejít v I. zónu, budou mít rozlohu 17 %. Cestní síť, která prochází I. zónou, budou lidé moci využívat, takže návrh zákona více otevírá národní park lidem.

Druhé zóny dle zák. č. 4/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny neměly, a v některých paragrafech do dneška nemají, žádné kompetence ani právo se k věcem ochrany přírody a krajiny vyslovovat. Plzeňskému kraji se některá opatření ochrany přírody v NP Šumava nelíbí a nesouhlasí s nimi. Na Plzeňské části NP jsou z přírodního hlediska nejceněnější oblasti, a proto je zde 42 % plochy NP bezzásahová, kde se nezasahuje ani proti škůdcům lesa – kůrovci a to má za následek plošné uschnutí lesa. Předchozí vedení PK bylo s takovou situací nespokojeno a tehdejší hejtman MUDr. P. Zimmermann inicioval vypracování návrhu zákona o NP Šumava. Tento návrh Zastupitelstvo PK jednohlasně schválilo. Nové vedení PK mělo a má na situaci v NP stejný názor jako jeho předchůdci. Původní návrh zákona se jevil jako málo účinný pro likvidaci kůrovce na Šumavě, a byl tedy stažen a přepracován do nové podoby.

Hlavní myšlenky návrhu zákona o NP Plzeňského kraje:

- Splňuje požadavek zák. č. 114/1992 o ochraně přírody a krajiny aby NP byl zřízen zákonem
- Zachovává současnou rozlohu NPŠ a přesně definuje předměty ochrany a účel vyhlášení
- Zavádí přehledný 4-stupňový systém zonace území NPŠ (doposud byl 3.stupňový), vycházející z převažujícího režimu péče:
 - I. zóna – nejceněnější území s minimem zásahů člověka
 - II. zóna – cenné území potenciálně směřující ve střednědobém horizontu k první zóně
 - III. zóna – pozměněné ekosystémy vyžadující intenzivní péči za účelem stabilizace a zlepšení stavu
 - IV. zóna – intenzivně využívaná území, zastavěná a zastavitelná území.
- Sceluje současnou roztříštěnou zonaci a zvyšuje podíl I. zóny ochrany přírody ze 13 na 18 % území NPŠ. Za 20-30 let by mohla I. zóna tvořit až zhruba 30 % území NPŠ.
- Vymezení I. a II. zóny je součástí zákona, a tedy příp. změny zonací bude možno provádět jen novelou zákona, což přispěje k větší stabilitě a dlouhodobější koncepci
- Vytváří předpoklady pro vznik bezzásahových oblastí pouze na území I. zóny
- Garantuje zvýšení počtu značených cest na území NPŠ, které budou zpřístupněny návštěvníkům parku. Pokud se však naskytne nějaký ochranný důvod, např. hnízdění tetřevů hlušců, může být každá cesta samozřejmě dočasně uzavřena
- Nastavuje na základě zonace limity pro využití NPŠ, např. pro rozvoj obcí, stavební činnost, turistiku a rekreaci, zemědělství, péči o les a ostatní pozemky
- Odděluje výkon státní správy od výkonu správy nad územím NPŠ zřízením obecně prospěšné společnosti (o.p.s.), která zlepší systém veřejné kontroly nad hospodařením se státním majetkem na území NPŠ, vytvoří pracovní příležitosti a příp. zisk vrátí do zlepšení stavu NPŠ
- Ve II. až IV. zóně parku posiluje předpoklady pro efektivní zásahy při mimořádných situacích, např. větrné

kalamity nebo přemnožení kůrovce.

Uvedený návrh byl vládou odmítnut vzhledem ke skutečnosti, že ministr životního prostředí předloží ministerský návrh. Vadila navržená zonace, zejména malý podíl divočiny a IV. zóna, dále povinnost, nikoliv možnost, správce NP zasahovat proti kůrovci a dále obecně prospěšná společnost, která by vykonávala lesnické činnosti.

b) Vládní návrh

Vládní návrh byl zpracován po více než půlroční přípravě u kulatého stolu řadou osobností a projednávání zonace s obcemi národního parku jako tzv. kompromisní návrh. Snahou bylo jasně specifikovat kritéria a podmínky, jak se bude o NP pečovat v dlouhodobé perspektivě (resp. aby nedocházelo ke změnám koncepce pod vlivem ministra ŽP a ředitele NP). Návrh zákona dává najevo, že se společnost orkánem nepoučila a nehodlá z toho vyvozovat důsledky a mimořádná opatření.

Ministr Tomáš Chalupa v lednu 2012 připravil znění zákona o NP Šumava, který má rozlohu 68 tis. ha. Ostře sledovaná I. zóna by měla z původních 13 % být zvětšena na 26,53 % (z toho 22,08 % bezzásahová + 4,46 % dočasně zásahová), dále II.a. zóna 8,49 % – přípravná pro převod do I. zóny, takže I. zóna by dosáhla výměry 35 %. II.b. zóna se navrhuje 59,87 %. Pro bezzásahovou zónu je připraveno 15 tisíc ha, pro zónu drobnými dočasnými zásahy člověka 3 tisíce ha a ve stejném režimu dalších 5,8 tisíc ha, což dohromady činí 24 tisíc ha v I. zóně, což je vlastně rozloha celého NP Bavorský les (kde je 12 tisíc ha v I. zóně).

Tento návrh požaduje, aby III. zóna zaujímala pouze 5,12 % rozlohy NPŠ. V tomto území mají obce, podle platné územně plánovací dokumentace se možnost rozvíjet pouze ve vymezeném zastavěném a zastavitelném území.

Součástí tohoto návrhu byla lanovka Klápy – Hraničník, která by zpřístupnila z české strany Šumavy rakouský lyžařský areál Hochficht. Pro trasu lana a bezpečnostní evakuační odjezdovou dráhu byla z NP vyčleněna relativně velmi malá plocha 13,7 ha (v šíři 25 – 30 m), přičemž původní požadavek byl na zábor 1140 ha. V tomto území byla v r. 1995 vyhlášena I. zóna, příp. II.a. zóna (tedy možno říci jako spekulativně podobně jako u Modrého sloupu zejména k zamezení přístupu). Původní zájem byl realizovat sjezdovku na naší severní straně, kde jsou pro ni klimaticky výrazně lepší podmínky. Případný zisk se mohl vrátit ke zlepšení stavu lesů v NPŠ.

Tento návrh by měl putovat do legislativního procesu.

Připomínky poradce v lesnictví Petra Martana k navrhovanému zákonu MŽP o NP Šumava z 11.1.2012

„V navrhovaném zákonu je nepřijatelný a nebezpečný požadavek rozsahu I. zóny 26,5% ihned a 35% později (nejlépe co nejdříve), tedy bezzásahové území na 24 000 ha NP. Zákon by tak chránil nepřirozenou strukturu lesů rozsáhlé I. zóny. Návrh zákona dává najevo, že se společnost orkánem Kyrill nepoučila a nehodlá z toho vyvozovat důsledky a mimořádná opatření.

- Lesy II. a III. zón nejsou schopny zvládnout kůrovcový nápor, který na ně bude přicházet z I. zón. Bude tomu i v následujících 45 letech.
- Navrhovaný rozsah I. zón není zárukou zachování vzrostlého zeleného stromového patra, který musí být ve většinovém podílu, aby byla přirozená struktura lesů.
- Navrhovaný rozsah I. zón je zárukou toho, že na téměř celém 35% území se tamní smrkové monokulturální lesy budou periodicky rozpadat po dosažení věku 50 let. Lze předpokládat, že porosty, kterým je dnes 20 – 30 let, budou za 45 let suché. Ani za tuto dobu nelze dosáhnout 40% zastoupení buků a jedlí, aby ve všech lesích parku bylo dosaženo složení, které je schopno zvládnout kůrovcový nápor.
- Vzrostlé lesy v navrhované kat. II. A, tj. 9 000 ha, uschnou na 82 – 90 % plochy, jako je tomu dnes na 15 000 ha dosavadních bezzásahových lesů. Na tomto území budou za 15, 30, 45 let vyhlášovány I. zóny; opět jen úředně, aniž by dosáhly odpovídající kvality. Pokud bude § 5 návrhu zákona ve znění „připravováno na vstup do I. zóny“ vykládáno jako „nekáčet kůrovcem napadené stromy a nechat uschnout“, potom se do nich zařadí lesy se zcela uschlým stromovým patrem. (Zásahy v kat. II. A budou každoročním důvodem konání blokad ekologických aktivistů a MŽP nebude schopno zajistit potřebný výkon ochrany lesů.)

Pokud se § 5 bude vykládat jako „dočasně a účinně zasahovat kácením“, tak téměř všechny vzrostlé smrky budou vykáceny. Do 1. zón se tak za 15,30, 45 let zařadí paseky a mlaziny, které jsou věkově nediferencované, monokulturní a na přímém oslunění hyperaktivně odrostlé (a tím labilní proti větru). Toto je konkrétní kritérium pro kvalitu lesa, která je nevhodná k vyhlášení 1. zóny.

- V případě další velké větrné kalamity navrhovaná zonace dává předpoklad, že na 35% území budou ponechány vývraty a zlomy bez zpracování. Tím by se opakovalo to, co se stalo po orkánu Kyrill.

V návrhu zákona je souhlas s vyčleněním území ke stavbě lanovky u Nové Pece, avšak za cenu obrovských ústupků, které nakonec sníží estetickou a rekreační hodnotu celého tamního lesního území. Lesní komplex kolem lanovky bude jednou suchým lesem - obdobně jako je tomu dnes kolem Plešného jezera, neboť vykácení 14 ha lesa je velká holoseč (14x větší, než je maximum povolené v hospodářském lese), která otevře les bořivému větru a vytvoří stěny atraktivní pro množení kůrovce. Lesnictví si s tím umí poradit. Bude zasahovat na otevřených stěnách kácením kůrovcových stromů. Bude to provádět včas a do takové míry, aby se 14 ha holoseče rozrostlo „jen“ na 50 ha. Byli bychom naivní, kdybychom věřili, že tam bude platit uvedený lesnický přístup. Bude tam platit „Chalupův kompromisní 26,5% / 35% prodivočinový“ zákon a blokádisté (finančně podporováni z MŽP) budou garantem jeho dodržování. Výsledek: vytoužená lanovka na Hochficht se stovkami hektarů suchých lesů okolo! Tedy lanovka ano – ale ne uprostřed bezzásahové zóny.“

Uvedený zákon vzniká ad hoc pouze politickým přetlakem zásadních vůdčích názorových směrů a nemá své opodstatnění v analýze požadované bezzásahovosti a jejich dopadech. Zpracovaný text rozsáhle dokládá environmentální, ekonomickou i sociální škodlivost živelně zaváděné, rozsáhlé bezzásahovosti v prostoru Šumavy a jejího ukvapeného zavádění.

c) Porovnání zonace NPŠ jednotlivých návrhů

	<u>původní stav</u>	<u>krajský návrh/výhled</u>	<u>ministrský návrh/výhled</u>
I. zóna	13 %	18 / 30 %	26,53 / 35,02 %
II. zóna	83 %		
II.a (k převodu do I.)		17 %	8,49 %
II.b		50 %	59,89 %
III. zóna	4 %	15 % ?	5,14 %
IV. zóna	-	5 % ?	

Nově navrhovaná zonace vychází z ideologických, dogmatických požadavků zásadní bezzásahovosti, ne však z racionálních predikovaných z dynamických vývojových změn.

V současnosti nezodpovědným a bezohledným požadavkem bezzásahovosti si ideologové „divočiny“ ze Šumavy vytvářeli privátní „ústav experimentální biologie.“ Došlo tak ke zničení nejceněnějšího horského hřebenového pásma smrčin s pralesovými lokalitami, přičemž toto území „pro jistotu“ znepřístupnili. Stejně by chtěli dále pokračovat na Šumavě a dalších územích a ještě to akcentovat !? Tato zcela nová situace by měla být východiskem pro zaujetí zcela nového přístupu. Při současném „obchodu“ má být za ústupek 14 ha pro lanovku k lyžařské sjezdovce na rakouské straně („v prospěch obcí“) postoupeno dalších 22 % území NP ke zdivočení !!!

Ing. V. Krečmer, CSc. prohlašuje:

Upozornit bych chtěl na to, co by měli pochopit politikové: les není vhodný jako politický fant. Oni však s ním takto zacházejí - např. Topolánek versus Bursík. Dnes např. navrhovatel zákona o NPŠ pod tlakem jako politik může předpokládat, že provedl jednou ranou uspokojení tří subjektů: starostů povolením průseku na Hraničnick (plocha okolo 14 ha), zelených mužičků (cca 24 000 ha lesů v bezzásahovosti) i dřevařské lobby (asanační těžby ve II. zóně). **Ihned se ovšem ukázalo ledví zelených, kteří hodlají mít svých 75% NPŠ bezzásahových, bez jakéhokoli ohledu na cokoli dalšího. Posílají falešné informace do EU a IUCN a podněcují dalšího Nikitu k zasahování (i když se tím pan Lopuchin spíše zesměšňuje).** Lesy hlavně horské prostě nejsou vhodným fantem k politickým machinacím. Např. z polí mohou solární panely zmizet a další rok už tam může růst pšenice. Omylem zavřená továrna může zahájit znovu výrobu v krátké lhůtě. Omyl s lesy v měřítku Šumavy je ovšem na století Tohle by si měli uvědomovat politici a ti

rozumní s tím poměřovat tlaky na ně činěné a odolávat jim.

Děkuji za umožnění fungování zdravého rozumu

Pavel Valtr

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

MIROSLAVA NĚMCOVÁ

PŘEDSEDKYNĚ POSLANECKÉ SNĚMOVNY

V Praze dne 28. srpna 2012
Č. j. 7973/12

Vážený pane architektě,

děkuji Vám za velmi zajímavou publikaci „Šumava a její perspektivy“ i za informaci, kterou jste mi poslal, za zasvěcené hodnocení návrhu Plzeňského kraje i vládního návrhu. Poslanecká sněmovna si je vědoma složitosti a závažnosti problému, který se týká výjimečného území naší země.

Ujišťuji Vás, že návrhu zákona, který již prošel prvním čtením, je ve Sněmovně věnována mimořádná pozornost.

Přeji Vám hodně zdraví a úspěch ve Vašem konání.

S pozdravem

Vážený pan
Ing. aut. Arch. Pavel Valtr
UrbioProjekt
Bělohorská 3
301 64 Plzeň

Důsledky bezzásahovosti v Národním parku Šumava

Karel Simon

Lesy jsou základem života na Zemi, budeme-li trvale udržovat lesy, udržíme trvalý život

Vyhlášení Národního parku Šumava

Národní park Šumava byl zřízen nařízením vlády č. 163 ze dne 20. března 1991 (dále jen NP Šumava). Fakticky ihned po zřízení NP Šumava vedení vyhlásilo první bezzásahové zóny, jejichž důsledkem byl vznik kůrovcových kalamit.

Stav lesů před vyhlášením NP Šumava

V době vzniku NP Šumava v roce 1991 bylo prokázáno, že území Šumavy patřilo k nejzachovalejším částem krajiny nejen v České republice, ale i ve střední Evropě. Šumava byla tvořena relativně zdravými lesními porosty a spolu s Bavorským lesem vytvářela nejrozsáhlejší středoevropský lesní komplex, kdy na Šumavě se nacházely pestřejší a stabilnější ekosystémy a přírodně významnější, než na straně bavorské.

V důvodové zprávě k nařízení vlády o zřízení NP Šumava bylo konstatováno, že stanovením jeho ochranných podmínek mělo dojít jen v malé míře a s dostatečným časovým odstupem k omezení lesnických zájmů a to v souladu s dlouhodobými zájmy ochrany přírody na Šumavě.

Historie ochrana lesů Šumavy

Ochrana Šumavské přírody měla dlouholetou tradici, kdy např. v roce 1858 byl vyčleněn Boubínský prales z hospodářské činnosti, od roku 1911 je chráněno Černé a Čertovo jezero. V roce 1933 byly vyhlášeny státní přírodní rezervace např. Trojmezna hora, Rokytecká slať, Jezerní slať a další. V roce 1950 došlo vyhláškou Ministerstva školství, věd a umění č. 85 ze dne 9. ledna 1950 k obnovení a rozšíření přírodní rezervace Trojmezna hora. Těžba dřeva zde byla fakticky omezena na zabránění nebezpečí možného rozšíření hmyzích kalamit. Mj. je zde uvedeno, že tento závazek platí i pro každého dalšího nástupce v držbě. Např. v chráněných územích (Trojmezna, Prameny Vltavy...) se nacházely nesmírně cenné lesní ekosystémy (lesní porosty ve věku 200 až 400 let). Dne 27. 12. 1963 byla vyhlášena Chráněná krajinná oblast Šumava na ploše větší než 168 tis. ha.

Kůrovcové kalamity po vzniku NP Šumava jako důsledek bezzásahovosti

Po zřízení NP Šumava došlo k vyhlášení prvních bezzásahových zón, jejichž důsledkem byl vznik kůrovcových kalamit. První kůrovcová kalamita byla v roce 1993, kdy na základě podnětu České inspekce životního prostředí (dále jen ČIŽP) byl zřízen kalamitní štáb a došlo ke zpracování kůrovcové kalamity. Pouze v prvních zónách bylo zpracováno a asanováno více než 19.000,- m³ kůrovcového dříví. Tehdejší odpovědní pracovníci MŽP si uvědomovali, že v důsledku kůrovcových kalamit vznikají škody na přírodním a životním prostředí.

V následujících letech postupně docházelo k rozšíření bezzásahových území NP Šumava. V roce 1999 bylo ekologickými aktivisty zabráněno zpracování kůrovcového dříví v 1. zóně lokality „Trojmezna hora“, v roce 2003 došlo k obdobné blokádě v lokalitě „Prameny Vltavy“, čímž byl fakticky nastartován rozpad a odumření lesních porostů.

Dramatické zhoršení stavu nastalo v roce 2007, kdy nebyla zpracována veškerá větrná kalamita po orkánu Kyrill a bylo oficiálně ponecháno 140.000,- m³ dřevní hmoty k samovolnému vývoji (dle Opatření MŽP č. j. 48452/ENV/07 bylo k 30. 6. 2007 nezpracováno 270.000 m³). Na základě tohoto rozhodnutí došlo k rozšiřování bezzásahových území i na vybrané II. zóny. Následně po tomto rozhodnutí došlo k nebývalé gradaci kůrovců a jejich rozšíření na další území i mimo NP Šumava, což lze charakterizovat jako **ekologickou katastrofu v NP ŠUMAVA s ohromnými škodami na životním prostředí.**

V roce 2008 byla evidována kůrovcová těžba v NP Šumava ve výši 119.603,- m³ (tehdejší ministr ŽP tvrdil, že k rozšíření kůrovcové kalamity nedojde), v roce 2009 bylo vytěženo 299.000 m³.

v roce 2010 se již jednalo o 347.000 m³ a v roce 2011 se jednalo o 239.000 m³. V důsledku bezzásadovosti došlo k rozsáhlým kůrovcovým těžbám i u sousedních vlastníků lesa (Lesů ČR, s.p., Vojenských lesů a dalších). Ve stejném období byl zaznamenán obdobný rozsah odumřelých lesních porostů v bezzásadových územích NP.

Odbor lesního hospodářství České akademie zemědělských věd na počátku roku 2010 zveřejnil, že rozloha odumřelých lesních porostů, popřípadě bezlesí a vytěžených ploch po kůrovcových těžbách na Šumavě dosáhne 15 tis. ha v roce 2010. V roce 2012 je možné konstatovat, že se jedná o rozlohu, která se přibližuje 20 tis. ha, včetně lesů sousedních vlastníků.

Pro zajímavost uvádím, že před zřízením NP Šumava bylo za celý rok 1990 zpracováno pouze 6.453,- m³ kůrovcového dříví na celém území NP, tj. 0,1 m³ kůrovcového dříví na 1 ha. Tehdejší organizace, které na tomto území lesnický hospodařily, předaly nově vzniklému NP Šumava lesy, ve kterých nebylo potřeba provádět jakákoliv zvýšená opatření proti kůrovci, stačilo pouze dodržovat osvědčená pravidla v ochraně lesa.

Bezzásahovost nebyla a není prokazatelně v souladu s podmínkami ochrany NP Šumava, kdy vláda ve svém nařízení mimo jiné stanovila, že posláním NP Šumava je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí a současně i zachování typického vzhledu krajiny.

Škody na životním prostředí a zhoršení přírodního prostředí v NP Šumava

Současná devastace šumavských lesů, která se blíží 20.000 ha a z toho vyplývající ekologická katastrofa, nemá v historii Šumavy obdoby. Doposud největší poškození lesů Šumavy vichřicemi a kůrovcovou kalamitou bylo v letech 1868 až 1878 a to v rozsahu pouze cca na 11 tis. ha (rok 1947 - Prof. Pfeffer).

Přestože **posláním NP Šumava je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí** dle nařízení vlády č. 163 ze dne 20. března 1991, **dochází k opaku.** Na negativní dopady upozorňovali lesničtí odborníci, pracovníci ochrany lesa ČIŽP, někteří političtí představitelé, včetně pana prezidenta republiky.

Vzhledem k vývoji situace a kritice stavu v NP Šumava zpracoval Prof. Ing. Ilja Vyskot v roce 2000 odborný posudek, kterým vyčíslil škody na životním prostředí (na funkcích lesa jako složky životního prostředí) v konkrétních lesních lokalitách NP Šumava **ve výši přesahující 5 mld. Kč.**

Na základě požadavku Policie České republiky ze dne 1. září 2008 jsem vypracoval znalecký posudek z oboru lesní hospodářství, odvětví funkce lesů v krajinném (přírodním a životním) prostředí. Posudek byl zpracován dle dvou metodik, kdy jedna byla metodikou Prof. Ing. Ilji Vyskota (oficiální metodika MŽP). **Vyčíslená škoda** tímto znaleckým posudkem na životním prostředí (na funkcích lesa jako složky životního prostředí) v NP Šumava byla ve výši přesahující 32 miliard Kč, z toho škoda na funkci:

hydricko – vodohospodářské přesáhla **6,5 miliardy Kč**

ekologicko – stabilizační přesáhla **3,2 miliardy Kč**

bioprodukční přesáhla **2,5 miliardy Kč**

edaficko – půdoochranná přesáhla **6,9 miliardy Kč**

sociálně – rekreační přesáhla **6,5 miliardy Kč**

zdravotně – hygienická přesáhla **6,8 miliardy Kč.**

Současnou ekologickou škodu lze odhadnout **na více než 50 miliard Kč** ve vztahu k informacím uvedených v mediích.

Přírodní prostředí (jeho podkategorie)

Lesy

Z veřejných zdrojů lze zjistit, že od počátku zřízení NP v roce 1991 do konce roku 2008 bylo vytěženo víc než 1.008.000,- m³, v letech 2009 až 2011 to bylo 885. 000 m³ kůrovcového dříví. Zároveň docházelo k odumírání lesních porostů, lze předpokládat, že odumřelo stejné množství, tedy necelých 2 miliónů m³.

Žádný právní předpis nezakazoval a nezakazuje v 1. zónách asanovat (zpracovávat) kůrovcové dříví. Pouze v ustanovení § 22 zákona č. 114/1992 Sb., je uvedeno, citace: „ustanovení o zásazích proti škůdcům (zákon o lesích), o případech mimořádných okolností a o případech nepředvídatelných škod, lze použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody“. **Toto ustanovení v žádném případě neopravňuje dotčený státní orgán, aby svým nesouhlasem poškozoval přírodní a životní prostředí.**

V roce 2009 uvedlo MŽP v mediích, že v NP Šumava se nachází 800 ha starých holin, rozhodnutím MŽP ze dne 30. 1. 2008 byla NP Šumava udělena výjimka ze zalesňovací povinnosti na dobu 30-ti let. Pouze tyto skutečnosti prokazují, že v NP Šumava nedochází k obnově lesa tak, jak zákon o lesích ukládá.

NP Šumava obhospodařuje přibližně 48.800 ha lesa, roční přírůst je na této rozloze 300.000 m³ dřevní hmoty. Pouze za rok 2009 došlo v lesích, které obhospodařuje NP Šumava, k radikálnímu zásahu do podstaty lesa, neboť z lesa bylo vytěženo, popř. odumřelo 600.000 m³ dřevní hmoty (200 % ročního přírůstu zdravého lesa) a tato situace se opakuje i v následujících letech. Tato skutečnost (včetně rozsáhlých holin) prokazuje, že v posledních letech nejsou zajištěny předpoklady pro zachování lesa v NP Šumava, který tvoří nenahraditelnou složku životního prostředí.

Lesní půda, povrchová a podzemní voda

Lesní půda je negativně ovlivňována v bezzásahových územích NP, kde došlo k odumření lesních porostů v důsledku žíru kůrovců a na rozsáhlých holinách po těžbách kůrovcového dříví (zejména tam, kde nebylo dostatečné množství přirozené obnovy lesa) jsou vlivem vysoušení a oslunění prokázány výrazné ztráty humusu a živin z lesních půd. Dochází k mineralizaci nadložního humusu, jeho rozpadu a rozpadu mechových porostů a ke změně teplotního režimu krajiny. Vznikem holin (obdobně odumřelého lesa) na velkých plochách dochází ke změně vodního a teplotního režimu krajiny.

Negativní vliv změn lesních ekosystémů na hydrologický režim v NP Šumava byl prokázán již vědeckým pozorováním z let 1998-1999, popř. 2004. Bylo zjištěno, že vyrovnanost odtokových poměrů, nejnižší kulminační průtoky byly dosahovány ve zdravém lese, ve kterém byly naměřeny nejmenší rozdíly mezi maximálními a minimálními průtoky v porovnání se suchým stojícím lesem a holinou.

Historická měření stavu vody řeky Vltavy před narušením lesů Šumavy vichřicemi a kůrovcem a po něm v letech 1859 – 1920 (J. Šonka) prokazují zhoršení odtokových poměrů přibližně o 10 až 20%.

Minimální stavy vody Vltavy v Českých Budějovicích se po odlesnění snižovaly:

z -18,6 cm v letech 1859 až 1868 na -18,0 cm v letech 1869 až 1870, -24,25 v letech 1871 až 1874, -30,70 v letech 1875 až 1884, -46,33 v letech 1885 až 1890, - 63,40 v letech 1891 až 1900, - 65,80 v letech 1901 až 1910, - 67,20 v letech 1911 až 1920 pod normálem (382,64 cm).

Maximální stavy vody Vltavy v Českých Budějovicích se po odlesnění zvyšovaly:

z +128,30 cm v letech 1859 až 1868 na +137,00 v letech 1869 až 1870, +123,75 v letech 1871 až 1874, +190,80 v letech 1875 až 1884, +187,00 v letech 1885 až 1890, +180,30 v letech 1891 až 1900, +144,40 v letech 1901 až 1910, +138,00 v letech 1911 až 1920.

Průměrný roční stav vody Vltavy v Českých Budějovicích:

+15,20 cm v letech 1859 až 1868, +14,50 v letech 1869 až 1870, +1,25 v letech 1871 až 1874, +6,70 v letech 1875 až 1884, -6,33 v letech 1885 až 1890, -25,10 v letech 1891 až 1900, -30,90 v letech 1901 až 1910, -45,43 v letech 1911 až 1920.

Devastace šumavských lesů měla vliv na rozsah povodní v roce 1890 a dle mého názoru i na povodně v roce 2002.

Snížená schopnost akumulace vody na tak rozsáhlém území Šumavy v důsledku bezzásahovosti měla a má za následek v době extrémních klimatických podmínek zvýšení rizika škod z povodní, případně riziko nedostatku vody v suchých obdobích. Přitom celé **území NP Šumava je zahrnuto do Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV)** a fakticky odpovídá hranicím CHKO Šumava (vyhlášené nařízením vlády č. 40/1978 Sb.) podle zákona o vodách. V CHOPAV mají být

uplatňována ochranná opatření, jejichž cílem je zabránit snižování vodního potenciálu území, nepříznivým změnám jakosti vod a takovým zásahům do přírodních poměrů, které by mohly negativně ovlivnit vodohospodářskou funkci území (přirozená retenční schopnost a možný zdroj pitné vody). Vyhlášení bezzásahových zón je v přímém rozporu s tímto nařízením vlády.

Z výše uvedeného lze dovodit, že škody z povodní roku 2002 byly i z části způsobeny počínající devastací šumavských lesů. Současná ekologická katastrofa v šumavských lesích by v případě obdobných povodní, jako v roce 2002, znamenala ještě větší rozsah škod, za kterými je **v prvopočátku chybné lidské rozhodnutí o vyhlášení bezzásahových území.**

Klima

Ročně dochází ke ztrátě desítek tisíc tun na produkci kyslíku v důsledku odumřelých lesních porostů, holin a dalších ploch po kůrovcových těžbách, zároveň je přírodní prostředí ochuzeno o možnost vázat desítky tisíc tun uhlíku. Tento deficit bude trvat desítky let a to pouze za předpokladu, že budou holiny co nejrychleji zalesněny. Zároveň se z rozpadající stromové biomasy uvolňuje uhlík a dochází k postupnému uvolňování stovek tisíc tun uhlíku ve formě CO² (skleníkového plynu) do ovzduší.

Ptačí oblast Šumava

Nařízením vlády č. 681/2004 byla vymezena Ptačí oblasti Šumava. Cílem ochrany ptačí oblasti bylo zachování a obnova ekosystémů významných pro následující druhy ptáků - např.: kulíška nejmenšího (*Glaucidium passerinum*), sýce rousného (*Aegolius funereus*) a datlíka tříprstého (*Picoides tridactylus*). Výskyt těchto ptáků je vázán na souvislé staré jehličnaté lesy.

Likvidace biotopů výše uvedených druhů ptáků (popř. dalších druhů chráněných nařízením vlády č. 681/2004) v důsledku bezzásadovosti dosahuje až plochu o rozloze 20.000 ha. Uvedené druhy jsou zařazeny podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., mezi zvláště chráněné druhy živočichů, čímž dochází i k porušování zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Vzhled krajiny a krajinný ráz

V nařízení vlády č. 163 ze dne 20. března 1991 bylo mj. uvedeno, že posláním parku je zachování typického vzhledu krajiny. Rozsáhlé plochy odumřelých lesů a kůrovcové holiny výrazně mění vzhled krajiny a krajinný ráz. Hluboké šumavské hvozdy, které měly být chráněny pro jejich jedinečnost a cennost, nahradily mrtvé lesy, torza jednotlivých souší a velké kůrovcové holiny.

Ekonomické škody

MŽP v roce 2008 poskytlo dotaci NP Šumava z veřejných prostředků ve výši 326 milionů Kč, během tří let se jednalo o skoro 1 miliardu Kč. V této souvislosti je potřebné zdůraznit, že lesnické organizace před zřízením NP Šumava vytvářely zisk a zabezpečovaly zaměstnanost místního obyvatelstva.

Majetkové škody lze odhadnout v důsledku ponechání přibližně 2 milionů m³ dřevní hmoty k samovolnému rozpadu (je možné, že se jedná o výrazně vyšší množství) přibližně na 4 miliardy Kč. Nezanedbatelné jsou i ztráty při prodeji kůrovcového dříví, kdy např. v roce 2009 mohly tyto ztráty představovat přibližně 100 až 150 mil. Škody na životním a přírodním prostředí v přímé souvislosti s rozpadem dřevní hmoty (bezzásadová území) jsem uvedl v předcházející části mého materiálu.

Neuvěřitelná je skutečnost, že v NP Šumava je nedostatek palivové dřeva pro místní občany. Přitom v sousedství obcí se rozpadá 2 miliony m³ dřevní hmoty, ze které se uvolňuje CO² (skleníkový plyn).

Kůrovcová kalamita v rozsáhlých bezzásadových územích sousedících s lesy dalších vlastníků prokazatelně zvyšuje rozsah škod z kůrovcových těžeb u těchto vlastníků (§ 32 odst. 6 lesního zákona). Dochází ke škodám na přírůstu a ke škodám při prodeji kůrovcového dříví v desítkách milionů Kč.

Závěr

Každá rozumná společnost své lesy chrání a má k nim úctu, navazuje na práci předcházejících generací a dělá vše proto, aby lesy jako národní bohatství mohla předat následujícím generacím. Naše společnost má toto zakotveno v zákoně o lesích, v ustanovení § 1 je uvedeno, že les tvoří nenahraditelnou složku životního prostředí a je národním bohatstvím.

V roce 1991 jsem se podílel na zpracování materiálů pro důvodovou zprávu k nařízení vlády o zřízení NP, v dalších letech jsem s kolegy upozorňoval na rizika ohrožení a poškození životního prostředí v NP v důsledku bezzásahovosti. Měl jsem to štěstí, že jsem mohl v roce 1991, popř. v dalších letech navštívit Prameny Vltavy, Trojmeznou a další lokality se staletými lesními porosty, které pamatovaly ještě takové osobnosti, jako byli Adalbert Stifter, Karel Klostermann a další. V současné době mohou návštěvníci Pramenů Vltavy a Trojmezné „obdivovat“ pouze mrtvé lesy a torza stromů. Realizací myšlenky bezzásahovosti došlo ve velmi krátké době k odumření 200 až 400 let starých šumavských velikánů jak na výše uvedených, tak i na dalších lokalitách. Závěrem si dovoluji ocitovat H. Weidingera (Forstamt der Stadt Wien), který takto popisuje společenský význam lesa:

„Lesy jsou skutečným produkčním zázrakem. Zvláštní význam nabývají jejich obecně prospěšné funkce. Lesy to jsou zelené plíce a vynikající regulátor klimatu. Ze vzduchu filtrují prach a škodlivé látky, zpomalují proudění vzduchu a působí na vyrovnávání teploty. Lesy jsou ale také zdrojem čisté, pitné vody, hromadí a čistí velká množství srážek a regulují oběh vody daleko za hranicemi svého ekosystému.“

Ing. Karel Simon, soudní znalec, e-mail: simonkarel135@seznam.cz

ŠUMAVA: Inkvizice přijíždí

Tomáš Jirsa, Jiřina Rippelová, senátoři s volebními obvody na Šumavě

Minulý týden Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl v právní věci žalobců a) Okrašlovací spolek Zdíkovska, b) Zdeňky Křenové, c) Ivana Adama, proti žalované Správě Národního parku Šumava o žalobě proti nezákonnému zásahu správního orgánu tak, že tuto žalobu zamítl. Laicky řečeno, jednalo se o zamítnutí žaloby proti loňskému kácení v lokalitě Na Ztraceném, nedaleko Ptačího potoka. Kácení, jak bylo prokázáno, v této lokalitě pomohlo zastavit kůrovcovou kalamitu. Nicméně na základně písemných stížností do Bruselu od stejných a podobných ekoaktivistů (v běžném životě se tomu říká udavačské dopisy), přijíždí tento týden na Šumavu komise EU. Úředníci EU mají posoudit, zda Česká republika v Národním parku Šumava neporušuje biotop tetřeva. Nebudou posuzovat, zda k ohrožení tetřeva fakticky došlo, ale papíry, výjimky a úřad. Budou posuzovat možné porušení evropských směrnic a jejich správnou implementaci.

Z přípravy návštěvy je zřejmé, že zástupci EU čile komunikují náplň programu s českými ekoaktivisty, kteří si kladou další a další podmínky. Pod záminkou, že úředníci EU nejsou podle protokolu partnerem pro českou politickou reprezentaci, odmítli evropští úředníci setkání se senátory reprezentujícími šumavské obce a města. Zato si vyžádali setkání s paní Kjučukovou z Okrašlovacího spolku Zdíkovska. Je zřejmé, že přijíždějí lidé, kteří již mají zadání, jaký bude výsledek jejich kontroly.

Kdyby nám, senátorům, bylo umožněno se s bruselskou komisí setkat, předložili bychom jí usnesení pléna Senátu požadující zastavení kůrovcové kalamity na Šumavě. Předložili bychom jí usnesení zastupitelstva Jihočeského kraje podporující činnost ředitele Stráského. Ukázali bychom jim petici Zachraňme Šumavu, kterou podepsalo více než 20 tisíc lidí. Také bychom jim předložili doklady o tom, jak hlavní strůjce šumavské "divočiny", bývalý ministr životního prostředí a dnes evropský úředník Ladislav Miko, nasměroval do propagace a obhajoby suchého lesa na Šumavě stovky milionů korun. A hlavně bychom komisařům ukázali naprosto suché a mrtvé lesy na

Pramenech Vltavy, suché lesy v okolí Plešného jezera a další tisíce hektarů zdevastovaného lesa uprostřed Evropy.

Ptali bychom se evropských úředníků, jak mohli souhlasit s tím, že příslušná vedení Správy Národního parku Šumava a ministři životního prostředí ČR v letech 2006 až 2010 nastolili při spravování lesa management nezasahování, čímž došlo po záměrném nezpracování části polomů po orkánu Kyril k rozsáhlé kůrovcové gradaci a uhynutí dospělého smrkového lesa na ploše více než 10 tisíc hektarů. Tři miliony uhynulých stromů na těchto plochách se postupně lámou a padají k zemi. Tím došlo k zásadní negativní změně biotopu Ptačí oblasti NATURA 2000, který má být dle evropských směrnic udržován ve stavu vyhlášení, případně zlepšen. Mimo to vznikly v místech, kde bylo možno přemnoženého kůrovce hubit, rozsáhlé paseky o rozloze přesahující více než 3 tisíce hektarů. Ptačí oblast byla vyhlášena k ochraně řady druhů ptáků, mimo jiné také těch, kteří hnízdí v dutinách starých stromů. Každý vidí, že staré stromy zmizely na cca 80 až 100 let. Na tisících hektarech lesa došlo k negativní změně biotopu tolik chráněného tetřeva hlušce, který se musel přestěhovat do zásahových částí NPŠ, tedy do dosud zelených lesů, které jsou mu domovem. V těchto lesích se běžně hospodář a tetřev zde s lesníky a těžaři běžně žije. To vše nechával Brusel bez komentáře, úředníci přijíždějí až nyní, kdy se správcům parku daří kůrovcovou kalamitu eliminovat.

V těchto souvislostech si musíme klást otázku, zda Českou republiku ještě řídí národní parlament a volené orgány a o právu rozhodují české soudy, anebo rozhodují úředníci z Bruselu a paní Kjučuková. Je také zřejmé, jaký bude mít návštěva z EU mediální výsledek v České republice. Nevládní organizace, ekoaktivisté a jim naklonění novináři budou bombasticky prezentovat závěry komise jako svoji svatou pravdu proti zločinnému vedení Národního parku Šumava. Výše uvedené rozhodnutí českobudějovického Krajského soudu média téměř nezaznamenala. Názor evropských úředníků, tak jako již pouhé ohlášení jejich návštěvy, bude plnit přední stránky novin. Rádi bychom se mylili, ale bude-li to tak, jak předpokládáme a závěry komise EU budou namířené proti vůli českých volených orgánů, resp. vůli českých občanů, opět celá záležitost přispěje k dalšímu růstu euroskepticismu v České republice.

Úbytky zemědělské půdy v západní části Národního parku a CHKO Šumava

V. A. Mazín, soudní znalec v oboru ochrany zemědělské půdy a krajinné ekologie

Klíčová slova

Marginální oblasti, indikátory trvale udržitelného rozvoje společnosti, pozemkové úpravy, nesoulady katastru nemovitosti, úbytky zemědělské půdy, biodiverzita

Abstrakt

V rámci provádění pozemkových úprav na území NP a CHKO Šumava jsou identifikovány poměrně velké úbytky zemědělské půdy, způsobené nízkými energomateriálovými vstupy do trvalých travních porostů. Jedná se o desítky až stovky hektarů bývalé půdy, kterou již nelze zúrodnit, ani jinak aktivovat pro bioprodukcii. Tato degradace zemědělské půdy má negativní dopady i na biodiverzitu a udržitelný rozvoj regionu.

Úvod

Pokud je zmiňován úbytek zemědělské půdy v ČR, pak především v souvislosti s investorskou činností a trvalými zábory pro stavby, a to na úrodných půdách. Úbytkům méně úrodné půdy v marginálních oblastech není věnována téměř žádná pozornost. Jestliže v úrodných oblastech je zmiňovaná opuštěná půda jako půdní rezerva, kterou lze mobilizovat, pak opuštěná půda v marginálních horských a podhorských oblastech je nenávratně ztracená pro zemědělství. Jedná se totiž o postagrární lada dlouhodobě nevyužívaná k zemědělství, mnohdy opuštěna před 20, ale i 60 lety (Mazín, Očadlík, 1990). Většina těchto dlouhodobých lad se nachází v chráněných územích. Jednou z priorit budoucí politiky EU v potravinové bezpečnosti je zachování kvality půdy a

zabránění dalšího neúměrného poklesu výměry zemědělské půdy (Doucha 2012). K opatřením zemědělské politiky s přímým vztahem k ochraně výměry půdy patří:

Kompenzační nárokové platby v LFA podporující využívání trvalých travních porostů

Stimulační podpora v podobě zatravnění orné půdy nebo investic při pozemkových úpravách

Poloregulační – protierozní ochrana zemědělské půdy, ale i ochrana krajinných prvků

Regulační – zákon o ochraně ZPF – povinnosti „Ze zákona“ nepoškozovat půdu při jejím využívání, ale i vodní zákon

Marginální oblasti, dříve nazývané jako „horské a podhorské oblasti“, tvoří v ČR cca 60% zemědělské půdy. Dnes jsou pro společnost zdrojem živočišné bioprodukce a krajinou využívanou pro ekologické zemědělství. Zároveň tvoří sociokoregiony s přirozeně nejstabilnějšími agroekosystémy, které jsou nositeli tak významné biodiverzity evropské krajiny.

Z hlediska situační analýzy vývoje struktury ZPF v období 1990 – 2011 je v ČR neuspokojivý nárůst trvalých travních porostů (dále jen TTP) po všech agroenvironmentálních opatřeních, a to jen o cca 4 – 5% (Doucha, 2012).

Podíl TTP v rámci ČR a také podíl zemědělské půdy v ekologickém zemědělství ČR je stále nízký (Zelená zpráva Mze ČR 2010). Přitom právě TTP, vlhké louky, podmáčené a rašelinné louky tvoří značnou rozlohu marginálních oblastí jako je například NP a CHKO Šumava.

Pro sledování vývoje a stavu struktury ZPF jsou ve „zprávách o stavu zemědělství ČR“ (zelené zprávy) uváděny dva údaje, a to ČÚZK podle evidence druhů pozemků v katastru nemovitostí a LPIS podle nahlášeného skutečného stavu využívání. Souhrnná čísla pak vykazují v TTP značné rozdíly. Údaj katastru nemovitosti by pak měl být závazný z hlediska právní ochrany ZPF podle zák. č. 334/1992 Sb. Pokud by však vlastníci pozemků dodrželi svojí povinnost nahlášovat změny využívání podle § 10 zák. č. 344/1992 Sb. nebo pokud by katastrální úřady prováděly prověrky druhů pozemků podle § 7 zák. č. 344/1992 Sb., došlo by k velkým úbytkům ZPF a převodům do lesní půdy nebo ostatní plochy.

Například v případě bývalého Vojenského výcvikového prostoru Dobrá Voda zodpovědné orgány státní správy převedly zemědělskou půdu do kategorie ostatní plocha. Tento úmyslně zavedený nesoulad na výměře 3195 ha (Mazín, 1994) platí v katastru nemovitosti do současnosti. Obcím tento stav vyhovuje, protože dostávají vyšší daň z nemovitosti oproti zemědělským pozemkům a zemědělcům je to jedno, protože LPIS jako registr půdy pro dotace nezajímá evidenční stav katastru nemovitosti.

Pozemkové úpravy jako nástroj normalizace vztahu člověka a zemědělské půdy

Vzorec otevřeného řetězce komplexních pozemkových úprav

Regulační systém pozemkových úprav ovlivňující krajinnou strukturu jako suma stavů ($s_1 - s_x$) za určitý časový úsek ($t_0 - t_x$)

$$s_0(t_1-t_2) \text{ 攪 } s_1(t_3-t_4) \text{ 攪 } s_2(t_5-t_6) \text{ 攪 } s_3(t_7-t_8) \rightarrow \dots$$

$S_0(t_1 - t_2)$ = výchozí stav zjištěný při průzkumných a rozborových činnostech

$S_1(t_3 - t_4)$ = projektovaný stav dokumentovaný v plánu společných zařízení

$S_2(t_5 - t_6)$ = realizovaný stav k době testování v terénu

$S_3(t_7 - t_8)$ = budoucí stav další realizace a výsledek sukcese v terénu

Cíle pozemkových úprav v podmínkách NP a CHKO Šumava

Obecně platí, že pozemkové úpravy jsou potřebné vždy, když ubývá síla výkonu nějakého systému nebo nedostatečně funguje jeho struktura (Hoisl, 1992). Na základě situační analýzy západní části NP a CHKO Šumava lze tvrdit, že struktury a jednotlivé procesy geosystému a regionu, včetně subsystému zemědělství jsou zastaralé a ztrácí výkon. Tento fakt si uvědomují jak obce, tak i samotná Správa NP a CHKO Šumava a místní komunita včetně zemědělců, a proto požádali o pozemkové úpravy.

Cílem pozemkových úprav v NP a CHKO Šumava nejsou agroenvironmentální biotechnická

opatření, tak jako v úrodných, intenzivně využívaných oblastech ČR, ale:

- Zprůhlednění vlastnictví v bývalých přídělových oblastech Sudet (rekonstrukce nedokončených přídelů)
- Odstranění neobvykle rozsáhlých nesouladů hranic a druhů pozemků (kultur) a jejich delimitace
- Zpřístupnění produkčních bloků, pozemků, enkláv a nemovitostí pro extenzivní zemědělské využívání a bydlení
- Zprostupnění krajiny pro přiměřený cestovní ruch a turismus
- Umožněním diferencované péče a řádné správy bezlesí zachování biodiverzity agroekosystémy

Indikátorem trvalého udržitelného rozvoje zemědělské části území je pak zachování trvalých travních porostů pro šetrné ekologické zemědělství, které by zaručilo zaměstnanost a přísun dotací do regionu.

Metoda vyhodnocení změn způsobů využívání a sukcese „bezlesí“

Ze vzorce otevřeného řetězce pozemkových úprav vyplývá, že v průzkumné činnosti je porovnáván původní stav způsobů využívání agroekosystémy a jeho evidenční stav v katastru nemovitostí. Jsou tak zjišťovány nesoulady a rozdíly a z nich lze usuzovat na dlouhodobé trendy a sukcese, způsobenou absencí agroenvironmentálních vkladů. Toto je metoda, kterou lze využít jako retrospektivní analýzu.

Předpokladem je přitom fakt, že z hlediska katastrálního zákona nebyly dlouhodobě na území NP a CHKO Šumava prováděny pravidelné prověrky stavu (§ 7), a pokud před rokem 1990 ano, pak se snahou vyčlenit ze zemědělské výroby pozemky nevhodné k velkovýrobě (mokřady, mokré louky, suché až výsušné pastviny a nálety dřevin). Tyto dočasně neobdělávané půdy však byly z evidence středisek geodezie vyřazeny v roce 1993. Lze proto ve srovnání se současným stavem usuzovat na dlouhodobé změny, trendy a sekundární sukcese na zemědělské půdě bezlesí.

Národní park a Chráněná krajinná oblast Šumava jako indikátor udržitelného rozvoje společnosti

Je evidentní, že NP a CHKO Šumava jsou typické marginální oblasti a přírodně hodnotná území, kde trvale udržitelný rozvoj závisí na:

- Udržení kulturního dědictví a mezigenerační rovnosti
- Zachování biodiverzity bezlesí, a tím celého chráněného území
- Zaměstnanosti obyvatel regionu v zemědělství a cestovním ruchu

Skutečný stav a vývoje především západní části NP a CHKO Šumava, patřící do Plzeňského kraje, vykazuje značné disproporce oproti okolním regionům, ale i jiným národním parkům, jako je například KRNAP. Přírodní hodnota území je postižena ekologickou katastrofou, komplexy lesů schnou, komunikace zanikají a zemědělská půda bezlesí zarůstá náletem dřevin. Region se vylidňuje, upadá a chudne. Současný stav je možné přirovnat k počátečnímu stadiu kolapsu jak přírodního prostředí, tak civilizace (Bárta, Kovář, 2011).

Podle zkušeností hospodářů se ani po dvaceti letech nepodařilo dát do souvislosti agroenvironmentální politiku a ochranu přírody. Plán péče NP a CHKOŠ není zpracován a nezohledňuje zemědělskou činnost. Koncepce a strategie ochrany přírody, včetně zónace, byla během posledních dvaceti let několikrát změněna, není zřejmý předmět ochrany a chybí zákonem stanovený monitoring ekosystémů, jeho vyhodnocení a adekvátní opatření v diferencované péči o agrosystémy. Přitom je zřejmé, že právě bezlesí Šumavy má největší stupeň biodiverzity a chráněných druhů.

Z hlediska úbytků zemědělské půdy a jejího řádného využívání je ponechán vývoj znehodnocení půdy sukcesy náletů dřevin a rozšiřování zamokření. Zákon o ochraně přírody č. 114/1992 Sb. je v rámci území NP a CHKO Šumava sice nadřazen jako speciální zákon nad zákon o ochraně ZPF č. 334/1992 Sb., ale to neznamená, že je tento zákon neplatný. Zároveň je prokázáno, že nejvyšší druhová diverzita v geosystému Šumavy je na lokalitách bezlesí luk a pastvin, nikoli lesních společenstev a záchrana těchto chráněných druhů je podmíněna

extenzivním zemědělským využíváním.

Úbytky zemědělské půdy na příkladu území bývalého VVP „Dobrá Voda“, okres Katovy (výsledky znal. posudku č. 002/002/94 Mazín)

Toto území tvoří deset agroekologických komplexů na dvaceti lokalitách bývalých obcí, které byly po roce 1948 zlikvidovány a obhospodařovány Vojenskými lesy a statky Sušice. Území bylo zároveň využíváno jako vojenský výcvikový prostor. Po roce 1990 se stalo území součástí NP Šumava. V roce 1994 bylo provedeno na žádost NP Šumava agroekologické posouzení, které mělo za cíl určit zemědělsky využitelné pozemky v zemědělské části krajiny nazývané „bezlesí“. Následující tabulka ukazuje výsledky posouzení, které delimitovalo zemědělsky nevyužitelnou půdu.

Tabulka č. 1 Výsledky posouzení zemědělského využívání „bezlesí“ bývalého VVP Dobrá Voda (Mazín, 1994)

Zemědělská půda podle skutečného stavu	Výměra v ha	
Využívaná louka	626	vhodné pro luční pastevní využívání - 1929
Louka ležící ladem	381	
Extenzní pastviny suché	597	
Extenzní pastviny vlhké	325	
Lada vhodná k převodu do lesa	116	
Lada vhodná k převodu do ostatní plochy	1150	úbytek zemědělské půdy- 1266
Celkem výměra bezlesí	3195	

Z celkově posouzených 3195 ha zemědělské půdy bezlesí bývalého VVP „Dobrá voda“ bylo v roce 1994 1266 ha v tak pokročilém stádiu sekundární sukcese zarůstání náletem monokulturního porostu smrku, že mělo již charakter ostatní plochy nebo lesní půdy. Dále 1929 ha posouzené zemědělské půdy bezlesí bylo vhodné pro diferencovaný způsob zemědělského využívání (lučně pastevní hospodaření) a 626 ha bylo využíváno jako louka.

Již v roce 1994 bylo z celkové výměry bezlesí bývalého VVP Dobrá Voda jen 60% využitelné půdy. Je zřejmé, že za dalších dvacet let došlo k masivní smrkové invazi a další desítky hektarů luk a pastvin zarostly (např. Zhůří, Stodůlky). Ve srovnání s normálním, vyváženým stavem v roce 1930 před odsunem Němců, totalitním režimem a ideologií rigorózní ochrany přírody je v současnosti 10x nižší stav chovaného dobytka.

Správa NPŠ vytvořila pracovní skupiny, které začaly některé lokality s náletem smrku redukovat (např. 30 ha lokality Hejha k.ú. Prášily), ale smrková invaze je rychlejší a z hlediska zachování biodiverzity ničivější než kůrovcová kalamita na horských smrčínách.

Výsledky deseti komplexních pozemkových úprav na západní části území NP a CHKO Šumava

Velmi rozsáhlé nesoulady pozemků směrem k trvalým úbytkům zemědělské půdy z důvodu absence energeticko-materiálových vstupů a šetrné péče o trvalé travní porosty lze zaznamenat v západní části NP a CHKO Šumava. Dokladují to následující výsledky šetření nesouladů mezi evidencí katastru nemovitostí a skutečným stavem deseti pozemkových úprav v tomto území.

Tabulka č. 2 Nesoulady v druzích pozemků v deseti KPÚ na území NP a CHKO Šumava (západní část) (Mazín, 2012)

Zdroj: Pozemkový úřad Klatovy 2012

Katastrální území	Údaj o druhu pozemku v k.ú. /ha	Skutečný způsob využití / ha	Ochrana								
	Orná půda	TTP	Ostatní plocha (nálet)	Lesní pozemek	Zastavěná plocha	Vodní pl./zamokř. plocha (močál, mokřad)	Orná půda	TTP	Ostatní plocha (nálet)	Lesní pozemek	Vodní pl./zamokř. plocha (močál, mokřad)
Svojše	4,713	18,109	4,456	5,723	3,174	9,357	0	9,597	0,32	15,63	7,289
Filipova Huť	0	14,74	48,03	18,25	2,5805	98,35	0	0,7027	22,22	0,0266	5,49
Vchynice – Tetov I.	10,60	32,60	7,14	24,89	2,131	15,66	0	68,74	28,42	0,1703	0
Vchynice – Tetov II.	0	7,36	16,95	5,51	1,4693	2,47	0	0,2234	11,24	4,28	0
Hamry na Šumavě	7,9642	389,5771	103,1203	365,3951	0	0	0	315,2079	172,1689	373,1606	0
Zhůří u Rejštejna	2,05	12,408	12,409	0,639	0,144	0,802	0	12,657	0,296	10,778	4,867
Kozí Hřbet	9,63	59,28	85,75	0,488	0	2,16	0	8,79	2,87	77,22	22,26
Skelná Huť	8,8	12,8	0	0	0	0	0	8,8	12,8	0	0
Kundratice I., II.	0	13,5	0	0	0	0	0	0	13,5	0,6	0
Kochánov III.	50,67	48,97	3,33	46,34	0	0	0	144,58	3,04	0,27	0
Celkové nesoulady (ha)	94,4272	609,3441	281,1853	467,2351	9,4988	128,799	0	569,298	266,8749	482,1355	39,906

Tabulka č. 3 Dlouhodobé trendy úbytků zemědělské půdy a postagrárních lad směrem k ostatní ploše a lesním pozemkům (Mazín, 2012)

Změna druhu pozemku a jeho způsobu využívání	Úbytek zemědělské půdy		
převod TTP do lesa nebo ostatní plochy	z 609 ha TTP	vyčleněno ze zemědělské půdy	40 ha
převod ostatní plochy (nálety dřevin) do lesa	z 281 ha ost. ploch	převeďeno z postagrárních lad do lesa	14 ha
z mokřadů, močálů a vodních ploch převod do lesa a ostatních ploch	z 128 ha mokřadů	z postagrárních lad (mokřých luk) převeďeno do lesa nebo ostatních ploch	88 ha
celková bilance prověrky nesouladů z hlediska dlouhodobého úbytku zemědělské půdy	1018 ha dříve zemědělské půdy	z důvodu sukcese a nedostatku energomateriálových vkladů převeďeno a vyčleněno mimo zemědělský půdní fond	142 ha

Z dlouhodobého pohledu období let 1945 – 2012 ubylo na deseti vyhodnocených katastrálních územích o celkové výměře 1018 ha zemědělské půdy cca 142 ha ve prospěch lesů a ostatní neplodné půdy. Důvodem je absence energomateriálových vstupů do luk a pastvin a progresivně postupující invaze náletu především smrků.

Závěr

Ze shromážděných údajů získaných terénním šetřením v roce 1994 a 2012 vyplývá, že geobiocenózy trvalých travních porostů bezlesí západní Šumavy ubývají jak do plošné výměry, tak do druhové diverzity. Tyto horské a podhorské agroekosystémy vznikaly dlouhodobě v závislosti na přírodních podmínkách, ale také na vložené lidské práci zemědělce. Na těchto květnatých loukách a pastvinách je kauzálně závislé velké množství chráněných rostlin a živočichů a závisí na nich celková biodiverzita bioregionu Šumavy.

V současných podmínkách ochrany přírodních hodnot NP a CHKO Šumava jde tedy o to, zabezpečit monitoring a management vývoje těchto agroekosystémů a zajistit asistenční podporu v podobě extenzivního zemědělského využití. Obojí však v NP a CHKO Šumava chybí. Pozornost se soustřeďuje především na problematiku horských a podmáčených smrčín, které nedosahují takové druhové diverzity, jako louky a pastviny bezlesí. Tento neblahý stav souvisí se strategií „bezzásahovosti“ a ideologií „hlubinné ekologie“, které jsou v přímém rozporu jak se zemědělstvím, tak se samotnou ochranou přírody a udržitelným rozvojem regionu, který se nachází v počátečním stádiu kolapsu jak přírodního prostředí, tak civilizace a její kultury.

Literatura

- Bárta, M., Kovář, M., 2011. Kolaps a regenerace, cesty civilizací a kultur, Academia Praha 2011, ISBN 978-80-200-2036-9
- Cudlínová, E., 1999. Marginální oblasti – prostorový identifikátor udržitelného rozvoje ČR, projekt UNDP, Ústav ekologie krajiny AVČR České Budějovice
- Doucha, T., 2012. Ekonomické nástroje alokace ochrany zemědělské půdy a protierozní opatření, Sborník z odborného semináře ČMKPÚ, MZe ČR Praha, ISBN 978-80-260-20
- Hoisl, R., 1992. Stand von Landschaft splanung, Landeflege, ländiher Nournung und Botanik der Technischen Universität München
- Mazín, V. A., 2007. Kategorizace a typizace geobiocénů zemědělské krajiny, Pozemkové úpravy č. 59/2007, ISBN 1214-5815, MZe ČR – ÚPÚ, str. 13
- Mazín, V., 1994. Půdněekologické zhodnocení „bezlesí“ bývalého VVP „Dobrá Voda“ – okres

Klatovy, SNP a CHKO Šumava, znalecký posudek č. 002/002/94

Mazín, V., 2010. Dynamika změn struktury krajiny při KPÚ v ČR 1994 – 2009, JČ Univerzita České Budějovice

Mazín, V., Očadlík, J., 1990. Ekooptimální delimitace neobhospodařované půdy zemědělské krajiny, ÚVTIZ Praha, ISSN 0 231-9470

Zelená zpráva 2010, Mze ČR, ISBN 978-80-7434-005-5

Ing. Václav Alexandr Mazín, PhD., soudní znalec v oboru ochrany zemědělské půdy a krajinné ekologie, ředitel Pozemkového úřadu Plzeň

e-mail: alexandr.vaclav.mazin@seznam.cz

Jak je to se Šumavou bez lidí - tedy s „Divokým srdcem Evropy“

Pavel Mařík, o.s. Otevřená Šumava

Z iniciativy skupinky vědecké obce (převážně teoretických biologů z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), Hnutí Duha a Strany Zelených, se vytvořila převodní páka zrůdných představ o šumavské divočině bez lidí, které jsou pro další život šumavských obyvatel fatální. Tak zvané zvláště chráněné části přírody, tak zvaná území s omezeným vstupem a tak zvaná území zvláštní ekologické stability byla sice zatím zrušena, ale skupiny zelených fundamentalistů, podporovaných vlivnými zelenými mezinárodními organizacemi, čekají jen na vhodný okamžik, jak zakázaná území zase uvést do praxe a rozšířit je na Divočinu Šumava. Podle nich totiž Šumava nemá být otevřená, ale uzavřená, bez lidí, má být prostorem pro granty několika „vědců“ a místem vítězství novodobé zhoubné zelené ideologie. Myšlenka Šumavy bez lidí má kupodivu dost politické podpory i na bavorské straně, protože v Bavorsku je vyvažována miliónovými investicemi do velkolepých staveb na okraji Národního parku Bavorský les. Jde myšlenku podporovanou i částí městských obyvatel České republiky, kteří situaci na Šumavě neznají a žijí pod vlivem mediálních fikcí. Jde o myšlenku vysoce nebezpečnou, která může definitivně změnit tvář Šumavy i způsob života jejích obyvatel.

Divočina, chcete-li Divoké srdce Evropy, je projekt, který jde nad a mimo zákony o národních parcích. I kdyby se v dohledné době na české straně podařilo zákon o Národním parku Šumava přijmout, na věci se nic nezmění. Projekt divočiny je tady a je schválen. Dokud nebude jasně a důrazně odmítnut projekt Divokého srdce Evropy, je veškerá dobře myšlená snaha, energie a čas lidí věnujících se přípravě nového zákona o Národním parku Šumava zbytečná. Diskuze o zónách přijde vniiveč, pokud až 75% území národního parku bude proměněno v divočinu. Je tedy úplně jedno, zda v zákoně o NP Šumava bude I. zóna na 17%, 21% nebo 35 % rozlohy. Divoké srdce Evropy dle studie Tilla Meyera, Hanse Kienera a Zdenky Křenové z roku 2008, bude realizováno, jakmile to dovolí politické poměry. A až budou umlčeni všichni starostové, obyvatelé Šumavy, turisté a ostatní kverulanti.

Divoké srdce Evropy bylo oficiálně dohodnuto v březnu 2008 v Alžbětíně mezi tehdejším ředitelem správy Národního parku Bavorský les Karlem Friedrichem Sinnerem a jeho českým protějškem Františkem Krejčím. Paradoxně se jednalo o reakci na Schengenskou dohodu z roku 2007, která měla teoreticky umožnit větší pohyb na Šumavě, což se ale fakticky nestalo. Naopak, okamžitě vznikly nové zákazy a omezení. Zároveň byly spuštěny tzv. tzv. speciální managementy, jimiž se bezzásahové území zóna rozšířilo i na ploše některých II. zón na celkovou výměru cca 31 procent plochy parku.

V září 2008 projekt realizace Divokého srdce Evropy podepsali bývalý ministr Martin Bursík a jeho bavorský kolega Otmar Bernhard a 5. 5. 2009 dohodu o „divočině“ znovu potvrdil tehdejší náměstek ministra životního prostředí František Pelc a jeho bavorský protějšek Wolfgang Lazik. V roce 2009 už byl projekt Divokého srdce Evropy plíživě rozšířen na požadavek 75 procent území tj. cca 51 000 ha (!) parku bez lidského zásahu ve smyslu rezoluce Rady Evropy.

Oba požadavky, jak Divoké srdce Evropy, tak 75 procent bezzásahového území, byly pak na Mezinárodní konferenci o divočině v mexické Meridě v listopadu 2009 schváleny na mezinárodní úrovni. Nově vzniklé Divoké srdce Evropy bylo doporučeno přeřadit z kategorie národní park do kategorie divočina podle Mezinárodního svazu pro ochranu přírody se sídlem ve švýcarském Glandu, kde má Švýcarsko zároveň hlavní sídlo Strany zelených. Z Meridy vzešla rezoluce, ke které se připojilo jak bavorské, tak české ministerstvo životního prostředí. A konečně v březnu 2010 byla ve Štrasburku přijata kandidatura Národního parku Šumava na tzv. Diplom Rady Evropy. Tady už při

slyšení Národní park Šumava explicitně vyjadřuje přání o změnu z kategorie národní park na kategorii „divočina“, nejprve na požadovaných 15 000 hektarech, které se po přijetí všech dokumentů budou každoročně rozšiřovat.

V NP Bavorský les skupina nadšenců, milovníků Bavorského lesa a členů o. s. Za záchranu Bavorského lesa prořezávala nedávno cesty na území Národního parku Bavorský les s cílem zabránit jejich postupné degradaci, mizení pod popadanými suchými stromy, pod bující vegetací. Akce měla velký ohlas mezi obyvateli Bavorského lesa, protože lidé si začínají uvědomovat obrovské nebezpečí, které jim hrozí: jde o uzavírání nejen cest, ale i celých velkých oblastí NP pod rouškou tzv. Divokého srdce Evropy a divočiny. Divoké srdce Evropy není jen tak nějaký vzletný termín ochranářů. Ve skutečnosti je to hotový a schválený projekt. Čeká se jen na vhodný okamžik pro jeho uvedení do života, nejprve na 15 000 hektarech. Tohle je skutečnost, na kterou se v rámci boje za zelenou Šumavu zapomíná. Realizace tohoto fanatického projektu by měla pro Šumavu obrovské důsledky. Zatím bylo přijetí Diplomu Rady Evropy díky řediteli správy parku Janu Stráskému nakonec pozastaveno, ale projekt je podepsán a obě strany čekají jen na vhodný okamžik, jak ho realizovat. Nemusím snad dodávat, že Divočina Šumava by znamenala absolutní zákaz vstupu turistů, zrušení všech vstupů, cest a staveb. Centrální části obou parků by se staly jen materiálem pro kolosální přírodovědný experiment, který by nemohl nikdo kontrolovat, protože do území divočiny by kromě několika vyvolených vědců jednoduše nesměl nikdo vstoupit.

Ing. arch. Pavel Mařík, email: pavel.marik@seznam.cz

Biosférické rezervace UNESCO ve stínu dogmatismu

Pavel Valtr, Středisko pro výzkum regionálního rozvoje ZČU v Plzni

V rámci mezivládního programu UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization / Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu) Člověk a biosféra / Man and Biosphere (MAB) byly v rámci Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví vyhlášeny památky chráněné UNESCO (Praha, Český Krumlov, Kutná Hora, Telč, Třebíč, Kroměříž, Lednicko-Valtický areál, Litomyšl, Zelená Hora, Holašovice, Vila Tugendhat v Brně, Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci) a rovněž Biosférické rezervace: KRNAP, Šumava, České Švýcarsko, Křivoklátsko, Podyjí, Dolní Morava a Pálava. Kromě toho v rámci Úmluvy o mokřadech, majících mezinárodní význam především pro biotopy vodního ptactva, byly vymezeny příslušné chráněné lokality tzv. Ramsarskou úmluvou.

V současnosti jakoby nejsou kompatibilní požadavky vymezené

- OSN: Biosférické rezervace UNESCO, sledující zejména tradiční extenzivní využívání území

- EK: Soustava Natura 2000, tj. EVL, sledující zejména ochranu biotopů a Ptačí oblasti

- ČR: NP, sledující zejména zonaci a legislativně neopodstatněnou bezzásahovost a také CHKO,

přesto však uvedené chráněné plochy jsou obvykle vymezeny ve stejném území, takže **vlastní proces ochrany se stává netransparentní a často ovládaný fundamentálními ideologi konzervativní ochrany.**

Navíc zonace v národních parcích, která je čistě vnitřní záležitostí jednotlivých zemí, je jakoby naoktrojována Mezinárodní unií (Světovým svazem) ochrany přírody International Union for Conservation of Nature and Natural Resources.

Zařazení NP do kategorizace IUCN nebylo veřejnoprávně projednáno, přesto je NP Šumava vymezen ve II. kategorii, NP Krkonoše v V. kategorii a nikomu to nevadí, NP České Švýcarsko nebyl v žádné kategorii a rovněž to nevadilo. Zdá se tedy, že jde o osobní domluvu

aktivistů konzervativní bezzásahové ochrany přírody. Pro kategorii II. je požadováno vymežit 75 % ploch pro „přírodní procesy“, avšak to nelze v případech, kde podstatu tvoří zkulturněný smrkový les.

Ekologové se světovými praktickými zkušenostmi ví, že plantážní kultury neumožňují po opuštění pěstování návrat žádoucí „stabilní“ přírody, takže prioritně i po období více než půlstoletí jsou plochy postiženy živelnou směskou invazních, expanzivních, karanténních i patogenních druhů a po dalších staletích se mohou a nemusí vytvořit sekundární společenstva, pokud však stanovištní podmínky nebyly degradovány.

IUCN v r. 2002 doporučilo, že rázu Šumavy by odpovídala kategorie V., od té doby se však biodiverzita i stav biotopů výrazně zhoršil.

Proto se doporučuje vyřazení NP Šumava z kategorizace IUCN a vymezení zonace NP skutečně odpovídající aktuálnímu stavu biotopů, sledování potřeb Biosférické rezervace UNESCO a zachování chráněných biotopů a druhů v rámci EVL, avšak bez upřednostňování jediného druhu - tetřeva, který je využíván k vyhánění obyvatel i turistů – přičemž ten jako severské pták vlivem klimatického oteplení přirozeně ustupuje na sever.

Halasní hlasatelé požadavku II. kategorie v NP Šumava a zásadního rozšíření I. zóny (J. Bláha, P. Hubený a další) musí nejprve zdůvodnit opodstatněnost tohoto požadavku ve srovnání se světovými NP této kategorie a vycházet z nutného veřejnoprávního projednání. Jinak se jedná pouze o dogmatickou ideologii a „o gerilovou partyzánštinu“. Šumava není experimentální pracoviště, Šumava je hodnota našeho domova – vyhánět lidi z domova je hanba.

Mojmír Vlašín a Šumava

RNDr. Mojmír Vlašín je dlouholetým aktivistou Strany zelených a ČSOP – Veroniky v Brně, který má i svůj blog. V zaslaném příspěvku do diskuzního fóra Šumava z 11.2.2013 upozorňuje na „zjevný rozpor mezi proklamovanými cíli a každodenní praxí NPŠ – což byl jeden z důvodů, proč angažovaní občané zahájili v r. 2011 blokádu na Ptačím potoce ... neboť zde Správa NPŠ kácela nezákonně.“ Upozorňuje, že soud v Plzni rozhodl, že občané, kteří blokovali kácení formou neohlášeného shromáždění (blokádu) postupovali v souladu s ústavou, zatímco Policie na Šumavě zasahovala v rozporu s ústavou a dále, že ministr M. Bursík ponecháním ležícího dřeva po větrné události v r. 2008 konal v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny a nařízením o vyhlášení NP Šumava.

RNDr. M. Vlašín je mluvčím „zelených aktivistů“ jednajících jako „politické hnutí“, obhajující heslo „přírodu pro přírodu“ a „my chceme zákon“, a to prostřednictvím občanské neposlušnosti. Aspekty této činnosti byly již rozvedeny v prvním díle publikace Šumava a její perspektivy. Zásadní je však skutečná potřeba ochrany chráněných hodnot, zachování biodiverzity a trvalé udržitelnosti environmentální, ekonomické a sociální a veřejný zájem.

Foto Mojmíra Vlašína (Autor: Hollanmatej)

Fotogalerie ze setkání na Juránkově chatě v roce 2012 a 2011 je ke stažení na
<http://www.urbioprojekt-valtr.cz/diskuze.html>

Publikace „Šumava a její perspektivy I“ (téměř 25 spoluautorů) obsahuje další informace - možno objednat on-line.

Publikace „Šumava a její perspektivy II“ (obsah uveden v dílu I) je v přípravě.
Prosím o příspěvky k upřesnění a doplnění.

Diskuzní fórum

bude i nadále uvádět nové příspěvky – prosím o jejich zasílání na adresu e-mail: valtr.p@volny.cz